SBÍRKA ROZHODNUTÍ NEJVYŠŠÍHO SPRÁVNÍHO SOUDU

1 2004 / II. ročník / 26. 1. 2004

ASPI

OBSAH

43. Správní řízení: vyčerpání předmětu řízení 3
44. Rozhodnutí správního orgánu v soukromoprávní věci 4
45. Řízení před soudem: jiná vada řízení 6
46. Řízení před soudem: přiznání odkladného účinku 8
47. Kompetenční spory mezi orgány veřejné správy a soudy 9
48. Političtí vězni: nově uložený trest; zrušení odsuzujícího rozsudku po zamítnutí žádosti o jednorázovou peněžní částku 12
49. Řízení před soudem: podjatost soudce 15
50. Řízení před soudem: úkony účastníků 16
51. Političtí vězni: k postavení osob zařazených do táborů nucené práce . . 17
52. Kompetenční spory: přiměřené použití soudního řádu správního . . . 19
53. Řízení před soudem: podjatost soudce 21
54. Restituce a rehabilitace: pravidla pro počítání času 22
55. Řízení před soudem: dokazování u dožádaného soudu 24
56. Řízení před soudem: doručování . . . 27
57. Řízení před soudem: lhůta k podání kasační stížnosti 29
58. Živnostenské právo: k pojmu „provozovna" 30
59. Řízení před soudem: poučovací povinnost soudu
Azyl právo na spravedlivý proces před soudem 34
60. Správní řízení: jednání za společnost v likvidaci; doručování 36
61. Političtí vězni: k postavení osob internovaných v centralizačním klášteře 39
62. K možnostem soudní kontroly právních předpisů 42
63. Řízení před soudem: podání kasační stížnosti po zastavení odvolacího řízení ze zákona 44
64. Stavební řízení: povolení změny stavby
Řízení před soudem: vyčerpání řádných opravných prostředků 46
65. Rozhodnutí správního orgánu: nepřezkoumatelnost 49
66. Nepřípustnost kasační stížnosti . . . 52
67. Rozhodnutí správního orgánu: nicotnost 52
68. Řízení před soudem: opožděnost kasační stížnosti 55
69. Sídlo právnické osoby
Řízení před soudem: zaplacení soudního poplatku 57
70. Řízení před soudem: přezkoumatelnost rozhodnutí ve správním soudnictví 60
71. Příslušnost správních soudů 62
72. Důchodové pojištění: posuzování zdravotního stavu 63
73. Řízení před správním orgánem: vázanost právním názorem soudu . 68
74. Právo na informace: pojem „informace"; záloha na náklady spojené s poskytnutím informace 71
75. Správní trestání: povaha sankce 76
76. Političtí vězni: k pojmu „věznění" . . 78
77. Azyl: důvody udělení azylu 80
78. Důchodové pojištění: posuzování zdravotního stavu 82
79. Služební poměr příslušníků Policie ČR: odvolání z funkce ředitele útvaru ochranné služby 85
80. Azyl: řízení o udělení azylu 87
81. Rozhodnutí správního orgánu: nepřezkoumatelnost 90
82. Řízení před soudem: odmítnutí žaloby pro předčasnost
Daňové řízení: náhradní doručení . . . 92
83. Důchodové pojištění: plný invalidní důchod 94

43

Správní řízení: vyčerpání předmětu řízení

k § 47 odst. 2 správního řádu
k § 7 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (v textu též „zákon č. 261/2001 Sb.")
k § 78 odst. 1 soudního řádu správního

Uplatnil-li účastník řízení před správním orgánem jednou žádostí dva nároky, lze o nich rozhodnout samostatnými rozhodnutími i rozhodnutím společným. Označí-li však správní orgán ve výroku rozhodnutí za předmět řízení oba nároky a věcně o jednom z nich rozhodnout opomene, jde o důvod ke zrušení rozhodnutí soudem pro vadu řízení (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003, čj. 7 A 555/2002-16)

Prejudikatura: Soudní judikatura ve věcech správních č. 355/1998 a č. 1018/2002.

Věc: Michal P. v P. proti České správě sociálního zabezpečení o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb.

Česká správa sociálního zabezpečení žalobou (opravným prostředkem) napadeným rozhodnutím ze dne 23. 7. 2002 přiznala žalobci jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb., a to z důvodu věznění žalobce jako politického vězně v době od 4. 4. 1989 do 1. 1. 1990.

Proti tomu žalobce namítl, že v lednu 2002 uplatnil u žalované nárok na jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb. – mimo jiné i za protiprávní stíhání a vazební věznění od 25. 5. 1978 do 30. 10. 1978. V žalobou naříkaném rozhodnutí žalované však o tomto návrhu žalobce rozhodnuto nebylo. Proto se žalobce domáhal, aby soud toto rozhodnutí zrušil a sám rozhodl, že na vazební věznění z roku 1978 se zákon č. 261/2001 Sb. vztahuje.

Ze spisu vyplynulo, že žalobce požádal o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. jako politický vězeň za dobu vazebního věznění v době od 25. 5. 1978 do 30. 10. 1978 a za dobu výkonu trestu odnětí svobody v době od 4. 4. 1989 do 4. 12. 1989. K žádosti mimo jiné připojil doklady potvrzující jeho věznění v době od 25. 5. 1978 do 30. 10. 1978: potvrzení věznice v Košicích o propuštění z vazby ze dne 30. 10. 1978 a usnesení krajského prokurátora v Košicích ze dne 30. 10. 1978, jímž byl žalobce propuštěn z vazby, do níž byl vzat dne 25. 5. 1978. Žalovaná ve shora uvedeném rozhodnutí přiznala žalobci jednorázovou peněžní částku za věznění v období od 4. 4. 1989 do 1. 1. 1990.

Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí pro vady řízení zrušil (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).

Z odůvodnění:

V řízení o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. se plně uplatňují zásady správního řízení (§ 7 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb.), mimo jiné i zásada dispoziční, neboť dle odst. 1 téhož ustanovení se řízení podle tohoto zákona zahajuje na návrh oprávněné osoby. Tato zásada se týká zahájení a provádění řízení a určuje, kdo je oprávněn nakládat předmětem řízení. Při uplatnění zásady dispoziční se správní řízení zahajuje na návrh účastníka, který má subjektivní zájem na daném řízení. Návrh účastníka je při uplatnění této zásady podmínkou, bez které správní orgán nemůže o věci rozhodovat. Účastník řízení určuje ve svém návrhu předmět řízení, kterým je správní orgán vázán; pokud správní orgán vydává rozhodnutí, pak náležitostí výroku podle § 47 odst. 2 spr. ř., označenou jako „rozhodnutí ve věci", se rozumí právě rozhodnutí o předmětu řízení.

V daném případě žalobce v návrhu požadoval, aby žalovaná rozhodla o jeho nároku na jednorázovou peněžní částku dle zákona č. 261/2001 Sb. za věznění žalobce jako politického vězně v období od 4. 4. 1989 do 4. 12. 1989 a za výkon vazby v období od 25. 5. 1978 do 30. 10. 1978. Žalobce tak v žádosti uplatnil dva nároky, a to nárok na odškodnění za dobu vazby a nárok na odškodnění za dobu výkonu trestu, přičemž oba případy omezení jeho svobody spolu nesouvisely (netýkaly se stejné trestní věci). Za dané situace správní orgán mohl rozhodnout buď samostatně o každém nároku, anebo společně jedním rozhodnutím; žádný z těchto postupů by nebyl v rozporu se zákonem.

Za této situace soud vážil, zda rozhodnutí o jednom z nároků obstojí a zda nelze postupovat cestou vydání dalšího rozhodnutí o druhém z nároků. Rozhodující pro posouzení je formulace vydaného rozhodnutí. Žalovaná rozhodnutí formulovala tak, jako by rozhodovala o celé žádosti, tedy o obou nárocích v ní uplatněných, věcně ovšem rozhodla pouze o nároku žalobce za výkon trestu odnětí svobody v období od 4. 4. 1989 do 4. 12. 1989 (navíc žalobci omylem přiznala jednorázovou peněžní částku za dobu delší, než která žalobci náleží, tedy až do 1. 1. 1990) a o žalobcově nároku na odškodnění za vazební věznění v období od 25. 5. 1978 do 30. 10. 1978 rozhodnout opomněla.

Napadené rozhodnutí žalované bylo vydáno v rozporu se zásadou dispoziční, neboť žalovaná rozhodovala formálně o celé žádosti, fakticky však jen o její části. Proto je Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 78 odst. 1 s. ř. s. pro vady řízení zrušil.

(oš)

44

Rozhodnutí správního orgánu v soukromoprávní věci

k § 9 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění zákona č. 93/1992 Sb. a zákona č. 183/1993 Sb. (v textu též „zákon o půdě")

k § 46 odst. 2 a § 68 písm. b) soudního řádu správního

Jestliže předmětem správního řízení byl soukromoprávní nárok, rozhodne o něm k žalobě meritorně soud v občanském soudním řízení, nikoliv ve správním soudnictví [§ 68 písm. b) s. ř. s.]. To platí i tehdy, napadá-li žalobce v takové věci rozhodnutí správního orgánu o nepovolení obnovy správního řízení.

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2003, čj. 7 A 30/2001-24)

Věc: Anna Š. ve V. proti Ministerstvu zemědělství o povolení obnovy řízení ve věci nepřiznání vlastnictví k nemovitostem.

Okresní pozemkový úřad v Prachaticích svým rozhodnutím ze dne 8. 7. 1998 nepřiznal žalobkyni vlastnické právo k nemovitostem. Jeho rozhodnutí potvrdil Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 20. 1. 1999. Žalobkyně podala návrh na povolení obnovy řízení, který Okresní pozemkový úřad v Prachaticích dne 7. 11. 2000 zamítl. Odvolání žalobkyně proti tomuto rozhodnutí Ministerstvo zemědělství – Ústřední pozemkový úřad dne 15. 1. 2001 zamítlo žalobou napadeným rozhodnutím a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdilo, jelikož nebyla naplněna žádná z podmínek obnovy řízení stanovená v § 62 spr. ř.

Žalobkyně v žalobě doručené Vrchnímu soudu v Praze dne 7. 3. 2001 namítala nezákonnost rozhodnutí žalovaného, neboť meritorní rozhodnutí správního orgánu I. instance vycházelo z nesprávně zjištěného skutečného stavu věci a žalobkyně v návrhu na povolení obnovy řízení označila nové skutečnosti a důkazy, které mohly mít podstatný vliv na rozhodnutí o restitučním nároku.

Nejvyšší správní soud žalobu odmítl podle § 46 odst. 2 s. ř. s.

Z odůvodnění:

V daném případě jde o věc, která na Nejvyšší správní soud přešla podle § 132 s. ř. s. z Vrchního soudu v Praze. Nejvyšší správní soud ve věcech neskončených vrchními soudy dokončí řízení zahájená před těmito soudy jako soud I. stupně. Podle § 130 s. ř. s. se neskončená řízení podle části páté občanského soudního řádu účinného přede dnem účinnosti tohoto zákona dokončí podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního soudního řádu správního. To se však netýká věcí, o nichž má od 1. 1. 2003 jednat a rozhodovat soud v občanském soudním řízení; v takových případech postupuje Nejvyšší správní soud podle § 68 písm. b) s. ř. s.

V souzeném případě se věcně jedná o rozhodnutí podle § 9 zákona o půdě, přičemž není rozhodné, že jde o nepovolení obnovy takového řízení. Předmětem řízení byl restituční nárok, který je třeba považovat za věc spadající do práva soukromého, neboť je zde rozhodováno správními orgány o vlastnickém právu k nemovitostem. Právo vlastnické je evidentně právem soukromým a soukromé právo vyžaduje vyšší stupeň soudní ochrany, než jaký mu byl poskytován ve správním soudnictví podle právní úpravy účinné k 31. 12. 2002. Proto zákonodárce stanovil v § 68 písm. b) s. ř. s., že žaloba ve správním soudnictví je nepřípustná, jde-li o rozhodnutí správního orgánu v soukromo-

právní věci, vydané v mezích pravomoci správního orgánu. Nově od 1. 1. 2003 budou v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva takové věci projednávat a rozhodovat obecné soudy podle novelizované části páté občanského soudního řádu. Tato nová právní úprava poskytne soukromým právům větší ochranu, neboť soud nebude pouze provádět přezkum správního rozhodnutí, ale je povolán k tomu, aby případně sám rozhodl o věci; není tedy pouze orgánem oprávněným v případě zjištěné nezákonnosti postupu správního orgánu napadené rozhodnutí zrušit, jak dosud činily soudy ve správním soudnictví.

Nejvyšší správní soud proto podle § 46 odst. 2 s. ř. s. odmítl žalobu na přezkoumání rozhodnutí správního orgánu, čímž dochází ke skončení řízení ve správním soudnictví. V rámci poučení pak soud poučuje žalobkyni o následcích tohoto odmítnutí a o možnosti domáhat se novou žalobou u obecného soudu rozhodnutí v uvedeném novém řízení poskytujícím soukromým právům větší ochranu.

(oš)

45

Řízení před soudem: jiná vada řízení

k § 103 odst. 1 písm. d) soudního řádu správního

Postup soudu, který vyšel při posuzování souběhu průměrného měsíčního výdělku z výdělečné činnosti a částečného invalidního důchodu ze zprávy zaměstnavatele, která se následně ukázala nepravdivou, a v důsledku toho nesprávně posoudil naplnění zákonných podmínek k úpravě částečného invalidního důchodu, je jinou vadou řízení před soudem [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2003, čj. 2 Ads 12/2003-43)

Věc: František U. v T. proti České správě sociálního zabezpečení o úpravu částečného invalidního důchodu, o kasační stížnosti žalované.

Žalovaná rozhodla dne 23. 5. 2002 o úpravě částečného invalidního důchodu žalobce tak, že mu důchod měl být nadále vyplácen ve výši poloviny základní výměry a poloviny procentní výměry. Rozhodnutí žalované, založené na § 46 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., vycházelo z jejího zjištění, že dosažený příjem žalobce v roce 2001 činil 139 581 Kč, a že průměrný měsíční příjem žalobce z výdělečné činnosti v předchozím kalendářním roce byl tedy vyšší než 66 %, ale nepřesahoval 80 % žalobcova srovnatelného vyměřovacího základu.

Žalobce proti tomu opravným prostředkem ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích namítl, že v r. 2001 obdržel mimořádně odměnu k 50 letům věku ve výši cca 10 000 Kč a rovněž odměnu k 30 rokům zaměstnání. Jelikož překročení limitu 66 % v jeho případě činilo 0,9 % (168 Kč), považoval krajský soud za zřejmé, že důvodem pro úpravu částečného invalidního důchodu žalobce bylo

nesprávné zahrnutí odměny k dosažení 50 let věku do vyměřovacího základu, neboť při nezahrnutí této částky by k překročení limitu zjevně nedošlo. Krajský soud proto rozhodnutí žalované svým rozsudkem ze dne 7. 11. 2002 zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení; přitom jí uložil vyžádat si v dalším řízení opravený přehled o příjmech za rok 2001 od žalobcova zaměstnavatele a věc znovu posoudit s ohledem na to, že bylo rozhodováno na základě nesprávných skutkových zjištění.

Žalovaná v zákonné lhůtě proti rozsudku krajského soudu podala odvolání. Poté, co bylo řízení o něm ze zákona zastaveno (§ 129 odst. 3 s. ř. s.), podala žalovaná kasační stížnost. V kasační stížnosti žalovaná jako stěžovatelka namítla, že krajský soud vydal zrušující rozsudek pouze na základě žalobcova neověřeného tvrzení, aniž si vyžádal zprávu zaměstnavatele. Stěžovatelka vycházela v rozhodnutí o úpravě částečného invalidního důchodu žalobce z přehledu o příjmech v roce 2001, který byl podán žalobcem a potvrzen zaměstnavatelem. Při výpočtu žalobcova dosaženého příjmu stěžovatelka nepochybila, neboť částka vyplacená jako odměna k dosažení 50 let věku nebyla v podkladech pro výpočet zahrnuta. Krajský soud tak podle názoru stěžovatelky nesprávně posoudil právní otázku při neúplném skutkovém zjištění.

Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu pro jinou vadu řízení před soudem podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Pokud jde o skutková zjištění, je třeba brát v úvahu, že před účinností soudního řádu správního postupoval soud v přezkumném řízení podle § 250l a násl. o. s. ř., ve znění účinném k 31. 12. 2002. Podle § 250q mohl sice soud provést důkazy nezbytné k přezkoumání napadeného rozhodnutí správního orgánu, avšak provádění dokazování nebylo jeho povinností.

Skutečnost, že soud nebyl povinen provádět dokazování, nicméně neznamená, že by mohlo dojít ke zpochybnění skutkových zjištění správního orgánu na základě nekonkrétních a neověřených tvrzení žalobce.

V soudním spise je založen samosoudcem učiněný záznam ze dne 7. 11. 2002, podle nějž mzdová účetní žalobcova zaměstnavatele sdělila, že do příjmů žalobce za rok 2001 byla zahrnuta i mimořádná odměna vyplacená u příležitosti 50 let věku, a přislíbila podání přesné zprávy. Tato zpráva byla soudem vyžádána až 8. 11. 2002, tedy po jednání, které se konalo 7. 11. 2002. Při jednání soudu žalobce uvedl, že obdržel odměnu k dosažení životního a pracovního jubilea, a to ve výši 10 000 Kč. Při tomto jednání byl rovněž vydán rozsudek. Na základě uvedené následné žádosti sdělila mzdová účetní žalobcova zaměstnavatele dne 13. 11. 2002 telefonicky soudu, že při předchozím dotazu poskytla soudu neověřenou informaci, jelikož ve skutečnosti byla do vyměřovacího základu zahrnuta pouze odměna poskytnutá k 30 letům zaměstnání. Mzdová účetní pak dodatečně soudu předložila písemnou zprávu, z níž je zřejmé, že hrubá mzda za rok 2001 činila 132 581 Kč. K ní byla připočtena odměna k 30 letům zaměstnání ve výši 7000 Kč, a vyměřovací základ tak činil celkem 139 581 Kč. Odměna k dosažení 50 let věku ve výši 15 300 Kč však do vyměřovacího základu zahrnuta nebyla.

Krajský soud tedy zrušující rozhodnutí opřel pouze o nedostatečně konkrétní tvrzení žalobce a o nepřesnou zprávu jeho zaměstnavatele. Vyšel z názoru, že stěžovatelka neměla správné podklady pro výpočet, což se vzápětí ukázalo nepravdivým. Zprávu, která mohla být podkladem pro rozhodnutí, si soud vyžádal až po vydání rozsudku a tato zpráva jeho závěr nepodpořila. Takový postup soudu je třeba považovat za jinou vadu řízení před soudem, která měla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Kasační stížnost ovšem namítá i nesprávné posouzení právní otázky soudem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Při posuzování právní otázky vycházel krajský soud z ustanovení § 46 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, upravujícího souběh částečného invalidního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti, a z ustanovení § 47 odst. 1 téhož zákona, podle nějž se průměrný měsíční příjem z výdělečné činnosti stanoví z úhrnu příjmů z výdělečné činnosti za období stanovené v odstavci 2 větě první; přitom se za příjem z výdělečné činnosti považuje vyměřovací základ pro stanovení pojistného podle zvláštního zákona. Tím je zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, který v § 5 odst. 2 písm. d) vylučuje z vyměřovacího základu plnění poskytnuté při příležitosti životního jubilea 50 let věku. Z nepodloženého názoru, že stěžovatelka takové plnění do vyměřovacího základu zahrnula, dovodil soud, že k překročení limitu 66 % nedošlo. Podle názoru soudu proto nebyl dán důvod pro aplikaci ustanovení § 46 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. a pro úpravu invalidního důchodu. V důsledku nesprávných skutkových okolností tak krajský soud nesprávně posoudil i právní otázku v tom, že stěžovatelkou aplikované ustanovení zákona nebylo důvodné.

(oš)

46

Řízení před soudem: přiznání odkladného účinku

k § 73 a § 107 soudního řádu správního

Zrušením rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení o nepřiznání důchodu a vrácením věci k dalšímu řízení bez dalšího nehrozí tomuto správnímu orgánu nenahraditelná újma ve smyslu § 73 odst. 2 a § 107 s. ř. s. Návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podané správním orgánem proti rozsudku krajského soudu, ve kterém správní orgán neuvedl žádné skutečnosti, z nichž splnění podmínek pro přiznání odkladného účinku dovozuje, Nejvyšší správní soud zamítne.

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2003, čj. 1 Ads 10/2003-52)

Věc: Irena Š. v K. proti České správě sociálního zabezpečení o starobní důchod, o návrhu žalované na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 17. 3. 2003 zrušil rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 4. 5. 2001, kterým byla zamítnuta žádost žalobkyně o starobní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 56 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a vrátil věc žalované k dalšímu řízení. Žalovaná se kasační stížností u Nejvyššího správního soudu domáhala zrušení rozsudku krajského soudu; současně navrhla, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek.

Nejvyšší správní soud návrh na přiznání odkladného účinku zamítl.

Z odůvodnění:

Podle § 107 s. ř. s. kasační stížnost nemá odkladný účinek; Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat. Přitom přiměřeně užije ustanovení § 73 odst. 2 až 4. Podle § 73 odst. 2 s. ř. s. soud přizná odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nenahraditelnou újmu, přiznání odkladného účinku se nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob a není v rozporu s veřejným zájmem.

Stěžovatelka svůj návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti neodůvodnila, a soudu tak nenabídla žádné skutečnosti, na jejichž základě by mohl naplnění podmínek pro přiznání odkladného účinku vážit. Z obsahu spisu je však zřejmé, že zrušením rozhodnutí správního orgánu pro nezákonnost a vrácením věci k dalšímu řízení tu ani nebyla stěžovatelce stanovena žádná povinnost, jejíž výkon by pro ni mohl znamenat nenahraditelnou újmu, ani tu nenastaly takové právní následky rozsudku krajského soudu, které takovouto újmu pro správní orgán znamenaly.

Nejvyšší správní soud proto návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti zamítl.

(aza)

47

Kompetenční spory mezi orgány veřejné správy a soudy

k § 8a občanského soudního řádu, ve znění účinném k 31. 12. 2002
k § 1 a násl. zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů
k § 2 odst. 7 a § 95 bod 8. písm. d) zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích, ve znění zákona č. 225/2003 Sb.

Zakoupil-li uživatel telekomunikační služby od operátora mobilní sítě současně s uzavřením smlouvy o poskytování telekomunikačních služeb také mobilní telefon za zvýhodněnou cenu a v důsledku porušení podmínek smlouvy mu vznikl závazek zaplatit operátorovi doplatek ceny mobilního telefonu, není spor o takové plnění sporem ze smlouvy o poskytování telekomunikačních služeb [§ 95 bod 8. písm. d) zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích], o kterém by měl rozhodovat Český telekomunikační úřad, ale sporem z kupní smlouvy; rozhodování o těchto sporech je v pravomoci soudu (§ 7 odst. 1 o. s. ř.).

(Podle usnesení zvláštního senátu pro rozhodování kompetenčních sporů ze dne 3. 7. 2003, čj. Konf 19/2003-19)

Věc: Záporný spor o pravomoc mezi Českým telekomunikačním úřadem a Okresním soudem v Karviné, za další účasti původního žalobce Eurotel Praha, spol. s r. o., v P. a původního žalovaného Zbyňka S. v H., ve věci žaloby o zaplacení částky 19 981,24 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Karviné.

Podáním doručeným Vrchnímu soudu v Praze dne 19. 4. 2002 se obrátil Český telekomunikační úřad na tento soud s návrhem na rozhodnutí sporu o pravomoc podle ustanovení § 8a o. s. ř., ve znění účinném k 31. 12. 2002 (kompetenčního sporu), který vznikl mezi ním a Okresním soudem v Karviné, pobočka v Havířově, ve věci tohoto soudu, u něhož napadla žaloba žalobce EuroTel Praha, spol. s r. o., proti žalovanému Zbyňku S. o celkovou částku 19 981,24 Kč s příslušenstvím. Řízení nebylo u vrchního soudu skončeno do 31. 12. 2002 a věc převzal zvláštní senát, zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb.

Zvláštní senát usnesením vyslovil, že příslušný vydat rozhodnutí ve věci vedené u Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 113 C 179/2000, o zaplacení rozdílu mezi plnou cenou a zvýhodněnou kupní cenou mobilního telefonu, je soud; dalším výrokem zrušil usnesení Okresního soudu v Karviné ze dne 27. 3. 2001.

Z odůvodnění:

Žaloba napadla u Okresního soudu v Karviné dne 18. 4. 2000. Podle žalobního tvrzení žalobce uzavřel s žalovaným smlouvu o poskytování služeb veřejné radiotelefonní sítě, včetně dodatku, který je nedílnou součástí smlouvy. Na základě tohoto dodatku žalovaný zakoupil od žalobce mobilní telefon za zvýhodněnou kupní cenu a zároveň se zavázal, že nebude-li využívat služeb žalobce po dobu sjednanou v dodatku, zaplatí žalobci rozdíl mezi plnou a zvýhodněnou kupní cenou. Žalovaný ustanovení dodatku porušil, když nezaplatil dlužné poplatky a hovorné (17 169,14 Kč). Žalobce mu proto vyúčtoval fakturou doplatek za dotovaný telefon ve výši 2812,10 Kč.

Protože žalovaný pohledávku ve výši 19 981,24 Kč neuhradil, navrhl žalobce, aby mu soud rozhodnutím uložil povinnost uvedenou částku zaplatit a nahradit náklady řízení.

Okresní soud v Karviné usnesením ze dne 27. 3. 2001 řízení o žalobě zastavil s tím, že po právní moci usnesení bude věc postoupena Českému telekomunikačnímu úřadu. V odůvodnění uvedl, že podle § 95 bodu 8. písm. d) zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích, rozhoduje spory o povinnost účastníka k finančnímu plnění vyplývající ze smlouvy mezi provozovatelem veřejné telekomunikační sítě a účastníkem o poskytování telekomunikačních služeb Český telekomunikační úřad.

V návrhu na řešení kompetenčního sporu se správní úřad proti tomu dovolal dosavadní rozhodovací praxe Vrchního soudu v Praze (zde: rozsudku ze dne 28. 2. 2001, sp. zn. 6 A 317/2000) a poukázal na to, že spor je veden jednak o částku vyúčtovanou jako doplatek mezi zvýhodněnou a kupní cenou mobilního telefonu, jednak o cenu za telekomunikační službu podle ustanovení § 2 odst. 5 zákona č. 151/2000 Sb.*) Dovodil,

*) *Po novele provedené zákonem č. 225/2003 Sb. (účinnost 20. 8. 2003) jde o ustanovení § 2 odst. 7. Shodně v dalším textu odůvodnění.*

že v části sporu týkající se doplatku mezi zvýhodněnou a kupní cenou mobilního telefonu jde o soukromoprávní vztah mezi žalobcem a žalovaným; rozhodování není svěřeno Českému telekomunikačnímu úřadu a je dána pravomoc soudu o této části sporu rozhodnout. Svou pravomoc rozhodnout o ceně za telekomunikační službu Český telekomunikační úřad nepopřel.

Při řešení vzniklého sporu o pravomoc mezi správním úřadem a obecným soudem ohledně doplatku za mobilní telefon se zvláštní senát řídil následující úvahou:

Je třeba předeslat, že obecné otázky řízení o kompetenčních sporech, formy rozhodování, stanovení okruhu účastníků atd. jsou nyní upraveny zákonem č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů.

Žaloba byla u okresního soudu podána za účinnosti zákona č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích. Tento zákon však byl s účinností ode dne 1. 7. 2000 zrušen zákonem č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, který nově upravil nejen právní vztahy na úseku telekomunikací, ale i otázky pravomoci správních úřadů k rozhodování v jednotlivých věcech. Se zřetelem k ustanovení § 107 odst. 1 zákona č. 151/2000 Sb. se na rozhodování okresního soudu o jeho pravomoci vztahovala stávající právní úprava ve věcech telekomunikací.

Nově zřízený Český telekomunikační úřad v oblasti telekomunikačních služeb mj. rozhoduje spory o povinnosti účastníka k finančnímu plnění, vyplývající ze smlouvy mezi provozovatelem veřejné telekomunikační sítě a účastníkem o poskytování telekomunikačních služeb [§ 95 bod 8. písm. d) zákona o telekomunikacích]. Telekomunikační službou se podle § 2 odst. 5 uvedeného zákona rozumí služba, jejíž poskytování spočívá zcela nebo zčásti v přepravě nebo směrování informací telekomunikačními sítěmi třetím osobám. V této části (dlužné hovorné) Český telekomunikační úřad svou pravomoc o věci rozhodovat nepopírá.

Předmětem řízení je však také doplatek kupní ceny za mobilní telefon; na tento doplatek vznikl podle žalobního tvrzení žalobci nárok v důsledku porušení podmínek kupní smlouvy žalovaným. V této části Český telekomunikační úřad svou pravomoc rozhodovat popírá, a to důvodně. Při prodeji movité věci jde o soukromoprávní vztah mezi žalobcem a žalovaným, nikoli o telekomunikační službu ve smyslu § 2 odst. 5 zákona o telekomunikacích. Rozhodování o těchto věcech uvedený zákon nesvěřuje Českému telekomunikačnímu úřadu, a z kompetence soudů se proto tyto věci nevymykají (§ 7 odst. 1 o. s. ř.). Proto zvláštní senát vyslovil, že rozhodnout o věci, pokud jde o doplatek kupní ceny za dotovaný mobilní telefon (2812,10 Kč), je v soudní pravomoci. Ve zbytku žalované částky správní úřad svou pravomoc nepopírá, a kompetenční spor tu proto nevznikl.

Zvláštní senát podle § 5 odst. 3 zákona č. 131/2002 Sb. zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o věci rozhodovat, ačkoli podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci. Proto zvláštní senát dalším výrokem zrušil usnesení okresního soudu, které výroku, jímž byla kompetence určena, odporuje.

(aza)

48

Političtí vězni: nově uložený trest; zrušení odsuzujícího rozsudku po zamítnutí žádosti o jednorázovou peněžní částku

k § 2 odst. 1, § 3 odst. 1 a § 4 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (v textu též „zákon č. 261/2001 Sb.")

I. Pokud nebyl odsuzující rozsudek zrušen ve výroku o vině, ale pouze ve výroku o trestu, a nově uložený trest byl vyšší než trest fakticky vykonaný (§ 4 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb.), nejsou splněny podmínky pro přiznání nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 2 odst. 1 a § 3 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb.

II. Je-li poté, kdy Česká správa sociálního zabezpečení již zamítla žádost o poskytnutí jednorázové částky podle zákona č. 261/2001 Sb., zrušen odsuzující rozsudek, jakož i k němu se vztahující rehabilitační rozhodnutí, a žadatel v zákonné lhůtě k uplatnění tohoto nároku rozšířil původní žádost o další nárok, jedná se o žádost novou, o které musí být samostatně rozhodnuto.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2003, čj. 7 A 501/2002-42)

Věc: Edita Ch. v N. proti České správě sociálního zabezpečení, o žádosti zemřelého Oldřicha Ch. o poskytnutí jednorázové částky podle zákona č. 261/2001 Sb.

Rozhodnutím ze dne 28. 3. 2002 žalovaná zamítla žádost Oldřicha Ch. o poskytnutí jednorázové částky podle zákona č. 261/2001 Sb., podanou dne 21. 9. 2001. V rozhodnutí označila nárok za neoprávněný, neboť trest odnětí svobody vykonaný Oldřichem Ch. v době od 1. 10. 1952 do 9. 7. 1959 zůstal podle jejího názoru rehabilitačním rozsudkem Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 27. 6. 1991 jako přiměřený trest nedotčen. Tímto rozsudkem byl zrušen jednak původní výrok o trestu a jednak i výrok o použití amnestie z roku 1953. Následným usnesením téhož soudu ze dne 13. 8. 1991 bylo rozhodnuto o účasti na amnestii prezidenta republiky ze dne 1. 1. 1990. Z trestu v trvání sedmi roků byla prominuta část trestu ve výši dvou roků a čtyř měsíců, a tedy i zbytek nevykonaného trestu. Zákon č. 261/2001 Sb. se ovšem vztahuje jen na osoby, jejichž věznění bylo zcela či zčásti zrušeno, nikoliv amnestováno, a podle § 4 odst. 4 zákona lze započítat jen rozdíl mezi tresty vykonanými a nově uloženými, nikoliv amnestovanými. Z původně uloženého trestu bylo vykonáno šest roků a osm měsíců a nový trest byl stanoven ve výši sedmi roků; k amnestii z roku 1953 přitom nelze přihlížet, neboť rozhodnutí na jejím základě vydané bylo zrušeno.

V opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí Oldřich Ch. namítl, že má

nárok na odškodnění za dobu 24 měsíců věznění. Byl odsouzen Nižším vojenským soudem v Olomouci dne 29. 1. 1953 k trestu odnětí svobody v trvání deseti roků. Třetina tohoto trestu (tedy tři roky a čtyři měsíce) mu byla v květnu 1953 prominuta amnestií a zbytek trestu ve výši šesti roků a osmi měsíců vykonal ke dni 9. 7. 1959. Odsuzující rozsudek Nižšího vojenského soudu byl zrušen usnesením Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 27. 6. 1991, a to ve výroku o trestu. Novým rozsudkem tohoto soudu ze dne 27. 6. 1991 byl Oldřichu Ch. uložen trest ve výši sedmi roků, protože původní trest byl neúměrně přísný. Na základě amnestie prezidenta republiky pak Vojenský obvodový soud v Olomouci vydal usnesení o prominutí části uloženého trestu ve výši dvou roků a čtyř měsíců. Při změně výše trestu se podle žalobní námitky musela změnit i délka amnestie, která dopadala na jednu třetinu trestu. Výše trestu, který měl být vykonán, tak činila čtyři roky a osm měsíců, ve skutečnosti však výkon trestu trval šest roků a osm měsíců.

Žalovaná dodatečně zaslala soudu podání Oldřicha Ch., které dne 22. 7. 2002 předložil Okresní správě sociálního zabezpečení (včetně připojeného usnesení Okresního soudu v Olomouci ze dne 10. 5. 2002 o zastavení trestního stíhání) a kterým požádal o nové zhodnocení své věci.

Věc nebyla skončena Vrchním soudem v Praze do 31. 12. 2002, a proto byla podle § 132 s. ř. s. postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu.

Podáním ze dne 15. 4. 2003 sdělila Nejvyššímu správnímu soudu Edita Ch., že Oldřich Ch. dne 21. 10. 2002 zemřel. V následném podání uvedla, že hodlá jako jeho dědička v řízení pokračovat, přičemž požaduje přiznání odškodnění za dobu 80 měsíců ve smyslu žádosti, kterou její manžel podal dne 22. 7. 2002 u Okresní správy sociálního zabezpečení.

Nejvyšší správní soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Z odůvodnění:

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. se tento zákon vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu. Podle § 3 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. je politický vězeň oprávněnou osobou mající nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky.

V rehabilitačním řízení, jehož byl Oldřich Ch. účastníkem, nedošlo ke zrušení výroku o vině, ale pouze výroku o trestu. Současně byl uložen trest nový ve výši sedmi roků, z něhož byla část v trvání dvou roků a čtyř měsíců prominuta, a to v důsledku amnestie z roku 1990. Nešlo tedy o žalobou tvrzenou realizaci amnestie z roku 1953. Amnestie z roku 1953 měla tehdy vliv na skutečnou dobu výkonu trestu a jen takový vliv má i na posouzení nároku na odškodnění podle zákona č. 261/2001 Sb. Vykonal-li Oldřich Ch. fakticky trest v délce trvání šesti roků a osmi měsíců a byl-li mu nově uložen trest, musela žalovaná při posouzení nároku postupovat podle § 4 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb. Podle to-

hoto ustanovení se při částečné změně odsuzujícího soudního rozhodnutí počítá jen rozdíl mezi tresty vykonanými na základě původního rozsudku a stanovenými přiměřenými tresty nebo tresty nově uloženými. Nově uložený trest přesahoval trest skutečně vykonaný. Užití amnestie z roku 1990 ve vztahu k nově uloženému trestu není naplněním podmínek zákona č. 261/2001 Sb.: ten předpokládá poskytnutí jednorázové peněžní částky jen ve vztahu k výkonu trestu, který byl zrušen nebo změněn podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo podle zákona č. 198/1993 Sb. Původní trest sice takto zrušen byl, ovšem nově uložený trest využití zákona neumožňuje a k části trestu prominuté amnestií z roku 1953 přihlédnout nelze.

Vážila-li žalovaná žádost a skutkové okolnosti ve vztahu k rehabilitačním rozhodnutím, odpovídal její závěr zákonu. Žalovaná nemohla při rozhodování brát v úvahu rozšíření žádosti a nové doklady, které jí byly předloženy prostřednictvím Okresní správy sociálního zabezpečení až dne 1. 7. 2002 a dne 22. 7. 2002, tedy po vydání napadeného rozhodnutí. Stejně tak jí ani nelze vytýkat, že existenci nových dokladů v řízení sama nezjistila, neboť rozhodnutí Okresního soudu v Olomouci, která Oldřich Ch. připojil ke svému dodatečnému podání adresovanému Okresní správě sociálního zabezpečení, byla vydána dne 28. 3. 2002 (tedy ve stejný den jako rozhodnutí žalované) a dne 10. 5. 2002. Žalované tedy nelze vytýkat ani nedostatečné zjištění skutečného stavu věci, jelikož nemohla mít k dispozici (a tedy ani hodnotit) doklady, které před jejím rozhodnutím neexistovaly.

Soudu byla tato další rozhodnutí (a to jednak usnesení Okresního soudu v Olomouci ze dne 28. 3. 2002, jímž byly rozsudek Nižšího vojenského soudu v Olomouci ze dne 28. 1. 1953, usnesení Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 27. 6. 1991 a rozsudek Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 27. 6. 1991 zrušeny podle § 6 zákona č. 198/1993 Sb., jednak usnesení Okresního soudu v Olomouci ze dne 10. 5. 2002, jímž bylo zastaveno trestní stíhání Oldřicha Ch.) předložena dne 15. 4. 2003 Editou Ch. s tím, že by z nich soud měl v řízení vycházet. Opravný prostředek proti rozhodnutí žalované bylo možno podle § 7 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb. a podle § 250m odst. 2 o. s. ř., ve znění účinném k 31. 12. 2002, podat ve lhůtě třiceti dnů od doručení rozhodnutí a podle § 249 odst. 2 a § 250l odst. 2 o. s. ř. bylo možno jen v této lhůtě označit důvody nezákonnosti, pro které je rozhodnutí napadáno. Soud je tedy oprávněn hodnotit zákonnost napadeného rozhodnutí jen v mezích žalobních důvodů uplatněných v zákonné lhůtě, kdežto nově vznesené důvody a doklady není oprávněn brát při hodnocení zákonnosti napadeného rozhodnutí v úvahu. Soud přesto doplnění žaloby včetně nových dokladů předložil žalované s žádostí o posouzení, zda nehodlá nárok na základě nových skutečností uspokojit, neboť takový postup by učinil další soudní řízení bezpředmětným. K tomu žalovaná sdělila, že ani na základě nových dokladů nepovažuje nárok za oprávněný a soudu nepřísluší její vyjádření hodnotit s ohledem na meze daného přezkumného řízení.

Edita Ch. se stala na základě § 107 odst. 2 o. s. ř. a § 64 s. ř. s. procesní nástupkyní Oldřicha Ch. v tomto řízení. Do řízení vstoupila na místo dosavadního účastníka a podle § 107 odst. 4 a § 64

s. ř. s. musí přijmout stav řízení, jaký tu je v době nástupu do řízení. To znamená, že se stala žalobkyní v rozsahu žaloby (opravného prostředku) podané Oldřichem Ch. a je oprávněna k úkonům, které jsou v dalším řízení přípustné. Předmětem žaloby (opravného prostředku) bylo rozhodnutí žalované ze dne 28. 3. 2002, které Oldřich Ch. napadl proto, že mu mělo být podle jeho názoru vyplaceno odškodnění za dobu 24 měsíců, a soud je předmětem a rozsahem přezkumu vymezenými v zákonné lhůtě vázán (§ 75 odst. 1 s. ř. s., § 250m odst. 2 a § 250h odst. 1 za použití § 250l odst. 2 o. s. ř. účinného v době podání opravného prostředku). Pokud se tedy Oldřich Ch. obrátil na žalovanou dne 1. 7. a 22. 7. 2002 s rozšířeným požadavkem na odškodnění podle zákona č. 261/2001 Sb. za dobu 80 měsíců a jeho procesní nástupkyně na to poukazuje ve svém vyjádření, stalo se tak jednak po lhůtě k podání opravného prostředku a jednak jde fakticky o novou žádost, o níž žalovaná napadeným rozhodnutím nerozhodovala. Nicméně je třeba podotknout, že nárok takto uplatněný u žalované je novým uplatněním nároku podaným v zákonné lhůtě (§ 3 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb.). I když je totiž žádost označena jako změna původní žádosti, jde o žádost o odškodnění za jinou dobu, z jiného titulu zrušení odsuzujícího rozsudku a po zrušení rehabilitačních rozhodnutí – tedy o novou žádost. Žalovaná je povinna o takové žádosti samostatně rozhodnout; toto další rozhodnutí pak lze při nevyhovění napadnout žalobou u soudu.

(oš)

49

Řízení před soudem: podjatost soudce

k § 8 odst. 1 a 5 soudního řádu správního

I. O námitce podjatosti člena senátu Nejvyššího správního soudu rozhodne jiný senát téhož soudu (§ 8 odst. 5 s. ř. s.).

II. „Poměr k účastníkovi", v důsledku něhož by byl soudce vyloučen z projednávání a rozhodnutí věci (§ 8 odst. 1 s. ř. s.), nelze spatřovat v tom, že se účastník při plnění svých povinností novináře setkával se soudcem na jeho dřívějším pracovišti, a to tím spíše, neuvádí-li účastník žádné další skutečnosti, z nichž by bylo možno dovozovat podjatost v důsledku těchto kontaktů.

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 7. 2003, čj. Nao 28/2003-5)

Věc: Tomáš P. v P. proti Českému statistickému úřadu o poskytnutí informace, o námitce podjatosti vznesené vůči soudkyni Nejvyššího správního soudu JUDr. B. Ch.

Žalobce se žalobou, původně podanou u Vrchního soudu v Praze, domáhal zrušení rozhodnutí předsedkyně žalovaného správního úřadu, kterým byl zamítnut žalobcův rozklad a potvrzeno rozhodnutí Českého statistického úřadu ze dne 4. 12. 2001 o částečném nevyhovění žalobcově žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. V sou-

vislosti s reformou správního soudnictví věc k dokončení řízení převzal Nejvyšší správní soud.

Žalobce ve vyjádření k věci ze dne 20. 5. 2003 současně vznesl námitku podjatosti soudkyně Nejvyššího správního soudu JUDr. B. Ch. jako členky šestého senátu Nejvyššího správního soudu, který podle rozvrhu práce má ve věci rozhodovat.

První senát Nejvyššího správního soudu o námitce podjatosti rozhodl tak, že soudkyně JUDr. B. Ch. není z projednávání a rozhodování uvedené právní věci vyloučena.

Z odůvodnění:

Žalobce námitku odůvodnil tím, že v době působení JUDr. Ch. v Kanceláři prezidenta republiky s ní byl jako novinář několikrát přímo nebo nepřímo v kontaktu.

Soudní spis byl proto předán jinému senátu Nejvyššího správního soudu, jehož není jmenovaná soudkyně členkou a který je podle rozvrhu práce příslušný rozhodnout o takové námitce podjatosti (§ 8 odst. 5 s. ř. s.).

Soudkyně JUDr. B. Ch. ve svém vyjádření k věci uvedla, že žalobce ze svého předchozího působení v Kanceláři prezidenta republiky zná, a to z běžného úředního styku při poskytování informací o působení prezidenta republiky v legislativním procesu. Nemá však za to, že by tato skutečnost zakládala důvod k pochybám o její nepodjatosti.

Podle ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Důvodem k vyloučení soudce přitom nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Pochybnosti o podjatosti soudce pro jeho poměr k účastníkům - kromě vztahů příbuzenských a obdobných - mohou vzniknout i tehdy, je-li soudcův vztah k účastníkům přátelský či naopak zjevně nepřátelský. V projednávané věci však žádný z těchto důvodů zjištěn nebyl a žalobce to ostatně ani netvrdí. Pouhé pracovní kontakty při dřívějším pracovním zařazení soudce jej z projednání věci vyloučit nemohou. *(aza)*

50
Řízení před soudem: úkony účastníků

k § 37 odst. 5 soudního řádu správního

Sdělil-li navrhovatel na výzvu soudu k odstranění nedostatků podání, že si opatřil „právního zástupce“, který mu slíbil, „že zařídí vše potřebné“, avšak nepředložil plnou moc udělenou zástupci ani jiným způsobem vytýkané nedostatky podání neodstranil, soud takové podání po uplynutí lhůty stanovené k odstranění nedostatků bez dalšího odmítne (§ 37 odst. 5 s. ř. s.).

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 6. 2003, čj. Na 148/2003-14)

Věc: MUDr. Vladimír N. a Lejli N. v P. o prodloužení víza.

Podatel a jeho manželka se obrátili na Nejvyšší správní soud dopisem ze dne 14. 1. 2003, označeným jako „stížnost na porušování zákona". Žádali, aby „zrušení víz (podatele a jeho manželky) bylo uznáno jako nezákonné" a aby došlo k nápravě. Z podání samého a z připojených listin vyplývalo, že věc se pravděpodobně týkala postupu orgánů cizinecké policie ve věci prodloužení platnosti víza k pobytu nad 90 dnů.

Protože podání nemělo zákonné náležitosti potřebné k tomu, aby bylo způsobilé u soudu zahájit řízení, vyzval Nejvyšší správní soud podatele, aby nedostatky odstranil. Podatel pouze sdělil, že si opatřil „právního zástupce", který se o odstranění vad postará; k tomu však nedošlo. Nejvyšší správní soud podání odmítl.

Z odůvodnění:

Podání, tak jak je formulováno, nemělo zákonné náležitosti. Tyto náležitosti uvádí ustanovení § 37 odst. 3 s. ř. s. tak, že z každého podání musí být zřejmé, čeho se týká, kdo je činí, proti komu směřuje, co navrhuje, a musí být podepsáno a datováno. (...) Podléhá-li podání soudnímu poplatku, musí být opatřeno kolkovou známkou v odpovídající hodnotě a musí k němu být připojeny listiny, jichž se podatel dovolává. Podání, které je třeba doručit ostatním účastníkům a osobám na řízení zúčastněným, musí být předloženo v potřebném počtu stejnopisů.

Oba podatelé byli proto soudem vyzváni, aby v naznačeném směru nedostatky podání odstranili do 14 dnů od doručení výzvy; byli poučeni o tom, že nestane-li se tak a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud podání odmítne. Současně byli poučeni také o tom, že pokud hodlají podat žalobu proti rozhodnutí správního orgánu, stanoví zákon k podání takové žaloby lhůtu dvou měsíců od doručení rozhodnutí, které podle návrhu rozsudečného výroku má být soudem zrušeno; zmeškání této lhůty přitom nelze prominout. Žaloba proti rozhodnutí správního orgánu pak musí obsahovat kromě zmíněných obecných náležitostí podání také další náležitosti, které uvádí ustanovení § 71 s. ř. s. K řízení o žalobách proti rozhodnutím správních orgánů jsou zásadně věcně příslušné krajské soudy (§ 7 odst. 1 s. ř. s.).

Podatel poté sdělil dopisem ze dne 21. 3. 2003 soudu, že si opatřil „právního zástupce" Petra P., který mu slíbil, že zařídí vše potřebné. Přesto ve stanovené lhůtě ani později do současné doby nedostatky podání odstraněny nebyly ani touto osobou, ani samotnými podateli. Protože za této situace nelze v řízení pokračovat, soud návrh podatelů odmítl (§ 37 odst. 5 s. ř. s.).

(aza)

51

Političtí vězni: k postavení osob zařazených do táborů nucené práce

k § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky pří-

slušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (v textu též „zákon č. 261/2001 Sb.")

Podmínkou pro poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. je zrušení odsuzujícího rozhodnutí buď podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu. Správní rozhodnutí o zařazení do tábora nucené práce však byla zrušena podle § 17 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, a proto za dobu věznění, za niž náleží jednorázová peněžní částka podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., nelze považovat dobu strávenou v táboře nucené práce.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003, čj. 6A 537/2002-25)

Věc: Žofie S. v Ch. proti České správě sociálního zabezpečení o jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb.

Rozhodnutím ze dne 2. 4. 2002 žalovaná přiznala žalobkyni podle zákona č. 261/2001 Sb. jednorázovou peněžní částku 60 000 Kč za dobu neoprávněného věznění od 14. 1. 1949 do 26. 10. 1949; přihlédla přitom k tomu, že rozsudek Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 4. 8. 1949 a rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, jimiž byla žalobkyně odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, byly zrušeny usnesením Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 7. 12. 1990, stejně jako všechna další rozhodnutí v téže věci na ně obsahově navazující. Žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky za dobu od 27. 10. 1949 do 27. 1. 1950 žalovaná zamítla. Zamítavý výrok žalovaná odůvodnila tím, že žalobkyně za dobu od 27. 10. 1949 do 27. 1. 1950 neprokázala splnění podmínek uvedených v § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. s přihlédnutím k § 4 odst. 4 zákona, protože v této době nebyla ve vazbě nebo výkonu trestu odnětí svobody, ale byla v táboře nucené práce.

V opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí žalobkyně uvedla, že byla vězněna bez přerušení od 14. 1. 1949 do 27. 1. 1950, a že by jí proto peněžitá částka měla být přiznána i za dobu strávenou v táboře nucené práce.

Věc nebyla skončena Vrchním soudem v Praze do 31. 12. 2002, a proto byla podle § 132 s. ř. s. postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu.

Nejvyšší správní soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. se právo na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle tohoto zákona vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu.

Nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky tak zákon váže na současné

splnění tří podmínek: občanství České republiky, dále skutečnost, že občan byl na základě rozhodnutí vězněn v době mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990, a konečně též podmínka, že rozhodnutí o jeho věznění bylo zcela nebo zčásti zrušeno buď podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu. Z důkazů, které byly v řízení soustředěny, je zřejmé, že žalobkyně třetí podmínku nesplňuje.

Podle zákona č. 119/1990 Sb. byla jednak přímo ze zákona zrušena pravomocná soudní rozhodnutí vyhlášená v době od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 a týkající se skutků vymezených v § 2 odst. 1; dále mohl soud v přezkumném řízení zrušit odsuzující soudní rozhodnutí v případech vypočtených v § 4; v úvahu konečně přicházelo i zrušení některých dalších soudních rozhodnutí podle § 20 až 22b zákona. Zásadně se však ze zákona rušila a zákonem bylo umožněno soudním rozhodnutím zrušit pouze odsuzující soudní rozhodnutí za činy, které zákon označoval za trestné v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách. O zařazení do tábora nucené práce a o době trvání pobytu v něm však podle zákona č. 247/1948 Sb., o táborech nucené práce, rozhodovaly tříčlenné komise jmenované krajskými národními výbory; rozhodnutí těchto komisí byla správními rozhodnutími, a nemohlo tak přicházet v úvahu jejich zrušení soudy podle zákona č. 119/1990 Sb.

Rozhodnutí o zařazení do tábora nucené práce vyslovená podle zákona č. 247/1948 Sb., o táborech nucené práce, byla zrušena ze zákona, a to ustanovením § 17 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, který současně zakotvil nárok takto postižených osob na peněžní náhradu. Zákon o mimosoudních rehabilitacích nebyl zákonodárcem zařazen do okruhu zákonů zakládajících splnění třetí podmínky pro přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. Pokud tedy usnesení Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 7. 12. 1990 deklaruje ze zákona nastalé zrušení i všech dalších rozhodnutí obsahově navazujících na zrušená rozhodnutí odsuzující žalobkyni za trestné činy, nejednalo se a ani se nemohlo jednat o zrušení rozhodnutí, na základě něhož byla žalobkyně zařazena do tábora nucené práce.

(šk)

52

Kompetenční spory: přiměřené použití soudního řádu správního

k § 8a občanského soudního řádu, ve znění účinném k 31. 12. 2002
k § 4 a § 6 zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů
k § 54 odst. 4 soudního řádu správního

Zjevné nesprávnosti v rozsudku Vrchního soudu v Praze, který přede dnem 1. 1. 2003 rozhodoval postupem podle § 8a o. s. ř., opraví postupem

podle § 4 a § 6 zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, a § 54 odst. 4 s. ř. s. předseda zvláštního senátu, zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb.

(Podle usnesení předsedy zvláštního senátu, zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., ze dne 22. 7. 2003, čj. Konf 52/2003-18)

Věc: Spor o pravomoc mezi Českým telekomunikačním úřadem a Krajským soudem v Ostravě, za účasti původního žalobce: Eurotel, spol. s r. o., v P. a žalované obchodní společnosti K., s. r. o., ve věci žaloby o zaplacení částky 12 324,56 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 37 Cm 175/2000, o opravě rozsudku Vrchního soudu v Praze.

Vrchní soud v Praze v roce 2002 rozhodl rozsudkem kompetenční spor mezi Českým telekomunikačním úřadem a Krajským soudem v Ostravě. Při opisu rozsudku došlo k chybě v psaní a v textu bylo zaměněno slovo „Krajský" za slovo „Okresní".

Protože po datu 1. 1. 2003 tu nebyl možný jiný procesní postup k nápravě chyby, předseda zvláštního senátu, zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., opravil usnesením chyby v psaní v návětě, výroku a odůvodnění rozsudku Vrchního soudu v Praze.

Z odůvodnění:

Žalobce se domáhal žalobou, původně podanou u Okresního soudu v Opavě dne 1. 6. 2000, doplacení ceny dotovaného telefonního přístroje, tedy zaplacení částky uvedené v žalobě, a náhrady nákladů řízení; dále požadoval zaplacení dlužného hovorného a dlužných poplatků. Krajský soud v Ostravě, jemuž byla věc Okresním soudem v Opavě postoupena, řízení usnesením zastavil s tím, že po právní moci usnesení bude věc postoupena Českému telekomunikačnímu úřadu jakožto orgánu příslušnému. Podáním doručeným Vrchnímu soudu v Praze dne 20. 8. 2002 se obrátil Český telekomunikační úřad na tento soud s návrhem na řešení sporu o pravomoc (kompetenčního konfliktu) podle tehdy účinného ustanovení § 8a o. s. ř., který vznikl mezi ním a Krajským soudem v Ostravě ve věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 37 Cm 175/2000.

Vrchní soud v Praze o kompetenčním konfliktu rozhodl dne 16. 9. 2002 rozsudkem, podle jehož písemného vyhotovení je k vyřízení věci v části týkající se doplatku kupní ceny dotovaného telefonního přístroje příslušný „Okresní soud v Ostravě". V písemném vyhotovení rozhodnutí tak došlo k chybě v psaní; v záhlaví rozhodnutí bylo rovněž chybně uvedeno, že „spor o pravomoc je mezi Českým telekomunikačním úřadem a Okresním soudem v Ostravě, ve věci Okresního soudu v Ostravě", přestože jde o spor o pravomoc mezi Českým telekomunikačním úřadem a Krajským soudem v Ostravě, ve věci vedené u Krajského soudu v Ostravě.

V odůvodnění rozhodnutí v prvním odstavci došlo ke stejné chybě. Je uvedeno, že spor vznikl mezi Českým telekomunikačním úřadem a Okresním soudem v Ostravě, přičemž správně mělo být Krajským soudem v Ostravě. Podobné pochybení je ve třetím odstavci odůvodnění.

K opravě rozsudku proto převzal věc zvláštní senát, zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., a opravu provedl usnesením jeho předseda (§ 4 a 6 zákona č. 131/2002 Sb. *per analogiam* § 54 odst. 4 s. ř. s.).

(aza)

53
Řízení před soudem: podjatost soudce

k § 8 odst. 1 soudního řádu správního

Podíl soudce na rozhodování v „předchozím soudním řízení" ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s., který zakládá důvod pro jeho vyloučení, se týká rozhodování ve stejné věci u soudu nižšího stupně; „předchozím soudním řízením" není řízení v jiné soudní věci, byť by se i týkala týchž účastníků.

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2003, čj. Nao 2/2003-18)

Věc: Antonín N. a Vítězslav N. v H. proti Okresnímu úřadu ve Žďáru nad Sázavou, Městskému úřadu ve Velké Bíteši, Městu Velká Bíteš, Katastrálnímu úřadu ve Žďáru nad Sázavou, Zeměměřickému a katastrálnímu inspektorátu v Brně, Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu, Krajskému úřadu Kraje Vysočina a Ministerstvu vnitra (v celkem dvanácti soudních věcech), o námitce podjatosti proti soudcům Krajského soudu v Brně JUDr. J. Š., JUDr. J. J. a Mgr. P. K.

Žalobci podali u Krajského soudu v Brně četné žaloby související s vyřizováním podnětů a podání žalovanými orgány veřejné správy. Dopisem ze 17. 12. 2002 uplatnil druhý žalobce Vítězslav N. (který je současně zástupcem prvého žalobce) námitku podjatosti proti všem soudcům rozhodujícího senátu krajského soudu. V námitce poukázal na to, že v přecházejících (obdobných) věcech krajského soudu zmíněný senát na podání žalobců reagoval odmítavě a několikrát se snažil věc odložit nebo „zmanipulovat". V dalším obsahu námitky poukázal dále na tvrzenou podjatost orgánů Policie České republiky, která rovněž šetřila další podání žalobců, a na to, že soudní senát v předcházející věci soustavně a nedůvodně odmítá vyhovět návrhu žalobců o prominutí zmeškání lhůty.

Nejvyšší správní soud vyslovil, že zmínění soudci Krajského soudu v Brně nejsou vyloučeni z projednání dvanácti věcí Krajského soudu v Brně.

Z odůvodnění:

Senát krajského soudu věci v únoru 2003 předložil Nejvyššímu správnímu soudu, který je podle nového právního stavu (po přijetí soudního řádu správního) věcně příslušný o věci rozhodnout. Podle vyjádření členů senátu krajského soudu nejsou dány důvody jejich podjatosti a námitka ani není opřena o žádný zákonný důvod.

Nejvyšší správní soud podjatost jmenovaných soudců rovněž neshledal.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Z námitky samotné i z předložených spisů je zřejmé, že žádný z těchto důvodů dán není a žalobci jej ani netvrdí. Brojí však proti tomu, že jejich návrhům v jiných soudních věcech senát nevyhověl. To však podle výslovného znění zákona nemůže být důvodem pro vyloučení soudce. Nejde tu o „předchozí soudní řízení"; takový případ by mohl nastat jen tam, kde by soudce, který o věci rozhodoval u nižší instance, měl rozhodovat také v řízení opravném.

(aza)

54

Restituce a rehabilitace: pravidla pro počítání času

k zákonu č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (v textu též „zákon č. 261/2001 Sb.")

Pro počítání času podle zákona č. 261/2001 Sb. je třeba použít postupem podle analogie práva (*per analogiam iuris*) obecná pravidla pro počítání času a lhůt, jak jsou stanovena v právním řádu České republiky. U lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let tedy platí, že konec takové lhůty připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá událost, od níž lhůta počíná.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 6. 2003, čj. 2 A 1018/2002-OL-29)

Prejudikatura: Boh. A 2904/23, srov. i Soudní judikatura ve věcech správních č. 939/2002.

Věc: Vítězslav A. v B. proti České správě sociálního zabezpečení o jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb.

Rozhodnutím ze dne 7. 11. 2001 přiznala žalovaná žalobci jednorázovou peněžní částku ve výši 60 000 Kč za dobu účasti v národním boji za osvobození od 25. 4. 1943 do 23. 4. 1944 podle § 5 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. s odůvodněním, že částka náleží za jedenáct měsíců účasti v národním boji za osvobození.

Žalobce v opravném prostředku namítl, že nebyl započítán celý rok, a to

kvůli jedinému dni. Žalobce byl přitom po době strávené ve vlastnosti účastníka domácího hnutí vězněn v koncentračním táboře. V další korespondenci adresované soudu žalobce namítal, že v roce 1944 měl měsíc únor 29 dnů, a doby jednoho roku – 365 dní – tedy bylo dosaženo.

Nejvyšší správní soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Z odůvodnění:

Zákon č. 261/2001 Sb. se podle svého § 1 odst. 1 vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1. písm. c) až f), v bodě 2. a odst. 2 zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, a kterým o tom bylo vydáno podle § 8 cit. zákona osvědčení nebo kteří mají doklad, jenž toto osvědčení nahrazuje (dále jen „účastník národního boje za osvobození"). Podle § 5 odst. 1 zákona činí výše jednorázové peněžní částky pro účastníka národního boje za osvobození za účast v národním boji za osvobození trvající alespoň jeden rok 120 000 Kč. Za každý další měsíc účasti v národním boji za osvobození se výše jednorázové peněžní částky zvyšuje o 1000 Kč (§ 5 odst. 2 zákona). Výše jednorázové peněžní částky pro účastníka národního boje za osvobození za účast v národním boji za osvobození kratším než jeden rok, trvajícím však alespoň tři měsíce, činí 60 000 Kč (§ 5 odst. 3 zákona).

V posuzovaném případě jde o otázku počítání doby rozhodné pro určení výše přiznaného nároku podle § 5 zákona. Zákon stanoví jako podmínku pro vyplacení jednorázové peněžní částky ve výši 120 000 Kč, že rozhodná skutečnost trvala alespoň jeden rok (případně déle než jeden rok u politických vězňů dle § 5 odst. 2 zákona). Podobně používá zákon i dobu měsíce. Zákon však nestanoví pravidla pro počítání času, jak je tomu ostatně v oboru správního práva hmotného spíše obvyklé. Neexistuje ani obecná subsidiárně použitelná právní úprava. Proto je zde nepochybně namístě použít postupem *per analogiam iuris* obecná pravidla pro počítání času, resp. lhůt, jak jsou stanovena v právním řádu České republiky. Co se týká počítání lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let, platí, že konec takové lhůty připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá událost, od níž lhůta počíná. Není-li takový den v posledním měsíci, připadne konec lhůty na jeho poslední den. Toto pravidlo výslovně stanoví jak § 122 odst. 2 obč. zák., tak obdobně i § 27 odst. 2 věta druhá spr. ř., § 57 odst. 2 věta první o. s. ř. nebo § 60 odst. 2 tr. ř. Toto pravidlo je aplikováno zásadně bez ohledu na to, zda se jedná o právní úpravu hmotněprávní či procesněprávní nebo zda jde o oblast práva soukromého či veřejného. Právě tato skutečnost nasvědčuje závěru, že se skutečně jedná o obecný právní princip českého právního řádu. Pokud by zákonodárce měl v úmyslu stanovit pro případy odškodňování určitých skupin osob za prožité bezpráví pravidla odlišná, mohl tak učinit výslovným ustanovením zákona. Jestliže tedy rozhodnou událostí, od níž je třeba dobu jednoho roku počítat, je 25. duben 1944, pak by doba strávená ve vlastnosti účastníka domácího hnutí musela trvat do 25. dubna 1944 včetně, aby byla splněna zákonem stanovená podmínka. K zatčení žalobce došlo před tímto datem, od něhož je dále počítána doba strávená ve

vlastnosti československého politického vězně, která však také byla odškodňována samostatně podle zákona č. 217/1994 Sb.

Stejnou zásadu ctila i prvorepubliková judikatura (srov. Boh. A 2904/23), z níž plyne, že konec lhůty určené dle týdnů, měsíců nebo období zabírajícího několik měsíců připadá i v řízení správním - pokud jinak stanoveno není - na poslední den týdne nebo měsíce, který se svým pojmenováním nebo číslem shoduje s počátečním dnem lhůty: v označené věci pak - co se týče lhůty hmotněprávní - ve shodě s postupem tohoto soudu stanovila dobu jednoroční. Podle všeobecného zákoníku občanského v původním jeho znění (§ 902) čítal sice rok 365 dnů, ale již zákon obchodní (čl. 328) a rovněž směnečný řád (§ 32) stanovily, že konec lhůty určené dle týdnů, měsíců nebo období zavírajícího několik měsíců připadá na den posledního týdne nebo posledního měsíce, jenž se shoduje svým pojmenováním nebo číslem s počátečním dnem lhůty. Touž zásadu přijal i civilní řád soudní ve svém § 125 a konečně v § 98 také III. částečná novela ke všeobecnému občanskému zákoníku (císařské nařízení z 19. března 1916, č. 69 říšského zákoníku), změnivši tak původní ustanovení § 902 obecného zákoníku občanského. Platí tedy toto pravidlo zásadně pro celý obor soukromého práva. V oboru veřejného práva ustavil čl. VIII úvodního patentu k trestnímu zákonu, že sluší všechny lhůty v něm ustanovené čítati podle kalendářního roku, tedy zřejmě týmž způsobem, který je pravidlem v oboru soukromého práva. Také Ústavní soud České republiky chápe pravidla pro počítání běhu lhůt jako základní právní principy (srov. např. Pl. ÚS 33/97 - nález č. 163 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. 9, C. H. Beck, Praha 1998, s. 399 a násl., uveřejněný též pod č. 30/1988 Sb. - byť zde explicitně jen pro obor práva ústavního). Lze tedy toto pravidlo považovat i v nynějším právním řádu za všeobecně platné.

(ovo)

55
Řízení před soudem: dokazování u dožádaného soudu

k § 10 a § 103 odst. 1 písm. d) soudního řádu správního
k § 122 odst. 2 občanského soudního řádu

I ve správním soudnictví mají účastníci řízení právo být přítomni u prováděného dokazování (§ 122 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.). Vyslechl-li krajský soud svědka prostřednictvím dožádaného okresního soudu bez přítomnosti účastníků řízení, ačkoliv účastníci řízení k takovému postupu nedali souhlas, nemůže krajský soud z takto provedeného důkazu ve svém rozhodnutí vycházet. Učinil-li tak, jde o vadu řízení, která měla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2003, čj. 5 Ads 5/2003-57)

Věc: Marie P. v K. proti České správě sociálního zabezpečení o vdovský důchod a sirotčí důchod, o kasační stížnosti žalobkyně.

Česká správa sociálního zabezpečení 31. 10. 2001 zamítla žádost žalobkyně o vdovský a sirotčí důchod pro nesplnění podmínek § 49 a § 52 zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, s odůvodněním, že nárok na požadované důchody nevznikl pro nesplnění potřebné doby pojištění zemřelým manželem žalobkyně. Ten v rozhodné době v posledních deseti letech počítaných zpět ode dne jeho smrti, tj. v době od 12. 9. 1991 do 11. 9. 2001, získal pouze tři roky a 212 dnů pojištění, a nesplnil tak podmínku pěti roků pojištění požadovanou zákonem č. 155/1995 Sb.

Žalobkyně podala proti tomuto rozhodnutí opravný prostředek (podle procesních předpisů tehdy účinných) a namítla, že do doby pojištění zemřelého manžela není zahrnuta doba od 8. 6. 1996 do 30. 1. 1999. V té době byl její manžel v pracovním poměru, smlouva o pracovním poměru byla sepsána, ale zaměstnavatel ji nikdy nepotvrdil.

Krajský soud rozhodnutí žalované potvrdil, když po provedeném dokazování dospěl ke shodným skutkovým závěrům jako žalovaná a usoudil, že nárok na vdovský ani na sirotčí důchod není dán. Proti rozsudku krajského soudu podala žalobkyně odvolání, o kterém již Vrchní soud v Praze do 31. 12. 2002 nerozhodl. Podle přechodných ustanovení k soudnímu řádu správnímu podala poté žalobkyně proti rozsudku krajského soudu včas kasační stížnost.

Nejvyšší správní soud kasační stížnosti vyhověl, rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

V kasační stížnosti žalobkyně (stěžovatelka) namítla, že zemřelému manželovi nebyla vůbec započtena doba pojištění od 8. 6. 1996 do 30. 1. 1999, kdy pracoval u Jana D. v K. jako ošetřovatel dobytka. V odůvodnění rozsudku soud uvedl, že podle výpovědi Jana D. pracovní poměr jejímu manželovi nevznikl. Svědek Jan D. byl vyslechnut dožádaným Okresním soudem v Chomutově, přičemž k jeho výslechu nebyla stěžovatelka předvolána ani o něm nebyla vyrozuměna. Pokud svědek tvrdil, že její manžel v uvedené době nebyl u něj zaměstnán, dopustil se trestného činu křivého svědectví. Skutečnost, že manžel u něj pracoval, může potvrdit nejméně osm svědků, kteří se podepsali na manželovo čestné prohlášení ze dne 20. 7. 1998. Tyto podepsané osoby jsou ochotny potvrdit skutečnost, že Jan D. jejího manžela od června 1996 do konce ledna 1999 nepřetržitě zaměstnával.

O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání (§ 109 odst. 1 věta prvá s. ř. s.). Nejvyšší správní soud je vázán rozsahem kasační stížnosti i důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 2 věta před středníkem, odst. 3 věta před středníkem s. ř. s.). Stěžovatelka napadla rozsudek krajského soudu v celém rozsahu (výrok o nákladech řízení je závislý na výroku ve věci samé). Jako důvod kasační stížnosti uplatnila, že krajský soud ve svém rozhodnutí vycházel z výpovědi svědka Jana D., aniž jí umožnil přítomnost u jeho výslechu jako svědka, a že tedy učinil své právní závěry na základě důkazu, který nebyl proveden v souladu se zákonem. Krajský soud rovněž učinil své právní závěry na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu, protože skutečnost, že její manžel pracoval u Jana D., může potvrdit nejméně osm svěd-

ků. V kasační stížnosti tak žalobkyně uplatnila skutečnosti, které namítala již v průběhu řízení před Krajským soudem v Ústí nad Labem. Důvody kasační stížnosti žalobkyně lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat pouze z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Krajský soud v Ústí nad Labem v napadeném rozsudku vycházel i z výpovědi svědka Jana D., kterého žalobkyně označila jako zaměstnavatele svého manžela a jehož adresu Krajskému soudu také sdělila. Krajský soud ve věci jednal dne 26. 3. 2002 a toto jednání odročil za účelem výslechu svědka Jana D. Protokol o jednání ze dne 26. 3. 2002 neobsahuje vyjádření účastníků řízení, resp. žalobkyně, zda souhlasí s výslechem svědka bez své účasti či nikoliv. Krajský soud v Ústí nad Labem požádal o výslech svědka Jana D. Okresní soud v Chomutově, přičemž tomuto soudu nedal pokyn k tomu, aby o výslechu svědka uvědomil účastníky řízení, resp. žalobkyni. Okresní soud svědka vyslechl dne 29. 5. 2002 bez účasti účastníků řízení, které o výslechu svědka nevyrozuměl. Postupem krajského soudu při provádění důkazu výslechem svědka bylo porušeno právo účastníků na přítomnost u takto prováděného dokazování. Toto právo vyplývající ze zásad spravedlivého procesu mají účastníci i ve správním soudnictví. V daném případě krajský soud prováděl výslech svědka před 1. 1. 2003, tedy před účinností soudního řádu správního, a postupoval podle části páté občanského soudního řádu, ve znění k 31. 12. 2002, která obsahovala i § 246c odkazující na přiměřené užití prvé a třetí části občanského soudního řádu, tedy i jeho § 122 odst. 2 věty druhé, podle níž účastníci mají právo být přítomni u prováděného dokazování. Jestliže krajský soud neprovedl důkaz výslechem svědka zákonem stanoveným způsobem, nemohl z takto provedeného důkazu ve svém rozhodnutí vycházet. Jde přitom o dokazování o samotné podstatě sporu mezi účastníky, tedy zda manžel žalobkyně byl v době od 8. 6. 1996 do 31. 1. 1999 pojištěn.

Podle § 5 odst. 1 písm. a) a f) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, jsou pojištění při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně účastni zaměstnanci v pracovním poměru a zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti. Podle § 8 uvedeného zákona jsou tyto osoby účastny pojištění, pokud jsou účastny nemocenského pojištění (péče) podle zvláštních předpisů, tzn. podle zákona č. 54/1956 Sb. Přihlédnout je třeba i k § 11 odst. 1 písm. a) a odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb.

Pracovní poměr se zakládá smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem (§ 27 odst. 2 zákoníku práce). Ustanovení § 32 odst. 1 věta prvá zákoníku práce ukládá zaměstnavateli povinnost uzavřít pracovní smlouvu písemně; s nesplněním této povinnosti však zákoník práce nespojuje neplatnost právního úkonu, takže i pracovní smlouva neuzavřená písemně může být platná za předpokladu, že obsahuje nezbytné náležitosti o vzniku pracovní smlouvy uvedené v § 29 odst. 1 zákoníku práce. Pokud by tyto náležitosti neobsahovala, nevznikla by. Takovými náležitostmi jsou druh práce, na který je zaměstnanec přijímán, místo výkonu práce (obec a organizační jednotka nebo jinak určené místo) a den nástupu do práce.

Pro přezkoumání rozhodnutí žalované z důvodu uplatněných žalobkyní je

tedy rozhodující, zda a jaký pracovní vztah její zemřelý manžel uzavřel s Janem D. – jinak řečeno, zda manžel žalobkyně byl zaměstnancem Jana D. a zda v žalobkyní tvrzeném období od 8. 6. 1996 do 30. 1. 1999 byl pojištěn podle zák. č. 155/1995 Sb.

Pro přezkoumání rozhodnutí žalované je zapotřebí vyslechnout svědka Jana D. za přítomnosti účastníků řízení (resp. účastníci řízení mají právo být přítomni prováděnému dokazování), přičemž na Krajském soudu v Ústí nad Labem bude posoudit, jaké eventuální další dokazování bude třeba provést k zjištění skutkového stavu pro přezkoumání rozhodnutí žalované. Dosavadní závěry krajského soudu byly učiněny i na základě důkazu provedeného nezákonným způsobem, a tedy na základě nedostatečného zjištění skutkového stavu; tato vada řízení měla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Žalobkyně může k prokázání svých tvrzení navrhnout důkazy. Soud rozhodne, které z navržených důkazů provede, a může provést i důkazy jiné (§ 52 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

(ale)

56

Řízení před soudem: doručování

k § 42 odst. 5 soudního řádu správního
k § 47 odst. 3 a 4 občanského soudního řádu

Právnická osoba se v místě doručování nezdržuje (§ 47 odst. 3 a 4 o. s. ř. a § 42 odst. 5 s. ř. s.), jestliže na adrese jejího sídla, popřípadě na adrese, kterou soudu sdělila, nebyl zastižen nikdo, kdo by byl oprávněn písemnost převzít, a právnická osoba v místě doručování nevyvíjí podnikatelskou či jinou činnost prostřednictvím svých zaměstnanců nebo jiných osob.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2003, čj. 6 Afs 3/2003-20)

Věc: Společnost s ručením omezeným H. v Š. proti Finančnímu ředitelství v Ostravě, o kasační stížnosti žalobce o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku z podané správní žaloby.

Krajský soud v Ostravě zastavil řízení poté, kdy žalobce marně vyzval k zaplacení soudního poplatku z žaloby, směřující proti třem rozhodnutím správního orgánu. Své rozhodnutí zdůvodnil tím, že výzva byla žalobci doručena dne 16. 12. 2002 uložením na poště, zástupce žalobce výzvu dokonce obdržel již 13. 12. 2002, ale ve stanovené lhůtě ani později až do vydání rozhodnutí soudní poplatek uhrazen nebyl.

Kasační stížnost proti tomuto usnesení Nejvyšší správní soud zamítl.

Z odůvodnění:

Stěžovatel podal kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e)

s. ř. s. a namítl, že výzva soudu k zaplacení soudního poplatku ze dne 12. 12. 2002 nebyla žalobci doručena, přičemž nebyly ani splněny podmínky pro naplnění fikce doručení třetím dnem od uložení této písemnosti ve smyslu § 47 odst. 3 o. s. ř. Tento závěr opírá stěžovatel zejména o to, že v době doručování výzvy se v místě doručování nezdržoval a ze strany pošty nebyl dodržen postup stanovený pro doručování. Z napadeného usnesení navíc jednoznačně nevyplývá, které konkrétní řízení bylo zastaveno, neboť v něm nejsou specifikována příslušná rozhodnutí správního orgánu.

Kasační stížnost není důvodná.

Z obsahu spisu krajského soudu vyplývá, že stěžovatel podal správní žalobu proti čtyřem rozhodnutím Finančního ředitelství v Ostravě. Protože při podání žaloby zaplatil soudní poplatek pouze ve výši 1000 Kč namísto celkové částky 4000 Kč [poplatek činil částku 1000 Kč za žalobu vztahující se k jednomu rozhodnutí správního orgánu, jak vyplývá z položky 15 přílohy k zákonu ČNR č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném k 31. 12. 2002 (dále též zákon o soudních poplatcích)]*), byl v souladu s § 9 odst. 1 téhož zákona vyzván k doplacení soudního poplatku v částce 3000 Kč ve lhůtě deseti dnů od doručení výzvy a zároveň byl poučen, že v případě nezaplacení poplatku ve stanovené lhůtě bude řízení zastaveno. Výzva k zaplacení soudního poplatku byla zástupci žalobce doručena dne 13. 12. 2002, jak vyplývá z údajů na doručence, a protože v tomto případě neměl účastník osobně v řízení něco vykonat (soudní poplatek lze zaplatit prostřednictvím zástupce účastníka, což se také zpravidla děje), nutno lhůtu k zaplacení soudního poplatku odvíjet od doručení výzvy zástupci stěžovatele (§ 49 odst. 1 o. s. ř.). Lhůta k zaplacení poplatku v tomto případě skončila dne 23. 12. 2002, a protože soudní poplatek v této lhůtě a ani později zaplacen nebyl, krajský soud postupoval správně, když řízení zastavil podle § 47 písm. c) s. ř. s. s odkazem na § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

Pro úplnost lze uvést, že stěžovatel by nemohl být úspěšný ani z důvodu, jehož se výslovně v kasační stížnosti dovolává.

Krajský soud zaslal výzvu k zaplacení soudního poplatku rovněž stěžovateli, a protože na uvedené adrese nebyl zastižen nikdo, kdo by byl oprávněn písemnost převzít, byla písemnost dne 13. 12. 2002 uložena a adresát byl o uložení zásilky písemně vyrozuměn. Vzhledem k tomu, že si nevyzvedl zásilku ten, kdo je oprávněn písemnost převzít, do tří dnů od uložení (nejednalo se o písemnost, která měla být doručena do vlastních rukou), považuje se poslední den lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl (§ 47 odst. 3 o. s. ř.). Z toho plyne, že žalobci byla výzva k zaplacení soudního poplatku doručena dne 16. 12. 2002, takže lhůta k zaplacení soudního poplatku skončila dne 27. 12. 2002 (tato lhůta sice skončila dne 26. 12. 2002, tento den však byl svátek, takže posledním dnem lhůty byl nejblíže následující pracovní den).

Z poštovní relace přitom nevyplývá, že by se žalobce v místě doručování ne-

*) *Nyní (od 1. 1. 2003) srov. položku 14a bod 2. Sazebníku soudních poplatků (příloha k zákonu ČNR č. 549/1991 Sb.), podle níž činí poplatek za žalobu ve věcech správního soudnictví 2000 Kč. Viz i další případy v této položce uvedené.*

zdržoval, jak zástupce žalobce tvrdí, přičemž zástupce žalobce nijak nezdůvodnil, proč se žalobce v době doručování výzvy k zaplacení soudního poplatku nezdržoval na adrese uváděné v žalobě z 5. 12. 2002 a v kasační stížnosti z 27. 3. 2003, a toto své tvrzení nijak nedoložil. Za takové situace pak námitka žalobcova zástupce, že žalobce se v dané době nezdržoval na adrese uvedené v žalobě, vyznívá pouze jako účelové tvrzení.

Jak však bylo výše uvedeno, pro posouzení věci je stejně rozhodující okamžik doručení výzvy k zaplacení soudního poplatku zástupci žalobce (u něhož je doručení výzvy nepochybné), a byl tak dán důvod k zastavení řízení z důvodů již vyložených. Kasační stížnost není tedy důvodná, a Nejvyšší správní soud ji proto zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

(zdi)

57
Řízení před soudem: lhůta k podání kasační stížnosti

k § 40 odst. 1, 2, 4 a § 106 odst. 2 soudního řádu správního

Počátek lhůty, v níž lze podat kasační stížnost (§ 40 a § 106 odst. 2 s. ř. s.), je dán dnem doručení písemného vyhotovení rozsudku krajského soudu. Následujícího dne začíná běžet dvoutýdenní lhůta pro podání kasační stížnosti, která skončí dnem, jenž se svým označením shoduje se dnem doručení. Byl-li tedy rozsudek krajského soudu doručen v pracovní den v pátek, je posledním dnem, kdy lze kasační stížnost podat, opět pátek druhého týdne, je-li pracovním dnem.

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, čj. 5 Afs 13/2003-58)

Věc: Vlasta D. ve V. proti Finančnímu ředitelství v Praze, o kasační stížnosti žalobkyně.

Kasační stížností, která byla podána u Městského soudu v Praze dne 6. 5. 2003, se stěžovatelka domáhá zrušení rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 3. 2003. Tímto rozsudkem byla zamítnuta žaloba stěžovatelky, kterou se domáhala zrušení rozhodnutí Finančního ředitelství v Praze ze dne 13. 5. 2002 a platebního výměru Finančního úřadu ve Slaném ze dne 21. 8. 2001.

Ze spisu vyplývá, že výše uvedený rozsudek, ve kterém byla stěžovatelka řádně poučena o možnosti podat do dvou týdnů od doručení písemného vyhotovení rozsudku kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, byl advokátce stěžovatelky JUDr. J. doručen v pátek 18. 4. 2003.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost žalobkyně odmítl pro opožděnost.

Z odůvodnění:

Dle § 106 odst. 2 s. ř. s. musí být kasační stížnost podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí, a bylo-li vydáno opravné usnesení, běží tato lhůta znovu od doručení tohoto usnesení. Zmeškání lhůty pro podání kasační stížnosti nelze prominout. Dle § 40 odst. 1 s. ř. s. počíná

lhůta stanovená tímto zákonem, výzvou nebo rozhodnutím soudu běžet počátkem dne následujícího poté, kdy došlo ke skutečnosti určující její počátek. Dle § 40 odst. 2 s. ř. s. končí lhůta určená podle týdnů, měsíců nebo roků uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty. Není-li takový den v měsíci, končí lhůta uplynutím posledního dne tohoto měsíce.

Lhůtou se rozumí časový úsek vymezený počátkem a koncem, přičemž pro počítání lhůt určených dle týdnů platí následující pravidla. Počátek lhůty určené podle týdnů je dán dnem, který následuje po události, jež je rozhodující pro její počátek. Při počítání lhůt je nutno rozlišovat den, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek běhu lhůty, a den, kdy počíná lhůta běžet. Konec lhůty určené dle týdnů připadá na den, jenž se pojmenováním shoduje se dnem, na který připadla skutečnost určující počátek běhu lhůty.

V daném případě byl dnem určujícím počátek běhu lhůty ve smyslu § 40 odst. 1 s. ř. s. den doručení písemného vyhotovení rozsudku Městského soudu v Praze zástupkyni stěžovatelky, tj. pátek 18. 4. 2003. Ve smyslu § 40 odst. 1 s. ř. s. je za první den běhu dvoutýdenní lhůty pro podání kasační stížnosti ve smyslu § 106 odst. 2 s. ř. s. považován den následující po dni doručení.

Konec lhůty pro podání kasační stížnosti ve smyslu § 40 odst. 2 s. ř. s. pak v návaznosti na výše uvedené připadl na den, který se svým pojmenováním shodoval se dnem určujícím počátek běhu lhůty - tj. dnem doručení, a to na pátek 2. 5. 2003.

Ve smyslu ustanovení § 106 odst. 2 a § 40 s. ř. s. tak posledním dnem pro podání kasační stížnosti, tj. pro předání této stížnosti soudu nebo její zaslání prostřednictvím držitele poštovní licence, popř. zvláštní poštovní licence, anebo předání orgánu, který má povinnost ji doručit, byl v daném případě pátek 2. 5. 2003.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost podaná 6. 5. 2003 byla podána opožděně, a jako takovou ji podle § 46 odst. 1 písm. b) a § 120 s. ř. s. odmítl.

(ovo)

58

Živnostenské právo: k pojmu „provozovna"

k § 2 odst. 1 písm. l) zákona č. 61/1997 Sb., o lihu a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona České národní rady č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů (zákon o lihu)
k § 17 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění zákona č. 286/1995 Sb. a zákona č. 356/1999 Sb.

Lihovarem ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. l) zákona č. 61/1997 Sb., o lihu, je provozovna vyrábějící líh, ve které se může zároveň provádět i úprava lihu. Vymezení provozovny zákonem o lihu je užší než její vymezení živnostenským zákonem. Proto jen taková provozovna ve smyslu živ-

nostenského zákona, která současně naplňuje znaky lihovaru, stanovené zákonem o lihu, může být lihovarem.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, čj. 6 A 62/2002-40)

Prejudikatura: srov. k tomu též Soudní judikatura ve věcech správních č. 363/1998.

Věc: Akciová společnost B. v M. proti Ministerstvu průmyslu a obchodu o uložení pokuty za provádění denaturace lihu mimo lihovar.

Okresní živnostenský úřad Plzeň-jih uložil 18. 2. 2002 žalobci pokutu 30 000 Kč za nedodržení podmínek stanovených podle § 27 odst. 2 živnostenského zákona při provádění denaturace lihu mimo lihovar v M. Žalobce se proti tomuto rozhodnutí odvolal; žalovaný jeho odvolání zamítl dne 25. 4. 2002.

Žalobce podal proti posléze uvedenému rozhodnutí žalobu u Vrchního soudu v Praze; u něj věc nebyla skončena do 31. 12. 2002, a k dokončení ji proto převzal Nejvyšší správní soud. Ten žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Z odůvodnění:

Žalobce namítl, že svoji výrobní činnost provádí v lihovaru v obci M.; pro zlepšení obchodních podmínek a ve snaze přiblížit se zákazníkovi byly zřízeny provozní sklady ve F. a v P. Tyto sklady nebyly podle žalobce zřízeny jako nové provozovny ve smyslu § 17 živnostenského zákona, jak bylo správními orgány posouzeno, ale je třeba je považovat za součást provozovny lihovaru v M., s níž tvoří jeden celek, a to především s ohledem na potřeby, pro něž byly zřízeny. Nesprávnost postupu žalovaného i živnostenského úřadu provádějícího kontrolu dále dovozoval žalobce ze skutečnosti, že denaturace byla v těchto skladech prováděna za podmínek stanovených finančním úřadem a za přítomnosti jeho pracovníků. Z uvedených důvodů navrhl žalobce rozhodnutí žalovaného zrušit.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného včetně řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Okresní živnostenský úřad Plzeň-jih vydal dne 12. 7. 2000 rozhodnutí o změně rozhodnutí ze dne 13. 5. 1999. Podmínky stanovené podle § 27 odst. 2 živnostenského zákona byly změněny, a to tak, že jednou z podmínek provozování povolené činnosti - výroby a úpravy kvasného lihu (s výjimkou ovocných destilátů získaných pěstitelským pálením) - je, že „uvedenou činnost lze realizovat pouze v lihovaru M.". Kontrolou provedenou dne 3. 12. 2001 Okresním živnostenským úřadem Plzeň-jih bylo zjištěno z předložených zápisů o prováděné denaturaci lihu, že denaturace byla provedena ve třech případech i mimo lihovar M., a to ve skladě ve F. (denaturace 2 x 2000 litrů rafinovaného kvasného lihu ve dnech 19. 11. 2001 a 28. 11. 2001) a ve skladě v P. (denaturace 1000 litrů rafinovaného kvasného lihu dne 29. 11. 2001).

Ve věci porušení podmínek stanovených k provozování živnosti ve smyslu § 27 odst. 2 živnostenského zákona bylo s žalobcem zahájeno správní řízení. Žalobce ve vyjádření k tomu sdělil, že denaturace lihu ve zjištěných prostorách

byla prováděna, vycházel však z toho, že tyto sklady jsou součástí jedné provozovny, totiž lihovaru v M., tvoří s ní jeden celek, přičemž zákon zřízení takových skladů nevylučuje. Uvedl rovněž, že požádal příslušné finanční úřady o povolení denaturace v uvedených skladech, načež byla denaturace za účasti jejich pracovníků provedena. Na základě těchto skutečností byl žalobce přesvědčen o zákonnosti svého jednání.

Správní orgán naproti tomu vyšel z toho, že bylo prokázáno nedodržení podmínek stanovených pro provozování koncesované živnosti [§ 65 odst. 1 písm. b) živnostenského zákona], a žalobci byla uložena pokuta ve výši 30 000 Kč.

K vyřešení právní otázky, a to vymezení provozovny a provozních skladů ve vztahu k danému předmětu podnikání, vycházel soud z následující úvahy:

Provozovna je ve smyslu § 17 živnostenského zákona definována jako prostor, v němž je živnost provozována. Blíže se neurčuje, o jaký prostor se jedná. Provozovnou je tedy nutno rozumět celý soubor místností či jiných prostor, v nichž je podnikání provozováno, přičemž za provozovnu je považován i stánek a jiná obdobná prodejní zařízení. Obdobně široké chápání provozovny lze nalézt již v judikatuře bývalého Nejvyššího správního soudu (Boh. F. 9698/40 z 2. 1. 1940).*)

Za součást provozovny ve smyslu živnostenského zákona by bylo možno obecně považovat i zřízené provozní sklady, sloužící k uskladnění a distribuci zboží, nikoli však v případě, kdy předmětem podnikání je výroba a úprava lihu. Za zákonné jednání žalobce by v této souvislosti bylo možno považovat pouze případ, kdy již denaturovaný líh v lihovaru ve svých skladech uskladní a odtud dále prodává. O takový případ se zde však nejednalo.

Specifičnost, která spočívá ve spotřebě lihu a výrobě výrobků z lihu, ve vlivu spotřeby lihu na zdraví obyvatelstva a v neposlední řadě ve finančním výnosu spotřební daně plynoucí do státního rozpočtu, vyžaduje zvláštní právní úpravu. Podmínky pro výrobu, úpravu, skladování, evidenci a oběh lihu a působnost správních orgánů proto na tomto úseku stanoví zákon č. 61/1997 Sb., o lihu, ve znění pozdějších předpisů.

Líh smí být vyráběn a upravován jen v lihovaru nebo zvláštním lihovaru, a to jen právnickou nebo fyzickou osobou, které byla, nejde-li o pěstitelské pálení, vydána živnostenským úřadem koncese. Podkladem pro rozhodnutí o udělení koncese je odborné stanovisko ministerstva zemědělství, jedná-li se o líh získaný destilací nebo jiným oddělením ze zkvašených cukerných roztoků pocházejících ze škrobnatých nebo cukerných surovin nebo z jiných surovin obsahujících líh kvasný, nebo získaný destilací nebo jiným oddělením ze zkvašených roztoků pocházejících z celulózy, resp. odborné stanovisko ministerstva průmyslu a obchodu v případech lihu získaného synteticky (§ 3 odst. 2 zákona o lihu).

*) *„Provozovnou sloužící výlučně účelům výroby se rozumí místnosti sloužící výrobě v širším slova smyslu, tj. místnosti, kde se provádí celý výrobní proces, tedy nejen výroba v užším slova smyslu, nýbrž eventuálně i uskladnění a vypravení vyrobených předmětů, případně i manipulace výrobou požadovaná.“*

Ze spisového materiálu bylo zjištěno, že Ministerstvo zemědělství ve věci vydalo stanovisko, v němž souhlasí s udělením koncese žalobci pro činnost „výroba a úprava kvasného lihu (s výjimkou ovocných destilátů získaných pěstitelským pálením)" na základě posouzení dokumentace uspořádání výrobního zařízení lihovaru M.

Lihovarem je ve smyslu § 2 odst. 1 písm. l) zákona o lihu provozovna vyrábějící líh, ve které se může zároveň provádět i úprava lihu. Vymezení provozovny ve smyslu zákona o lihu je užší než vymezení obsažené v živnostenském zákoně. Ne každá provozovna (v chápání živnostenského zákona) může být lihovarem. Tím je pouze taková, která podmínky lihovaru ve smyslu zákona o lihu splňuje. Pokud bylo vydáno povolení na výrobu a úpravu kvasného lihu (s výjimkou ovocných destilátů získaných pěstitelským pálením) pro lihovar v M., nelze takové povolení vztahovat na jakoukoli provozovnu žalobce, ale pouze na takovou, která lihovarem být může. Z dikce druhé části věty výše uvedené definice lihovaru je nutno dospět k závěru, že provozní sklady žalobce nemohou být lihovarem, neboť se zde líh nevyrábí; provádí se tu pouze jeho úprava (denaturace). Pro vymezení lihovaru stanoví zákon splnění obou podmínek současně, což je vyjádřeno slovem „zároveň".

Pouhé úpravy lihu je sice možno provádět v provozovně - zvláštním lihovaru [§ 2 odst. 1 písm. m) zákona o lihu], avšak i pro samotné úpravy lihu platí ustanovení § 3 zákona o lihu. Podmínky v tomto ustanovení dané nebyly žalobcem splněny pro povolení úpravy lihu - jeho denaturaci - v objektech v P. a ve F.

Výrobu lihu lze provádět pouze za podmínek stanovených zákonem a v místech k tomu určených, tj. ve zvláštních provozovnách - lihovarech. Lihovarem v případě žalobce je tedy jen provozovna v M., pro kterou bylo vydáno souhlasné stanovisko Ministerstva zemědělství ze dne 10. 5. 1999 týkající se výroby a úpravy kvasného lihu. V souladu s tímto stanoviskem stanovil okresní živnostenský úřad ve smyslu § 27 odst. 2 živnostenského zákona i podmínky ve vydané koncesní listině.

Pokud žalobce dovozuje správnost svého jednání z účasti pracovníků finančních úřadů při prováděné denaturaci, je jeho úvaha mylná. Především je třeba uvést, že finanční úřady nepovolují denaturaci lihu, jak žalobce uvádí, ale pouze v souladu s § 9 odst. 1 zákona o lihu musí být pověřený zaměstnanec finančního úřadu vždy denaturaci přítomen. Uvedené ustanovení určuje postup při denaturaci lihu a určuje podmínky tak, aby bylo zajištěno takové znehodnocení lihu, které nedovolí jeho zneužití k pitným účelům. Z uvedeného důvodu a především s přihlédnutím k dopadu úprav lihu do spotřebních daní je stanovena účast pracovníka finančního úřadu, který je mimo jiné oprávněn činit úkony v souvislosti se správou spotřební daně, zejména odebrat vzorky lihu a podrobit je expertize. V žádném případě však nelze dovozovat z účasti pracovníků finančních úřadů, jakkoli je v daném případě provádění denaturace ve skladech diskutabilní, legálnost jednání spočívajícího v úpravě lihu mimo provozovnu v M.

Co se týče oprávnění finančního úřadu při provádění denaturace, finanční úřad může ve smyslu § 9 odst. 3 zákona o lihu v odůvodněných případech pou-

ze povolit denaturaci v provozovně kupujícího na jeho žádost a stanovit podmínky denaturace. I v těchto případech je přítomnost zaměstnance finančního úřadu zárukou znehodnocení nezdaněného lihu. O takový případ se však u žalobce nejednalo, neboť denaturace mimo lihovar v M. nebyly provedeny v provozovnách kupujícího a pro takový postup by nebyly vzhledem k jejich rozsahu splněny ani podmínky.

Soud proto dospěl ke stejnému názoru jako správní orgány, že totiž žalobce porušil podmínky stanovené v koncesní listině tím, že provedl denaturaci lihu mimo lihovar v M. Správní orgán tedy neporušil zákon, když v rámci svého správního uvážení přistoupil k uložení pokuty v souladu s § 65 odst. 1 písm. b) živnostenského zákona, přičemž pokuta byla s přihlédnutím k závažnosti jednání žalobce stanovena na dolní hranici možné výše sankce, která činí 100 000 Kč. Protože soud neshledal důvody, které by svědčily o nezákonnosti postupu žalovaného ve smyslu žalobcových námitek, žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

(ale)

59

Řízení před soudem: poučovací povinnost soudu
Azyl: právo na spravedlivý proces před soudem

k čl. 37 odst. 2 a 4 Listiny základních práv a svobod
k § 36 odst. 1 a § 51 soudního řádu správního

Cizinka v řízení o azylu musí být o právu vyjádřit se k možnosti rozhodnout o věci samé bez jednání (§ 51 s. ř. s.) poučena v jazyce, jemuž rozumí.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2003, čj. 5 Azs 5/2003-33)

Věc: Inna L. (Kazašská republika) proti Ministerstvu vnitra o udělení azylu, o kasační stížnosti žalobkyně.

Rozhodnutím žalovaného Ministerstva vnitra ze dne 18. 9. 2002 nebyl stěžovatelce udělen azyl z důvodů nesplnění podmínek stanovených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Současně bylo rozhodnuto o tom, že se na ni nevztahuje překážka vycestování podle § 91 zákona. Podáním ze dne 24. 10. 2002 žalobkyně u Vrchního soudu v Praze požádala o opětovné přezkoumání záležitosti. Uvedla, že došlo ke zhoršení jejího zdravotního stavu, takže se nemůže v současné době vrátit do Kazachstánu. Podání bylo po datu 1. 1. 2003 postoupeno k dalšímu řízení jako žaloba (§ 32 a § 33 zákona o azylu) Krajskému soudu v Plzni.

Dne 19. 3. 2003 převzala žalobkyně výzvu krajského soudu, aby se vyjádřila k tomu, zda souhlasí s případným rozhodováním soudu bez nařízení jednání (§ 51 odst. 1 s. ř. s.), o právu uplatňovat náhradu nákladů a o možnosti namítnout podjatost soudce. Byla rovněž vyzvána, aby soudu sdělila, zda ovládá český jazyk, či zda je třeba, aby byl k případnému ústnímu jednání přibrán tlumočník, a dále aby označila jazyk, který ovládá nebo jemuž rozumí. S nedodržením stanovené lhůty spojil

soud ve své výzvě ve všech případech fikci negativního vyjádření. Ve stanovené lhůtě stěžovatelka na výzvu nereagovala.

Krajský soud pak rozsudkem ze dne 29. 4. 2003 žalobu zamítl, neboť žalobkyně neuvedla žádné jiné žalobní důvody než skutečnost, že se zhoršil její stav a nemůže se vrátit do Kazachstánu, přičemž toto tvrzení dále nijak nekonkretizovala.

Podanou kasační stížností se stěžovatelka u Nejvyššího správního soudu domáhala zrušení napadeného rozsudku pro nezákonnost. Namítla, že u ní byly dány důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť má odůvodněný strach z pronásledování ve své mateřské zemi z důvodů svého náboženského přesvědčení. Rovněž se domnívá, že je na její straně dána i překážka vycestování podle § 91 odst. 1 zákona o azylu, neboť návratem by byl ohrožen její život z důvodů náboženského přesvědčení; státní orgány její země nejsou schopny jí poskytnout účinnou ochranu. Připustila, že nebyla schopna v průběhu řízení před správním orgánem ani před soudem vše řádně objasnit a vysvětlit z důvodu, že neovládá dostatečně český jazyk. Vytkla krajskému soudu, že jí nebyla poskytnuta zákonná poučení v jejím mateřském jazyce; proto nereagovala ani na soudní výzvu, neboť jejímu obsahu nerozuměla. Z uvedeného důvodu má za to, že byla porušena její práva a bylo jí znemožněno plnohodnotně se účastnit důkazního řízení.

Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nejvyšší správní soud neshledal důvodnými námitky stěžovatelky k postupu správního orgánu, který dle jejího názoru nedostatečně zkoumal poměry v její zemi a dále jí neposkytl potřebná poučení v jejím mateřském jazyce. Ze spisu bylo zjištěno, že v průběhu správního řízení bylo ve všech případech jednáno v jazyce ruském, který sama stěžovatelka označila za jazyk, jemuž rozumí, a za účasti tlumočníka. Stěžovatelka tak nebyla v tomto ohledu správním orgánem zkrácena na svých zákonných právech a nelze souhlasit s tvrzením, že jí bylo znemožněno fakticky se účastnit důkazního řízení.

Soud však shledal důvodnou námitku stěžovatelky spočívající v tom, že byla porušena její zákonná práva v řízení o žalobě před soudem I. stupně, jelikož jí nebyla umožněna faktická účast v tomto řízení.

Ve smyslu § 36 odst. 1 s. ř. s. má soud povinnost zachovávat rovné postavení účastníků, zejména poučením o jejich procesních právech a povinnostech. Explicitní vyjádření principu rovného postavení účastníků řízení, kde zpravidla stojí proti sobě fyzická nebo právnická osoba na straně jedné a správní orgán na straně druhé, považuje soud ve správním soudnictví za zvlášť důležité. Tato povinnost soudu je výrazem ústavně zaručeného práva na soudní a jinou právní ochranu zakotveného v čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Uvedené ustanovení zakládá právo na právní pomoc v řízení před soudy, a to již od počátku řízení.

Předpokladem k uplatnění zákonného práva účastníka řízení jednat ve svém mateřském jazyce, resp. práva na tlumočníka (čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod), jakož i práva vyjádřit se k možnosti rozhodnout o věci

samé bez jednání (§ 51 s. ř. s.), je takové poučení, ze kterého je srozumitelný jeho obsah. Při plnění své poučovací povinnosti má soud vycházet z okolností případu a volit takové prostředky a způsob, aby účastník nebyl na svých ústavně zaručených právech krácen. Obdržela-li stěžovatelka výzvu soudu, v níž jí byly sděleny skutečnosti rozhodné k uplatnění jejích práv v řízení před soudem v jazyce, kterému nerozuměla, a proto jí nebyl znám její obsah, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že soud I. stupně nedostál své povinnosti stanovené v ustanovení § 36 s. ř. s. a vůči stěžovatelce nepostupoval v souladu s čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Rozhodnutí soudu v I. stupni je tak stiženo nepřezkoumatelností z důvodu vady řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Proto Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozhodnutí krajského soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

V dalším řízení se soud I. stupně zaměří na nápravu vytýkaného pochybení; volba prostředků přitom bude záviset na úvaze soudu s ohledem na další vývoj procesní situace.

(ovo)

60

Správní řízení: jednání za společnost v likvidaci; doručování

k § 68 odst. 5 a § 72 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákona č. 370/2000 Sb.
k § 91 a § 91a zákona ČNR č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění zákona č. 362/2000 Sb.
k § 24 a § 25 odst. 1 správního řádu

I. Vstoupí-li společnost do likvidace, nezaniká funkce statutárních orgánů. Na likvidátora však přechází v mezích § 72 obchodního zákoníku jejich působnost jednat jménem společnosti, tj. vykonávat úkony směřující k likvidaci. Pouze pokud likvidátor svoji funkci nevykonává, dochází k „oživení" působnosti statutárních orgánů (§ 68 odst. 5 obch. zák.), nicméně jen v rozsahu omezeném na účel likvidace.

II. Vykonává-li likvidátor svoji funkci, toliko on je oprávněn převzít rozhodnutí o pozastavení obchodování s registrovanými cennými papíry (§ 91 odst. 1 zákona ČNR č. 591/1992 Sb., o cenných papírech). Takové doručení likvidátorovi je v souladu s § 25 odst. 1 správního řádu.

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, čj. 5 A 122/2002-41)

Věc: Akciová společnost H. v P. proti Komisi pro cenné papíry o zákaz převodu registrovaných akcií.

Komise pro cenné papíry rozhodnutím ze 7. 8. 2001 zakázala žalobkyni podle § 91a odst. 1 zákona o cenných papí-

rech veškeré převody registrovaných akcií v celkovém objemu 16 466 840 000 Kč na dobu šesti měsíců s účinností od 9. 8. 2001. Důvodem k vyslovení zákazu byla hrozba velkých hospodářských ztrát, které mohly vzniknout akcionářům žalobce, případně dalším investorům, na kapitálovém trhu v případě přijetí investičních rozhodnutí na základě nejasných či neúplných informací o hospodářské a ekonomické situaci žalobce. Stále trvá stav spočívající v tom, že ačkoli byl 15. 12. 2000 do obchodního rejstříku zapsán jako likvidátor Zdeněk Č., čímž na něj přešla v souladu s § 70 odst. 2 obch. zák., ve znění účinném k 31. 12. 2000, působnost statutárního orgánu jednat jménem společnosti, členové statutárních orgánů žalobkyně mu odpírají přístup k účetním dokladům potřebným pro činnost likvidátora a k řádnému průběhu likvidace, a to i přes předběžné opatření vydané Krajským obchodním soudem v Praze. Proto jsou splněny podmínky ustanovení § 91 odst. 2 zákona o cenných papírech, a je tedy odůvodněn závěr o nutnosti opětovně vyslovit zákaz veškerých převodů akcií žalobce.

Žalobkyně se u Vrchního soudu v Praze domáhala zrušení tohoto rozhodnutí. Namítla, že jí žalovaná napadené rozhodnutí nedoručila. Uvedla, že ve vztahu k emisi cenných papírů není orgánem žalobkyně likvidátor, ale představenstvo, protože na likvidátora přechází pouze působnost taxativně uvedená v § 72, resp. § 220 odst. 4 obch. zák. Kromě uvedeného vystoupila žalobkyně navíc z likvidace, a zápis v obchodním rejstříku tak již neodpovídá skutečnosti.

Žalovaná proti tomu uvedla, že převzetí rozhodnutí likvidátorem je postačující a zákonu odpovídající. Předmětné rozhodnutí bylo předáno v prostorách žalované přímo likvidátorovi; to, že s ním představenstvo nespolupracuje, nehraje roli. Proti rozhodnutí žalované nebyl podán rozklad, a žaloba proto není přípustná.

Žalobkyně v replice k tomuto vyjádření setrvala na žalobní argumentaci. Dodala, že podle rozhodnutí valné hromady žalobkyně z 10. 1. 2001 bylo v souladu s ustanovením § 68 odst. 8 obch. zák., ve znění účinném od 1. 1. 2001 do 31. 12. 2001, zrušeno rozhodnutí valné hromady žalobkyně z 20. 8. 1997 o zrušení společnosti a jejím vstupu do likvidace. Ze zákona skončila funkce likvidátora, a to s účinností ke dni, kdy toto rozhodnutí bylo učiněno. O tomto rozhodnutí žalovaná věděla.

Protože řízení nebylo u vrchního soudu skončeno do 31. 12. 2002, věc k dokončení převzal Nejvyšší správní soud. Ten usnesením 28. 8. 2003 žalobu odmítl s tím, že žalobkyně napadla rozhodnutí vydané v I. stupni a nevyčerpala opravné prostředky ve správním řízení.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 24 odst. 1 spr. ř. se důležité písemnosti, zejména rozhodnutí, doručují do vlastních rukou. Písemnosti, které jsou určeny orgánům nebo organizacím, tj. právnickým osobám, se podle ustanovení § 25 odst. 1 spr. ř. doručují pracovníkům oprávněným za orgány nebo organizace přijímat písemnosti. Není-li takových pracovníků, doručuje se písemnost, která je určena do vlastních rukou, tomu, kdo je oprávněn za orgán nebo organizaci jednat.

Doručování písemností tvoří důležitou součást správního řízení, protože jsou s ním spojeny právní důsledky, kte-

ré mají jak pro účastníka správního řízení, tak i pro správní orgán zásadní význam. Správní řád v ustanovení § 25 odst. 1 nespojuje doručení písemnosti určené právnické osobě s jejím sídlem zapsaným v obchodním rejstříku, protože takový požadavek by vylučoval např. doručit (předat) písemnost přímo v budově správního orgánu jejímu adresátovi, v případě právnické osoby pak fyzické osobě, která je oprávněna písemnost převzít s účinky pro právnickou osobu (statutární orgán, pověřený pracovník, zmocněnec). Tímto způsobem správní orgány běžně doručují a tato praxe je správně vnímána jako zcela zákonná. Proto není možné považovat převzetí písemnosti, která je určena pro právnickou osobu, mimo sídlo právnické osoby osobou oprávněnou za ni jednat za právně neúčinné. To by neodpovídalo ani právní úpravě obsažené ve správním řádu.

Aby byla písemnost ve smyslu § 25 odst. 1 spr. ř. řádně doručena, musí být kumulativně splněny dva základní předpoklady. Jednak musí být z písemnosti zřejmé, že je určena právnické osobě, jednak musí být doručeno fyzickým osobám, které jsou oprávněny písemnost za právnickou osobu převzít. To jsou buď její pracovníci (zaměstnanci), kteří jsou oprávněni za právnickou osobu přijímat písemnosti, a není-li jich, pak ten, kdo je oprávněn za právnickou osobu jednat (např. statutární orgán nebo oprávněný člen statutárního orgánu). Z dikce ustanovení § 25 odst. 1 spr. ř. jasně plyne, že písemnosti určené právnickým osobám se doručují fyzickým osobám oprávněným písemnost převzít a vyvolat svým úkonem účinky doručení pro právnickou osobu; toto ustanovení naopak nepožaduje, aby se tak stalo v sídle právnické osoby. Je proto nutno posoudit – s ohledem na stěžejní žalobní bod – zda mohlo být likvidátorovi rozhodnutí žalované doručeno jako orgánu oprávněnému v daném případě za žalobkyni jednat.

Likvidací se rozumí zákonem upravený proces, ve kterém dochází k vypořádání majetkových vztahů právnické osoby, která se zrušuje, a to likvidací. Likvidaci lze také charakterizovat jako vypořádání po zrušení obchodů, neboť v průběhu likvidace již není vyvíjena či rozvíjena podnikatelská činnost, ale všechny úkony směřují pouze k likvidaci. Právní úprava procesu likvidace obchodních společností je upravena v § 70 až § 75 obch. zák. Ústřední osobou při rušení společnosti s likvidací je likvidátor. Vstup společnosti do likvidace a osoba likvidátora se zapisují do obchodního rejstříku.

Podle výpisu z obchodního rejstříku je od 15. 12. 2000 zapsán jako likvidátor Zdeněk Č. V té době však už byla od r. 1997 žalobkyně v likvidaci. Vstup společnosti do likvidace má z hlediska jednání statutárního orgánu závažné právní důsledky. Především zaniká působnost dosavadního statutárního orgánu jednat jménem obchodní společnosti. Na likvidátora přechází jeho jmenováním v rámci § 72 obch. zák. působnost statutárního orgánu jednat jménem společnosti (§ 70 odst. 3 obch. zák.). Likvidátor činí jménem společnosti jen úkony směřující k likvidaci společnosti (tedy úkony vedoucí k vypořádání majetkových vztahů a zhodnocení práv), zastupuje společnost před soudy nebo jinými orgány apod. Při výkonu této působnosti likvidátor plní závazky společnosti, uplatňuje pohledávky a přijímá plnění, uzavírá smíry a dohody o změně a zániku práv a závazků. Hlavním úkolem likvidátora je totiž vést společnost, která je v likvidaci, k postupnému ukončení všech činností, k vypořádání všech závazků společnosti,

k rozdělení zbývající majetkové podstaty (tzv. likvidačního zůstatku společnosti) mezi společníky a nakonec k zániku společnosti v likvidaci výmazem v obchodním rejstříku.

Vstupem společnosti do likvidace automaticky nezaniká funkce statutárních orgánů. Ty jsou ve své existenci nedotčeny, ale zaniká jejich oprávnění jednat jménem společnosti. I v případě, že likvidátor přestane svou funkci vykonávat, např. z důvodu jeho odstoupení nebo smrti, a dochází tak k „oživení" působnosti statutárních orgánů, mohou tyto orgány, stejně jako likvidátor, vykonávat svou působnost jen v rozsahu omezeném na účel likvidace, jak vyplývá z § 68 odst. 5 poslední věta obch. zák. Z toho tedy lze bezpochyby dovodit, že ať za společnost v likvidaci jedná kdokoliv, likvidátor nebo statutární orgán, je existencí likvidace dán a vymezen rozsah působnosti toho, kdo za ni jedná.

Nelze proto akceptovat právní názor žalobkyně, že ve vztahu k emisi cenných papírů nemá likvidátor žádná oprávnění, neboť ta zůstávají statutárnímu orgánu společnosti i v průběhu likvidace a na likvidátora přecházejí pouze oprávnění taxativně uvedená v § 72, resp. § 220 odst. 4 obch. zák.

Doručil-li tedy žalovaný své rozhodnutí ze dne 7. 8. 2001 likvidátorovi do vlastních rukou, postupoval, jak je výše zdůvodněno, zcela v souladu s ustanovením § 25 odst. 1 spr. ř.

Pokud žalobkyně namítala, že vystoupila z likvidace a zápis v obchodním rejstříku již neodpovídá skutečnosti, toto své tvrzení nijak nekonkretizovala, ať jde o časové určení nebo bližší specifikaci, přičemž navíc obchodní zákoník termín „vystoupení z likvidace" nezná. Podle názoru Nejvyššího správního soudu není důvodná ani výhrada poukazující na rozhodnutí valné hromady ze dne 10. 1. 2001, protože žalobou podanou u příslušného soudu byla napadena platnost tohoto rozhodnutí a ve věci nebylo v době doručování předmětného rozhodnutí žalované pravomocně rozhodnuto. Proto právní stav likvidace stále trval.

Z důvodů výše uvedených Nejvyšší správní soud podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 68 písm. a) s. ř. s. žalobu jako nepřípustnou odmítl.

(ci)

61

Političtí vězni: k postavení osob internovaných v centralizačním klášteře

k § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (v textu též „zákon č. 261/2001 Sb.")

k § 18 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění zákona č. 267/1992 Sb.

Na osoby, které byly internovány v centralizačních klášterech na základě správního – nikoli soudního – rozhodnutí, se nevztahuje ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., třebaže k omezení jejich svobody došlo z politických důvodů. Ustanovení § 2 odst. 1 se vztahuje jen na osoby, které byly skutečně vězněny v době od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 na základě rozhodnutí soudu, pokud rozhodnutí o jejich věznění bylo zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 6. 2003, čj. 2 A 555/2002-30)

Věc: Marie M. proti České správě sociálního zabezpečení o nároky ze zákona č. 261/2001 Sb.

Žalobkyně byla z politických důvodů internována v centralizačním klášteře v době od 14. 9. 1950 do 31. 12. 1951. Její žádost o přiznání jednorázové částky podle zákona č. 261/2001 Sb. žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení 11. 2. 2002 zamítla.

Žalobkyně podala proti tomuto rozhodnutí opravný prostředek u Vrchního soudu v Praze. Protože tento soud řízení nedokončil do 31. 12. 2002, převzal věc k dalšímu řízení Nejvyšší správní soud jako žalobu proti rozhodnutí správního orgánu.

Nejvyšší správní soud žalobu zamítl.

Z odůvodnění:

Žalobkyně namítala, že v centralizačních klášterech byl zaveden svobodu omezující režim obdobný režimu zavedenému v táborech nucené práce, jak o tom svědčí např. sdělení Ministerstva vnitra ČR, které k opravnému prostředku přiložila. Připomněla, že zákon č. 261/2001 Sb. pokládá za účastníky národního boje za osvobození též občany České republiky, kteří v době od 15. 3. 1939 do 8. 5. 1945 byli z rasových nebo náboženských důvodů soustředěni do vojenských pracovních táborů na území Československa v jeho hranicích z 29. 9. 1938 nebo se z týchž důvodů na tomto území ukrývali po dobu celkem nejméně tří měsíců, pokud za tuto dobu již neobdrželi jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 217/1994 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky některým obětem nacistické perzekuce. Žalobkyně v té době byla umístěna v zařízení ovládaném ozbrojenou složkou státní moci a zákonodárce právní status internace podle jeho násilné správy orgány státu nerozlišuje. Proto byla žádost žalobkyně nejdříve vzata do evidence a teprve následně výkladem zákona eliminována. Dále žalobkyně namítla, že nelze úřední kategorizací žalované popřít, že žalobkyně byla nucena právě z těchto důvodů se ukrývat ve smyslu zákona (v té době byla prokazatelně těžce nemocná) v prostředí kláštera, aby nebyla vydána ještě krutější perzekuci orgánů tehdejší komunistické moci. Žalobkyně navrhla, aby Vrchní soud v Praze zrušil přezkoumávané rozhodnutí žalované a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

Soud přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení předcházející jeho vydání, a dospěl k závěru, že opravnému prostředku (podle nové právní úpravy žalobě) nelze vyhovět.

Zákon č. 261/2001 Sb. upravuje nároky (na poskytnutí jednorázové peněžní částky) dvou skupin oprávněných osob. Jednak se vztahuje na účastníky národního boje za osvobození, tj. občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1. písm. c) až f), bodě 2. a odst. 2 zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, a kterým o tom bylo vydáno podle § 8 citovaného zákona osvědčení, nebo mají doklad, jenž toto osvědčení nahrazuje. Za účastníky národního boje za osvobození se považují podle odst. 3 téhož zákona též občané České republiky, kteří v době od 15. 3. 1939 do 8. 5. 1945 byli z rasových nebo náboženských důvodů soustředěni do vojenských pracovních táborů na území Československa v jeho hranicích z 29. 9. 1938 nebo se z týchž důvodů na tomto území ukrývali po dobu celkem nejméně tří měsíců, pokud za tuto dobu již neobdrželi jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 217/1994 Sb. Zákon se též vztahuje na vdovy a vdovce po účastnících národního boje za osvobození a na jejich děti, a to za podmínek uvedených v § 1 odst. 2 citovaného zákona. Druhou skupinu osob oprávněných podle zákona č. 261/2001 Sb. tvoří političtí vězni. Jimi jsou občané České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu (dále jen „politický vězeň"); konečně se zákon vztahuje též na vdovy a vdovce po osobách uvedených v § 2 odst. 1, a to za podmínek uvedených v § 2 odst. 2 téhož zákona.

Jak vyplývá ze skutkových zjištění, ze kterých vycházel správní orgán v napadeném rozhodnutí a která nedoznala změny ani v průběhu řízení soudního, požádala žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky jako politický vězeň, tj. podle § 2 odst. 1 uvedeného zákona, přičemž k žádosti připojila rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 16. 11. 1993 o přiznání odškodnění za dobu strávenou v centralizačním táboře Krnov. Odškodnění jí bylo přiznáno podle § 16 odst. 3, § 17 odst. 2 a § 18 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění zákona č. 267/1992 Sb. a zákona č. 133/1993 Sb.

Žalobkyně se mýlí, pokud dovozuje, že na její případ lze vztáhnout ustanovení o přiznání jednorázové peněžní částky účastníkům boje za národní osvobození podle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb., neboť toto odškodnění se poskytuje občanům postiženým v době II. světové války jako obětem nacistické perzekuce, kdežto navrhovatelka byla postižena komunistickým režimem a žádá o odškodnění z titulu druhé skupiny poškozených osob. Zákon č. 261/2001 Sb. se však (u této druhé skupiny) vztahuje jen na politické vězně, tj. osoby, které byly vězněny v době od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 na základě rozhodnutí soudu a toto rozhodnutí o jejich věznění bylo zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu. Takové rozhodnutí žalobkyně nepředložila a ostatně ani netvrdí, že by je měla k dispozici. Lze souhlasit se žalovanou, že o internaci občanů v centralizačních klášterech rozhodovaly správní orgány v administrativním

řízení a taková rozhodnutí nespadají pod rehabilitační ustanovení zákona č. 119/1990 Sb.

Na přiznání odškodnění za tuto internaci se vztahovala ustanovení zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, podle nichž byla již žalobkyně odškodněna. Žalobkyně není tudíž osobou oprávněnou ve smyslu zákona č. 261/2001 Sb., neboť na ni nelze pohlížet jako na politického vězně, byť ani soud nezpochybňuje, že podmínky v centralizačním táboře se blížily nebo rovnaly podmínkám osob vězněných na základě rozhodnutí, která byla později zrušena zcela nebo zčásti podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci.

Soud nezpochybňuje utrpení žalobkyně ani skutečnost, že poškození zdraví, které si zde přivodila, ovlivňovalo další kvalitu jejího života. Nicméně striktní vymezení podmínek nároku zákonem, aniž by do zákona bylo vloženo jakékoliv zmírňovací právo (odstranění tvrdosti zákona), neumožňuje ani soudu v rámci jeho rozhodovací pravomoci vážit okolnosti konkrétního případu a od podmínek nároku stanovených zákonem se jakkoliv odchýlit. Soudu nepřísluší vůli zákonodárce podle své úvahy měnit, doplňovat či nahrazovat, neboť je zákonem vázán.

Proto Nejvyšší správní soud žalobu zamítl.

(gr)

62

K možnostem soudní kontroly právních předpisů

k čl. 79 odst. 3 a čl. 87 odst. 1 písm. b) Ústavy
k vyhlášce Ministerstva práce a sociálních věcí č. 431/2002 Sb., o rozšíření závaznosti kolektivní smlouvy vyššího stupně
k § 1 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv
k § 46 odst. 1 písm. d) soudního řádu správního

Proces vedoucí k vydání vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 431/2002 Sb., o rozšíření závaznosti kolektivní smlouvy vyššího stupně, jejímž výsledkem je zařazení konkrétních zaměstnavatelů do přílohy vyhlášky, není správním řízením *sui generis*, ale legislativním procesem, který je upraven legislativními pravidly vlády. Žaloba domáhající se ve správním soudnictví toho, aby „rozhodnutí" Ministerstva práce a sociálních věcí o zařazení žalobců do přílohy této vyhlášky bylo zrušeno, je nepřípustná a správní soud ji odmítne [§ 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, čj. 7 A 170/2002-27)

Věc: 1) Veřejná obchodní společnost M. v U. a 2) Akciová společnost F. v U. proti Ministerstvu práce a sociálních věcí o zařazení žalobců do přílohy vyhlášky č. 431/2002 Sb.

Žalobci se žalobou u Vrchního soudu v Praze domáhali, aby rozhodnutí žalovaného o jejich zařazení do přílohy vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 431/2002 Sb., o rozšíření závaz-

nosti kolektivní smlouvy vyššího stupně, bylo zrušeno. V odůvodnění žaloby uvedli, že prvý žalobce podal dne 24. 10. 2002 ústavní stížnost ve věci návrhu na zrušení § 7 zákona č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání, a to proto, že na podkladě tohoto ustanovení vydal žalovaný vyhlášku č. 431/2002 Sb., která podzákonným způsobem rozšiřuje povinnosti osob týkající se zejména pracovních podmínek zaměstnanců, které zákon neukládá. Stát si tak osobuje právo rozšiřovat účinnost kolektivní smlouvy i na jiné subjekty než na ty, které ji uzavřely a které neprojevily ani vůli upravit své vzájemné vztahy tímto způsobem. Ústavní soud stížnost odmítl, avšak v odůvodnění uvedl, že proti rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí o zařazení subjektů povinných respektovat závazky plynoucí z kolektivní smlouvy je přípustná správní žaloba ve smyslu dosud platné části páté občanského soudního řádu, ve znění účinném k 31. 12. 2002. Žalobci dále v žalobě uvedli, v čem spatřují nezákonný postup žalovaného, a to v porovnání s tím, za jakých podmínek lze podle § 7 odst. 2 zákona č. 2/1991 Sb. rozšířit závaznost kolektivní smlouvy vyššího stupně na další zaměstnavatele.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že ze znění § 7 odst. 1 a 2 zákona č. 2/1991 Sb. jednoznačně vyplývá, že rozšíření kolektivních smluv vyššího stupně se děje výlučně prováděcím právním předpisem, nikoli správním rozhodnutím (aktem aplikace práva). Prováděcím právním předpisem o rozšíření závaznosti kolektivní smlouvy vyššího stupně, k jehož vydání zákon zmocňuje žalovaného, je i vyhláška, která je správní žalobou napadena. Tvorbu a konečné znění prováděcích právních předpisů, a tedy i napadené vyhlášky, nelze posuzovat podle správního řádu. Znění napadené vyhlášky či jednotlivých jejích ustanovení, případně přílohy, nevzniklo na základě správního rozhodnutí *sui generis*, jak dovozují žalobci. Tvorba právních předpisů se řídí legislativními pravidly vlády, nikoli správním řádem. Již s ohledem na datum zahájení řízení (rok 2002) nelze podání žalobců považovat za žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu. Žalovaný v závěru uvedl, že návrh vyhlášek o rozšíření závaznosti kolektivní smlouvy vyššího stupně prochází obvyklým legislativním procesem, tzn. že se projedná se všemi připomínkovými místy a posléze v orgánech Legislativní rady vlády, popř. v Legislativní radě vlády, v souladu s legislativními pravidly vlády. Žalovaný proto navrhl, aby soud návrh podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl jako nepřípustný.

Protože řízení nebylo u Vrchního soudu v Praze skončeno do 31. 12. 2002, byla věc předána k dokončení Nejvyššímu správnímu soudu. Nejvyšší správní soud usnesením žalobu odmítl.

Z odůvodnění:

Nejvyšší správní soud musel v dané věci především vyřešit základní otázku, zda vyhlášku č. 431/2000 Sb., resp. přílohu k ní, je možno považovat za úkon správního orgánu, jímž se zakládají nebo závazně určují povinnosti žalobců (§ 65 odst. 1 s. ř. s.), či zda postup žalovaného vedoucí k vydání žalobou napadené vyhlášky je postupem ve správním řízení *sui generis*. Pokud by odpověď byla kladná, pak by soudy ve správním soudnictví byly oprávněny vyhlášku přezkoumávat. V opačném případě by měl kompetenci ke zrušení vyhlášky pouze Ústavní soud [čl. 87 odst. 1 písm. b) Ústavy].

Z ústavního hlediska Nejvyšší správní soud především vzal v úvahu čl. 79 odst. 3 Ústavy, podle něhož „ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny". Pokud jde o vztah pojmů „právní předpis" a „vyhláška", je nutno vyjít z § 1 odst. 1 písm. e) zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, podle něhož se ve Sbírce zákonů vyhlašují uveřejněním úplného znění právní předpisy vydávané ministerstvy, jinými ústředními správními úřady a Českou národní bankou. Podle odstavce 2 citovaného ustanovení se tyto právní předpisy označují názvem „vyhláška". Žalobou napadená vyhláška je tedy totožná s pojmem „právní předpis" ve smyslu čl. 79 odst. 3 Ústavy.

Pokud jde o otázku, zda proces vedoucí k vydání vyhlášky je správním řízením *sui generis*, je nutno uvést, že vyhláška je normotvorným (legislativním) aktem. Příprava vyhlášky a další legislativní proces, jímž návrh vyhlášky prochází, nejsou upraveny zákonem, nýbrž jsou aktem řízení. Jde o Legislativní pravidla vlády, schválená usnesením vlády č. 188 ze dne 19. 3. 1998, ve znění pozdějších změn. Podle jejich čl. 1 odst. 2 je účelem legislativních pravidel sjednotit postup ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy při přípravě právních předpisů a přispět ke zvýšení úrovně tvorby právního řádu. Podle odst. 3 citovaného článku upravují legislativní pravidla postup ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy při tvorbě a projednání připravovaných právních předpisů a požadavky týkající se obsahu a formy připravovaných právních předpisů. Podle čl. 29 odst. 1 legislativních pravidel je příloha součástí právního předpisu. Proces přípravy vyhlášky tedy nelze považovat za správní řízení *sui generis*, protože jde o legislativní proces.

V této souvislosti vzal Nejvyšší správní soud v úvahu i usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 92/94*), v němž byl vysloven právní názor, že za zásah orgánu veřejné moci, jímž je porušeno základní právo občana, nelze považovat legislativní činnost ani vydání obecně závazného právního předpisu ústředního orgánu státní správy v mezích jeho pravomoci a působnosti.

Z výše uvedeného vyplývá, že Nejvyšší správní soud nemá kompetenci rušit obecně závazný právní předpis (vyhlášku) nebo jeho jednotlivá ustanovení, a proto byla žaloba podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítnuta jako nepřípustná.

(ach)

63

Řízení před soudem: podání kasační stížnosti po zastavení odvolacího řízení ze zákona

k § 129 odst. 3 soudního řádu správního

Právo podat kasační stížnost podle § 129 odst. 3 s. ř. s. se vztahuje pouze na případy, kdy bylo před účinností soudního řádu správního podáno od-

*) *Uveřejněno pod č. 15 (usnesení) v ročníku 1994 Sb. ÚS.*

volání směřující proti rozhodnutí krajského soudu o opravném prostředku, tedy na rozhodnutí soudu, jímž bylo napadené správní rozhodnutí buď potvrzeno, nebo rozhodnutí správního orgánu bylo zrušeno a věc mu vrácena k dalšímu řízení, popřípadě jímž bylo jiným zákonem stanoveným způsobem rozhodnuto o skončení přezkumného řízení. Rozhodnutí o ustanovení opatrovníka rozhodnutím ve shora uvedeném smyslu není.

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, čj. 1 Ads 18/2003-66)

Věc: Stanislav M. v B. proti České správě sociálního zabezpečení o úpravu částečného invalidního důchodu, o kasační stížnosti žalobce.

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 5. 2000 bylo potvrzeno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení, kterým byl žalobci upraven vyplácený částečný invalidní důchod. Dne 5. 6. 2000 bylo soudu doručeno podání žalobce označené jako odvolání. Krajský soud zjistil ze znaleckého posudku založeného v jiném soudním spisu, že žalobce není schopen chápat smysl jednání před soudem, a ustanovil mu usnesením pro toto řízení opatrovníka. Proti tomuto usnesení podal žalobce odvolání, v němž požádal, aby mu k obraně jeho práv byl ustanoven zástupce.

Spis k rozhodnutí o odvolání proti usnesení krajského soudu o ustanovení opatrovníka byl dne 19. 12. 2002 předložen Vrchnímu soudu v Olomouci; vrchní soud žalobci sdělil, že o jeho odvolání se nepodaří do 31. 12. 2002 rozhodnout. Poučil jej zároveň o tom, že v důchodových věcech budou odvolací řízení u vrchních soudů, o nichž nebude rozhodnuto do 31. 12. 2002, s ohledem na novou právní úpravu správního soudnictví ze zákona zastavena a že účastníci takových řízení mohou do 31. 1. 2003 podat proti rozhodnutí krajského soudu, které bylo napadeno odvoláním, kasační stížnost. Žalobce tak učinil podáním doručeným Krajskému soudu v Ostravě dne 3. 1. 2003, v němž napadl usnesení krajského soudu o ustanovení opatrovníka z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a c) s. ř. s. a v němž současně požádal o ustanovení zástupce. Ten byl žalobci ustanoven; krajský soud se pak postaral o odstranění vad kasační stížnosti a předložil ji Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nepřípustnou odmítl.

Z odůvodnění:

Podle soudního řádu správního, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2003, lze podat proti rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví kasační stížnost z důvodů a za podmínek stanovených v části třetí hlavě třetí dílu prvním soudního řádu správního. Vzhledem k tomu, že předchozí právní úprava správního soudnictví (část pátá občanského soudního řádu ve znění účinném k 31. 12. 2002) nepřipouštěla kasační stížnost ani jiné opravné prostředky proti rozhodnutím soudů ve správním soudnictví (s výjimkou věcí důchodového pojištění a důchodového zabezpečení), určuje soudní řád správní v rámci přechodných ustanovení okamžik, od kterého lze rozhodnutí krajských soudů kasační stížností napadnout. Obecná zásada je vyjádřena v ustanovení § 131 s. ř. s., podle

něhož lze kasační stížnost podat proti rozhodnutím krajských soudů vydaným po dni účinnosti tohoto zákona, tj. po 1. 1. 2003.

Výjimku z této obecné zásady představuje ustanovení § 129 odst. 3 s. ř. s., podle něhož bylo možno do 31. 1. 2003 podat kasační stížnost i proti rozhodnutím krajských soudů ve věcech důchodového pojištění a důchodového zabezpečení vydaným před 1. 1. 2003, ovšem pouze za podmínky, že rozhodnutí krajského soudu o opravném prostředku proti rozhodnutí správního orgánu bylo napadeno přede dnem účinnosti s. ř. s. odvoláním, o němž nebylo do 1. 1. 2003 vrchními soudy rozhodnuto; odvolací řízení bylo totiž ze zákona zastaveno. Tato výjimka se však, jak z dikce § 129 odst. 3 s. ř. s. vyplývá, vztahuje pouze na odvolání směřující proti rozhodnutí krajského soudu o opravném prostředku, tedy na rozhodnutí, jímž bylo napadené správní rozhodnutí buď potvrzeno, nebo rozhodnutí správního orgánu zrušeno a věc mu vrácena k dalšímu řízení, popřípadě jímž bylo jiným zákonem stanoveným způsobem rozhodnuto o skončení přezkumného řízení. Tak tomu však v posuzovaném případě není, neboť kasační stížnost předložená k projednání směřuje proti rozhodnutí o ustanovení opatrovníka.

Z výše uvedeného vyplývá, že na rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě o ustanovení opatrovníka nelze aplikovat ustanovení § 129 odst. 3 s. ř. s. Jelikož bylo rozhodnutí vydáno před 1. 1. 2003, nelze je s ohledem na ustanovení § 131 s. ř. s. napadnout ani kasační stížností.

(šk)

64

Stavební řízení: povolení změny stavby
Řízení před soudem: vyčerpání řádných opravných prostředků

k § 88 a § 137 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 43/1994 Sb. a zákona č. 83/1998 Sb.
k § 68 písm. a) soudního řádu správního

I. V řízení o dodatečném povolení změny stavby, vedeném ve spojení s postupem podle § 88 odst. 1 písm. b) stavebního zákona, se správní orgán znovu pokusí dosáhnout dohody mezi účastníky ohledně jejich občanskoprávních a jiných námitek. Nedojde-li k dohodě, je na místě postup podle § 137 odst. 2 stavebního zákona.

II. Žaloba ve správním soudnictví je přípustná pouze po vyčerpání řádných opravných prostředků, připouští-li je zákon [§ 68 písm. a) s. ř. s.]. Žalobu, která jim předchází, správní soud odmítne [§ 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. To platí i tehdy, jestliže účastníku správního řízení příslušné rozhodnutí nebylo doručeno.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2003, čj. 4 As 27/2003-77)

Prejudikatura: Výběr soudních rozhodnutí ve věcech správních č. 36/1994.

Věc: Sylvie K., Ing. arch. Jiří K. a Felix M. v P. proti Krajskému úřadu Pardubického kraje a Magistrátu města Pardubic, za účasti osob zúčastněných na řízení, Mgr. Jaromíra H. a Mgr. Jany H., o dodatečné povolení změny stavby a o rozhodnutí, jímž byla povolena změna v užívání stavby, o kasační stížnosti zúčastněných osob.

Rozhodnutím bývalého Okresního úřadu Pardubice ze dne 27. 6. 2002 bylo zamítnuto odvolání žalobců proti rozhodnutí Magistrátu města Pardubice ze dne 27. 3. 2002, jímž byla podle § 88 odst. 1 písm. b) stavebního zákona dodatečně povolena změna stavby (domu čp. 623) a toto rozhodnutí bylo potvrzeno. Rozhodnutím Magistrátu města Pardubice ze dne 1. 8. 2002 byla povolena změna v užívání téže stavby (jednalo se tedy o rozhodnutí kolaudační).

Žalobci podali proti rozhodnutí bývalého Okresního úřadu Pardubice ze dne 27. 6. 2002 žalobu, v níž zejména namítali, že nepovolenými stavebními úpravami bylo zasaženo do štítové zdi domu čp. 239, když stavebníci v rozporu se schválenou projektovou dokumentací do ní osadili čtyři kusy ocelových nosníků, a to bez vědomí a jakéhokoliv souhlasu vlastníků domu čp. 239. Upozornili na to, že za takového stavu přebírá část zatížení stropních konstrukcí štítová zeď domu čp. 239, u níž není znám stav základových konstrukcí, vzhledem k čemuž se žalobci cítí stavbou ohroženi.

Proti rozhodnutí Magistrátu města Pardubice ze dne 1. 8. 2002 podali žalobu žalobci Sylvia K. a Felix M. V žalobě namítali především to, že ač byli účastníky řízení o odstranění stavby nepovolených stavebních úprav při změně stavby v domě čp. 623, žalovaný s nimi jako s účastníky kolaudačního řízení nejednal, i když věc znal z úřední činnosti. Žalobci tvrdili, že tak byli zkráceni na svých právech; tuto námitku však v kolaudačním řízení nemohli uplatnit, neboť s nimi žalovaný odmítl jednat jako s účastníky řízení.

Krajský soud v Hradci Králové spojil obě žaloby ke společnému projednávání a rozhodl o nich rozsudkem ze dne 15. 4. 2003 tak, že rozhodnutí ve věci dodatečného povolení změny stavby zrušil a věc vrátil Krajskému úřadu Pardubického kraje v Pardubicích (na nějž přešla působnost bývalého Okresního úřadu Pardubice) k dalšímu řízení a kolaudační rozhodnutí zrušil a věc vrátil Magistrátu města Pardubice k dalšímu řízení.

V kasační stížnosti proti tomuto rozsudku, založené na důvodech podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení), § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. (zmatečnost řízení před soudem spočívající v tom, že chyběly podmínky řízení) a § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí a v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé), namítaly zúčastněné osoby jako stěžovatelé především to, že rozhodnutí o stavebním povolení založené na schválené projektové dokumentaci, v níž je přesně zobrazeno uložení nosníků, nabylo právní moci a nelze je dodatečně zpochybňovat tím, že měla být řešena otázka vlastnictví zdi mezi oběma objekty. Protože vetknutí nosníků do zdi nebylo oproti projektové dokumentaci nijak změněno, nebyla tato otázka řešena v rozhodnutí o dodatečném povolení změny v užívání stavby ze dne 1. 8. 2001.

Stěžovatelé zdůraznili, že dodatečným povolením změny stavby ze dne 27. 3. 2002 se jen konstatuje, že jsou nosníky vetknuty do dělicí zdi o cca 10,5 cm hlouběji oproti schválené projektové dokumentaci. Z toho vyplývá, že původní projektová dokumentace s vetknutím nosníků do dělicí zdi počítala.

Nejvyšší správní soud po přezkoumání napadeného soudního rozhodnutí kasační stížnost zamítl v části, v níž se stěžovatelé domáhali zrušení výroku rozhodnutí, kterým krajský soud vyslovil zrušení rozhodnutí bývalého Okresního úřadu Pardubice ze dne 27. 6. 2002 o dodatečném povolení změny stavby. V části, v níž se stěžovatelé domáhali zrušení výroku rozhodnutí, kterým krajský soud vyslovil zrušení kolaudačního rozhodnutí Magistrátu města Pardubice ze dne 1. 8. 2002, Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl tak, že napadené soudní rozhodnutí zrušil a žalobu proti rozhodnutí Magistrátu města Pardubice ze dne 1. 8. 2002 odmítl.

Z odůvodnění:

V případě žaloby proti rozhodnutí ve věci dodatečného povolení změny stavby objektu čp. 623 (v řízení vedeném jako řízení o odstranění stavby pro rozpor se stavebním povolením, spočívající v nepovolených stavebních úpravách) byl její podstatou nesouhlas žalobců s postupem orgánů veřejné správy, a to vzdor jimi uplatněným námitkám ohledně osazení čtyř ocelových nosníků do jejich štítové zdi, při němž byla využita stavba žalobců bez jejich souhlasu a tím došlo k neoprávněnému zásahu do jejich vlastnického práva.

Krajský soud při posouzení této právní otázky správně dovodil, že takové námitky, jsou-li uplatněny v řízeních podle stavebního zákona, jsou vždy pro posouzení věci zásadní. Nelze se tedy ztotožnit se závěrem žalovaného, že je-li účel stavby realizován na základě platného stavebního povolení, odchylné osazení ocelových nosníků v rozporu s původní ověřenou projektovou dokumentací je jen jakýsi odlišný stavebně technický zásah, který nic nemění na tom, že právo na provedení takového zásahu vzniklo právní mocí původního stavebního povolení. Zásah do středové zdi, odlišný od zásahu předpokládaného původní projektovou dokumentací, naopak vytvořil novou situaci, v níž bylo nutno posoudit i případné nové námitky a zabývat se mj. oprávněním stavebníků zasáhnout do středové zdi. Jelikož se bývalý Okresní úřad Pardubice v napadeném rozhodnutí zmínil o odchylném osazení nosníků v rozporu s původní projektovou dokumentací, tvrzení stěžovatelů o nezměněném osazení nosníků („protože nebyly provedeny žádné změny ohledně vetknutí čtyř nosníků oproti projektové dokumentaci, nebyla také tato otázka řešena v rozhodnutí o dodatečném povolení ze dne 1. 8. 2001") se jeví jako ryze účelové. Je tak zřejmé, že v průběhu stavebního řízení byla reflektována změna osazení předmětných ocelových nosníků oproti původně ověřené projektové dokumentaci ve spojení s původním stavebním povolením, a to v dodatečném povolení ze dne 27. 3. 2002, potvrzeném rozhodnutím ze dne 27. 6. 2002. Při tomto rozhodování v roce 2002 (které svou povahou bylo řízením o odstranění stavby) tak ve vztahu k odchylnému osazení ocelových nosníků zcela zjevně šlo o dodatečné povolení této změny. Za této situace tedy bylo nutno znovu zkoumat, zda jsou splněny všechny podmínky pro dodatečné povolení. Proto se také Nejvyšší správní soud ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že orgány ve-

řejné správy nepostupovaly v řízení o odstranění stavby v souladu s § 137 odst. 2 stavebního zákona, ačkoliv tak postupovat měly, neboť pokud by byly oprávněné námitky žalobců, že středová zeď je v jejich výlučném spoluvlastnictví, a pokud by nedošlo k narovnání vztahů mezi nimi a stavebníky, nebylo by možno spornou stavbu vůbec dodatečně povolit.

Námitku stěžovatelů, že napadené rozhodnutí krajského soudu je nezákonné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, tedy Nejvyšší správní soud neshledal jako opodstatněnou.

Podstatou žaloby žalobců Sylvie K. a Felixe M. proti rozhodnutí Magistrátu města Pardubice ze dne 1. 8. 2002 o povolení změny v užívání stavby (kolaudačnímu rozhodnutí) byly námitky žalobců, že ač byli účastníky řízení o odstranění stavby nepovolených stavebních úprav při změně stavby v domě čp. 623, žalovaný s nimi jako s účastníky kolaudačního řízení nejednal, i když věc znal z úřední činnosti, a tak byli zkráceni na svých právech, neboť nemohli uplatnit příslušné námitky v kolaudačním řízení.

Krajský soud dospěl k závěru, že opomenutí účastníků řízení před správním orgánem I. instance - včetně nedoručení rozhodnutí těmto účastníkům - nemá či nemělo vliv na právní moc rozhodnutí v něm vydaného: žalobci byli totiž oprávněni podat žalobu i proti rozhodnutí správního orgánu v I. stupni. V tomto případě krajský soud sice správně vyložil otázku účastenství žalobců v kolaudačním řízení, avšak nevyložil správně podmínky přípustnosti žaloby ve správním soudnictví. S ohledem na § 5 a § 68 písm. a) s. ř. s. lze za přípustnou považovat žalobu jen za podmínky vyčerpání řádných opravných prostředků, připouští-li je zákon. To platí i pro případ, že účastníku správního řízení nebylo doručeno příslušné rozhodnutí (v tom mj. spočívá rozdíl dnešní úpravy a úpravy obsažené v § 250b o. s. ř., ve znění platném a účinném k 31. 12. 2002). V této souvislosti je třeba poznamenat, že i správní řád je standardně vykládán tak, že při „odnětí" možnosti účastnit se řízení, vyúsťujícím v nedoručení rozhodnutí ve věci, lze i nadále nápravu zjednat použitím řádného opravného prostředku (srov. Vopálka, V., Šimůnková, V., Šolín, M.: Správní řád. Komentář. C. H. Beck, Praha 1999 - poznámky k § 14, § 52 a § 62).

Za dané situace tak krajský soud neměl o předmětné žalobě jednat meritorně, nýbrž měl ve smyslu § 5, § 46 odst. 1 písm. d) a § 68 písm. a) s. ř. s. žalobu odmítnout.

V tomto ohledu rozhodl Nejvyšší správní soud (s přihlédnutím k § 109 odst. 3 s. ř. s. text za středníkem) mimo rámec důvodů kasační stížnosti uplatněných stěžovateli, neboť posoudil zmíněný nedostatek jako nedostatek podmínek řízení vedoucí ke zmatečnosti řízení.

(uch)

65

Rozhodnutí správního orgánu: nepřezkoumatelnost

k § 76 odst. 1 písm. c) soudního řádu správního
k § 7 odst. 3 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, ve znění zákona č. 167/1999 Sb.

Rozhodnutí úřadu práce o vyřazení uchazečky o zaměstnání z evidence uchazečů o zaměstnání podle § 7 odst. 3 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, odůvodněné pouhým poukazem na to, že nedoložila potvrzení o pracovní neschopnosti za dobu pěti dnů, je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů rozhodnutí.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, čj. 6 A 42/2001-56)

Prejudikatura: srov. též Soudní judikatura ve věcech správních č. 892/2001 a Výběr soudních rozhodnutí ve věcech správních (příloha Správního práva) č. 76/1995.

Věc: Magdalena Z. v Ž. proti Ministerstvu práce a sociálních věcí o vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání.

Rozhodnutím Úřadu práce Brno-město byla žalobkyně podle § 7 odst. 3 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, dnem 7. 2. 2000 vyřazena z evidence uchazečů o zaměstnání, a to z důvodu úmyslného maření součinnosti s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání. Odvolání žalobkyně proti tomuto rozhodnutí správního orgánu I. stupně bylo žalovaným dne 21. 4. 2000 zamítnuto a současně bylo napadené rozhodnutí v odvolacím řízení potvrzeno.

Žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného brojila žalobou u Městského soudu v Praze, který věc postoupil usnesením ze dne 7. 3. 2001 věcně příslušnému Vrchnímu soudu v Praze. Vrchní soud v Praze o věci nerozhodl do 1. 1. 2003, proto v souladu s § 132 s. ř. s. věc postoupil Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení řízení.

Žalobkyně namítala, že byla vyřazena z evidence uchazečů o zaměstnání, ačkoliv pro takové rozhodnutí nebyly splněny podmínky předpokládané ustanovením § 7 odst. 3 zákona o zaměstnanosti. Z toho totiž vyplývá, že se uchazeč musí způsobem v tomto ustanovení předvídaným chovat soustavně nebo alespoň v několika případech, nikoliv pouze jednou, jak tomu bylo v případě žalobkyně. Navíc na straně uchazeče o zaměstnání musí být dán úmysl zprostředkování zaměstnání mařit, který dle tvrzení žalobkyně prokázán rovněž nebyl.

Z obsahu správního spisu vyplynulo, že žalobkyně, uchazečka o zaměstnání vedená v evidenci uchazečů o zaměstnání na Úřadu práce Brno-město, se dne 4. 2. 2000 nedostavila na sjednanou návštěvu. Proto jí byla dne 10. 2. 2000 zaslána výzva, aby se na úřad práce dostavila v náhradním termínu, nejpozději do 18. 2. 2000. Tuto výzvu žalobkyně obdržela až 16. 2. 2000. Aniž žalobkyni byl znám obsah zaslané výzvy, dostavila se na úřad práce sama z vlastní iniciativy dne 14. 2. 2000. Omluvila se, že si spletla datum a den 4. 2. 2000 zaměnila za den 14. 2. 2000. Na vyžádání úřadu práce navíc dne 15. 2. 2000 předložila kopii potvrzení lékaře, že v době od 27. 1. 2000 do 4. 2. 2000 byla nemocná. Protože však nebyl předložen i doklad o pracovní neschopnosti za období od 7. 2. 2000 do 11. 2. 2000, dospěl Úřad práce Brno-město k závěru, že žalobkyně svým jednáním úmyslně mařila součinnost s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání, a rozhodl o jejím vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání. V odvolacím řízení pak bylo napadené rozhodnutí žalovaným potvrzeno a odvolání zamítnuto.

Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě setrval na stanovisku, že podmínky pro postup podle § 7 odst. 3 zákona o zaměstnanosti byly naplněny. Žalobkyně totiž nedodržela pokyny úřadu práce, se kterými byla řádně seznámena, a ani dodatečně předložené lékařské potvrzení zcela jasně neprokázalo vážné důvody neplnění těchto povinností.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného, včetně řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Z odůvodnění:

Podle § 7 odst. 3 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, může být uchazeč o zaměstnání z evidence vyřazen, jestliže bez vážných důvodů odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání nebo jestliže úmyslně maří součinnost s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání; v těchto případech bude znovu zařazen do evidence uchazečů o zaměstnání nejdříve po uplynutí doby tří měsíců. Podle § 7 odst. 2 citovaného zákona je uchazeč o zaměstnání povinen poskytovat úřadu práce na jeho vyzvání potřebnou součinnost při zprostředkování zaměstnání. Zprostředkováním zaměstnání se pro účely zákona o zaměstnanosti, podle jeho ustanovení § 4 odst. 1, rozumí činnost zaměřená na vyhledávání vhodného zaměstnání pro občana, který se o práci uchází, a na vyhledávání zaměstnanců pro zaměstnavatele, který hledá nové pracovní síly. Součástí zprostředkování zaměstnání je též činnost informační a poradenská.

Úmysl mařit součinnost s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání je v odůvodnění rozhodnutí správního orgánu I. stupně spatřován pouze v tom, že žalobkyně nedoložila potvrzení o pracovní neschopnosti v období od 7. 2. 2000 do 11. 2. 2000 a ani žádný jiný hodnověrný důkaz o době nepřítomnosti. Nepostačilo, že doložila, proč se na úřad práce nemohla dostavit v původně stanovený den 4. 2. 2000, tj. z důvodu nemoci od 27. 1. 2000 do 4. 2. 2000. Navíc byla dne 14. 2. 2000 při jednání na úřadu práce akceptována její omluva, že si uvedené datum 4. 2. 2000 zaměnila za den 14. 2. 2000, v kterýžto den se sama na úřad práce dostavila. V tento den žalobkyně navíc neměla ponětí o tom, že jí byla zaslána výzva, aby se dostavila na úřad práce v termínu nejpozději do 18. 2. 2000 (tuto výzvu obdržela až dne 16. 2. 2000), a nemohla tedy uvádět žádná účelová tvrzení ve svůj prospěch, neboť jednala v dobré víře. Rovněž na vyžádání ihned následujícího dne předložila kopii potvrzení lékaře o tom, že byla v době od 27. 1. 2000 do 4. 2. 2000 nemocná.

Jak správní orgán I. stupně, tak odvolací orgán vyšly z toho, že nepředložení dokladu o pracovní neschopnosti od 7. 2. 2000 do 11. 2. 2000 lze považovat za úmyslné maření součinnosti s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání. Tento závěr není však v rozhodnutích správních orgánů obou stupňů nijak zdůvodněn a ani z obsahu správního spisu nevyplývá nic, z čeho by bylo možno dovodit, že neoznámením pracovní neschopnosti žalobkyně v uvedené době nějakým způsobem mařila součinnost s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání.

Nejvyšší správní soud proto zrušil napadené rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí a současně vyslovil, že věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s., § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.].

(zdi)

66

Nepřípustnost kasační stížnosti

k § 46 odst. 1 písm. d) soudního řádu správního

Napadá-li stěžovatel kasační stížností rozhodnutí soudů vydaná v občanském soudním řízení, je tato kasační stížnost nepřípustná a Nejvyšší správní soud ji odmítne podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (za použití § 120 s. ř. s.).

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 10. 2003, čj. Na 710/2003-13)

Věc: Ing. Jan K. v O., o kasační stížnosti.

Nejvyššímu správnímu soudu bylo dne 25. 6. 2003 doručeno podání stěžovatele označené jako „kasační stížnost proti České republice – Okresnímu soudu v Ostravě".

Nejvyšší správní soud toto podání odmítl.

Z odůvodnění:

Podle § 102 s. ř. s. je kasační stížnost opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví, jímž se účastník řízení, z něhož toto rozhodnutí vzešlo, nebo osoba zúčastněná na řízení domáhá zrušení soudního rozhodnutí. Kasační stížnost je přípustná proti každému takovému rozhodnutí, není-li dále stanoveno jinak.

V souladu s ustanovením § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. soud usnesením odmítne návrh, který je podle tohoto zákona nepřípustný.

Stěžovatel svou kasační stížností napadá rozhodnutí soudů vydaná v občanskoprávním řízení, u nichž kasační stížnost nepřichází v úvahu.

Nejvyššímu správnímu soudu proto nezbylo než ve smyslu § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a za použití § 120 s. ř. s. kasační stížnost odmítnout.

(zdi)

67

Rozhodnutí správního orgánu: nicotnost

k § 76 odst. 2 soudního řádu správního
k § 67 zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu,[1)] ve znění zákona č. 13/1998 Sb. (v textu též „zákon o střelných zbraních")

Ačkoliv § 67 zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu, stanovil, že dozor nad jeho dodržováním a dodržováním předpisů vydaných k jeho provedení vykonávají orgány policie, uvedený zákon nestanovil nic o tom, kdo vlastně tímto „orgánem" v rámci policie je. Nedostatek působ-

---

[1)] Zákon č. 288/1995 Sb. byl zrušen zákonem č. 119/2002 Sb., o zbraních; k orgánům dozoru viz nyní jeho § 75.

nosti státního orgánu má za následek nicotnost vydaného aktu a tuto nicotnost soud vysloví z úřední povinnosti bez ohledu na to, zda taková žalobní námitka byla uplatněna.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, čj. 6 A 82/2000-43)

Prejudikatura: shodně Soudní judikatura ve věcech správních č. 737/2001.

Věc: Akciová společnost T. v P. proti Ministerstvu vnitra o pokutu podle zákona o střelných zbraních.

Policejní prezidium České republiky uložilo žalobci dne 11. 2. 2000 z důvodu porušení § 13 a § 26 odst. 2 zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu, pokutu ve výši 2500 Kč.

Proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně podal žalobce odvolání. V odvolacím řízení pak žalovaný dne 27. 6. 2000 napadené rozhodnutí změnil, když ve výroku svého rozhodnutí uvedl, že Policejní prezidium České republiky, ředitelství služby správních činností policie, jako orgán dozoru podle ustanovení § 67 zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ukládá podle ustanovení § 68 odst. 1 citovaného zákona žalobci pokutu ve výši 5000 Kč. Tato pokuta byla uložena za porušení povinnosti stanovené v ustanovení § 13 zákona o střelných zbraních, tj. neoznámení příslušnému okresnímu ředitelství policie převod vlastnictví zbraní na jinou osobu, ačkoliv žalobce u jednoho kusu brokovnice Remington vz. 870 a u osmi kusů brokovnic značky Benelli M3TS90, ráže 12/76, takový převod uskutečnil. Pokuta byla rovněž uložena za porušení § 26 odst. 2 zákona o střelných zbraních, neboť žalobce před znehodnocením samopalu vz. 61, ráže 7,65 mm, které bylo provedeno v době od 11. 11. do 26. 11. 1998, nepředložil tuto zbraň příslušnému okresnímu ředitelství policie ke kriminalistické expertize, a také za porušení § 14 zákona o zbraních a střelivu, jelikož žalobce u jednoho kusu brokovnice Remington vz. 870 jako zbraně podléhající registraci, kterou vlastnil v době od 15. 9. 1998 do 8. 2. 1999, nevedl evidenci.

Žalobce se včas podanou žalobou domáhal zrušení rozhodnutí správních orgánů obou stupňů. Zejména namítal, že základem pro správné posouzení jednání žalobce je skutečnost, že žalobce jako podnikatel, který podniká na základě oprávnění vydaného v souladu se zákonem č. 38/1994 Sb., veškeré zbraně dodával do výzbroje Armády České republiky a Policie České Republiky. Byly-li tedy zbraně, střelivo nebo munice dodávány žalobcem Armádě České republiky nebo jiným veřejným ozbrojeným sborům, nevztahuje se na tyto zbraně a střelivo zákon o střelných zbraních.

Žalovaný se ve svém vyjádření k žalobě zabýval výkladem pojmů „zbraň ve výzbroji" a „vojenská zbraň", přičemž zdůraznil, že se tyto pojmy v žádném případě nekryjí.

Soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného včetně řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že obě rozhodnutí trpí vadami, jež vyvolávají jejich nicotnost. I bez návrhu proto vyslovil, že jak rozhodnutí správního orgánu I. stupně, tak rozhodnutí správního orgánu II. stupně (žalovaného) jsou nicotná.

Z odůvodnění:

Soud musel zkoumat, zda pokuta byla uložena k tomu příslušným orgánem a v rámci jeho pravomoci. Nedostatek působnosti státního orgánu má za následek nicotnost vydaného aktu a k této nicotnosti soud přihlíží z úřední povinnosti bez ohledu na to, zda takováto žalobní námitka byla uplatněna.

Podle zákona o střelných zbraních (§ 67) vykonávají dozor nad jeho dodržováním a dodržováním předpisů vydaných k jeho provedení „orgány" policie a Ministerstva vnitra. Tyto „orgány" mohou v případech stanovených tímto zákonem rovněž ukládat a vybírat pokuty.

Zákon o střelných zbraních ale nestanoví nic o tom, kdo vlastně tímto „orgánem" v rámci policie je. Navíc toto označení používá pouze ve vztahu k dozorové činnosti a k ukládání sankcí podle § 68 zákona o střelných zbraních. Jinak zákon o střelných zbraních v konkrétních případech správních činností (např. § 6 odst. 2, § 8, § 9, § 11 odst. 1 a 2, § 13, § 16 odst. 4 a další) zakládá příslušnost okresního ředitelství policie, popřípadě policie jako celku nebo Ministerstva vnitra.

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Policii ČR"), v § 3 stanoví organizaci a řízení Policie České republiky (dále jen „policie"). Policii tvoří Policejní prezidium České republiky, které činnost policie řídí, útvary s působností na celém území republiky a útvary s územně omezenou působností. V policii působí služba pořádkové policie, služba kriminální policie, služba dopravní policie, služba správních činností, služba cizinecké a pohraniční policie, služba rychlého nasazení, služba železniční policie a letecká služba.

Pro označení jednotlivých příslušníků policie užívá zákon o policii označení „policista", pro označení jednotlivých složek označení „útvar" nebo „služba". Pojem „orgán policie" zákon o Policii ČR neužívá a ani jej nezná (užívá-li pojmu „orgán", pak spíše ve spojení „nadřízený služební orgán", např. § 34b odst. 5). Ani zákon ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění pozdějších předpisů, tento pojem nevymezuje, a užívá-li jej, pak podobně jen v instančních vazbách („odvolací orgán" podle § 85 odst. 1 a § 132 a násl. ve smyslu „služební funkcionář příslušný k rozhodnutí o odvolání").

Ministerstvo vnitra je podle kompetenčního zákona samo orgánem státní správy a z ničeho nevyplývá, že některé jeho organizační složky by mohly být samostatnými „orgány" s vlastní působností, stanovenou zákonem a od působnosti ministerstva odlišnou. Pak je tedy pojem „orgán Ministerstva vnitra" zavádějící a lze jej ústavně konformně vyložit jen tak, že tu zákonodárce mířil na založení kompetence Ministerstva vnitra jako orgánu státu samotného a že zákonné vyjádření je pouhou redundancí.

U pojmu „orgán policie" je ale situace jiná.

Podle Ústavy (čl. 79 odst. 1) lze ministerstva a jiné správní úřady zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem. Vymezuje-li zákon o střelných zbraních působnost „okresního ředitelství policie", „policejního prezidia" apod., pak je taková úprava jistě ústavně korektní. Ty-

to organizační jednotky podle zákona existují a jsou přesně vymezeny; založí-li zákon takové jednotce pravomoc rozhodováním zasahovat do práv a povinností třetích osob ve správním řízení, stává se z ní „správní úřad", „správní orgán", u něhož lze vymezit pravomoc i příslušnost. Zakládá-li ale zákon o střelných zbraních pro rozhodování o právech a povinnostech extraneů působnost „orgánu policie", který ani nezřizuje, ani neodkazuje na zákon jiný (např. zákon o Policii ČR), a jiný zákon také tento pojem nedefinuje, pak tu nutně vzniká zásadní nejistota o tom, kdo vlastně pokutu může uložit nebo o povinnosti účastníka řízení rozhodnout.

Vznikající dohady o tom, zda zákon o střelných zbraních „orgánem policie" měl na mysli okresní ředitelství, policejní prezidium, některou službu nebo útvar policie, nebo z jiného pohledu snad ředitele okresního ředitelství, policejního prezidenta, ředitele služby nebo někoho zcela jiného, považuje soud za ústavně zcela nepřípustné, a to nejen s ohledem na ustanovení zmíněného čl. 79 odst. 1 Ústavy, ale také s přihlédnutím k čl. 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, podle nichž lze státní moc uplatňovat a povinnosti ukládat jen v případech a v mezích stanovených zákonem.

V této souvislosti lze poukázat na § 2 zákona o střelných zbraních, v němž je uvedeno, že tento zákon kromě jiného stanoví působnost správních úřadů v oblasti střelných zbraní a střeliva. To se ovšem zákonodárci nezdařilo, protože působnost při ukládání pokut stanovil způsobem, který nedovoluje policii v těchto věcech rozhodovat v souladu s Ústavou; ustanovení zakládající pravomoc „orgánu policie" ukládat takovéto pokuty je tedy neaplikovatelné. Tento nedostatek byl již odstraněn novým zákonem o zbraních, jímž je zákon č. 119/2002 Sb., jenž nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2003. V rozsuzované věci je však nutno vyjít z úpravy založené zákonem č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu, podle něhož byla žalobci pokuta uložena.

Z vyložených důvodů proto Nejvyšší správní soud vyslovil i bez návrhu rozsudkem nicotnost rozhodnutí správních orgánů obou stupňů (§ 76 odst. 2 s. ř. s.).

(zdi)

68

Řízení před soudem: opožděnost kasační stížnosti

k § 46 odst. 1 písm. b) a § 106 odst. 2 soudního řádu správního

Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Obsahuje-li opožděně podaná kasační stížnost žádost o prominutí zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti, soud usnesením kasační stížnost odmítne jako opožděně podanou [§ 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] a žádostí o prominutí zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti se zabývá toliko v odůvodnění tohoto usnesení.

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, čj. 4 Azs 9/2003-37)

Věc: Svitlana P. (Ukrajina) proti Ministerstvu vnitra o udělení azylu, o kasační stížnosti žalobkyně.

Napadeným rozhodnutím žalovaného nebyl žalobkyni udělen azyl z důvodu nesplnění podmínek stanovených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Současně bylo rozhodnuto, že se na žalobkyni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Žalobkyně proti tomuto rozhodnutí brojila žalobou podanou u Krajského soudu v Plzni. Tento soud však její žalobu rozsudkem ze dne 29. 4. 2003 zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Krajský soud v Plzni konstatoval, že žalovaný při svém rozhodování nepochybil, jestliže za důvody žádosti o azyl označil strach žalobkyně z jejího manžela a její tíživou ekonomickou situaci v zemi původu. Žalovaný učinil také správný závěr o tom, že vyhrožování ani fyzické násilí, kterého se dopouštěl vůči žalobkyni její bývalý manžel, nemůže být důvodem pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Krajský soud v Plzni zakončil tím, že žalovaný posoudil věc po právní stránce správně, neboť žalobkyní tvrzené skutečnosti nelze podřadit pod pojem „pronásledování" ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu ani pod „důvodné obavy z pronásledování" podle § 12 písm. b) téhož zákona. Uvedl, že napadené rozhodnutí je v souladu se zákonem, a žalobu zamítl jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s.

Proti rozsudku Krajského soudu v Plzni podala žalobkyně blanketní kasační stížnost s tím, že ji odůvodní ve lhůtě jednoho měsíce. Dále žádala o prominutí zmeškání lhůty pro podání kasační stížnosti, neboť advokát, který měl podanou kasační stížnost zpracovat, byl nemocen. Žalobkyně také podala návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti s odůvodněním, že výkon rozhodnutí, proti kterému tato stížnost směřuje, by jí způsobil nenahraditelnou a nevratnou újmu. Domnívá se, že přiznání odkladného účinku se nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob.

Z obsahu soudního spisu vyplynulo, že rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 4. 2003 byl žalobkyni doručen do vlastních rukou v pátek dne 16. 5. 2003, což žalobkyně potvrdila vlastnoručním podpisem na doručence. Napadený rozsudek obsahoval řádné poučení o lhůtě k podání kasační stížnosti: v poučení rozsudku bylo v souladu s ustanovením § 106 odst. 2 s. ř. s. správně uvedeno, že proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu prostřednictvím Krajského soudu v Plzni.

Kasační stížnost byla podána opožděně a Nejvyšší správní soud ji odmítl.

Z odůvodnění:

Podle § 40 odst. 1 s. ř. s. počíná lhůta stanovená tímto zákonem, výzvou nebo rozhodnutím soudu běžet počátkem dne následujícího poté, kdy došlo ke skutečnosti určující její počátek. To neplatí o lhůtách stanovených podle hodin. Podle odst. 2 téhož ustanovení končí lhůta určená podle týdnů, měsíců nebo roků uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty. Není-li takový den v měsíci, končí lhůta uplynutím posledního dne

tohoto měsíce. Podle ustanovení § 40 odst. 4 téhož zákona je lhůta zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty předáno soudu nebo jemu zasláno prostřednictvím držitele poštovní licence, anebo předáno orgánu, který má povinnost je doručit, nestanoví-li tento zákon jinak.

Napadený rozsudek byl stěžovatelce doručen do vlastních rukou v pátek dne 16. 5. 2003. Lhůta dvou týdnů k podání kasační stížnosti počala běžet v sobotu dne 17. 5. 2003 (§ 40 odst. 1 s. ř. s.) a skončila v pátek dne 30. 5. 2003 (§ 40 odst. 2 s. ř. s.). Uvedený den - pátek - se svým označením shoduje s označením dne, který určuje její počátek, jímž je den doručení napadeného rozsudku stěžovatelce, tedy pátek dne 16. 5. 2003. K zachování lhůty pro podání kasační stížnosti bylo proto třeba, aby nejpozději dne 30. 5. 2003 byla kasační stížnost předána soudu nebo soudu zaslána prostřednictvím držitele poštovní licence, popř. zvláštní poštovní licence, anebo předána orgánu, který má povinnost podání doručit. Z připojené obálky však plyne, že kasační stížnost byla podána doporučeně pod R 011876 na poště 320 00 Plzeň 20 až 13. 6. 2003, tedy opožděně, přičemž Krajskému soudu v Plzni došla dne 16. 6. 2003.

Z výše uvedeného tedy zcela jednoznačně plyne, že kasační stížnost byla podána opožděně. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 4. 2003 odmítl podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Za této situace se pak nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Pokud jde o žádost o prominutí zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti, je třeba poukázat na ustanovení § 106 odst. 2 věta třetí s. ř. s., podle něhož zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

(tur)

69

Sídlo právnické osoby
Řízení před soudem: zaplacení soudního poplatku

k § 19c odst. 2 občanského zákoníku, ve znění účinném k 1. 1. 2002
k § 9 odst. 7 zákona ČNR č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění zákona č. 151/2002 Sb.

I. Skutečným sídlem právnické osoby, jež je podle § 19c odst. 2 obč. zák. podnikatel povinen zapsat do obchodního rejstříku, je mimo jiné adresa místa, z něhož je právnická osoba svým statutárním orgánem řízena. Neuvede-li žalobce jinou adresu pro doručování, doručuje soud na tuto adresu.

II. Ustanovení § 9 odst. 7 zákona ČNR č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, umožňuje i ve správním soudnictví zaplatit soudní poplatek po vydání usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku, pokud toto usnesení ještě nenabylo právní moci. Je-li poplatek takto zaplacen, zruší usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku soud, který je vydal.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, čj. 5 Afs 4/2003-29)

Věc: Veřejná obchodní společnost J. v Š. proti Finančnímu ředitelství v Ostravě o zrušení rozhodnutí žalovaného, o kasační stížnosti žalobce.

Žalobce dne 6. 12. 2002 podal u Krajského soudu v Ostravě žalobu proti dvěma rozhodnutím žalovaného Finančního ředitelství v Ostravě ze dne 7. 10. 2002. Domáhal se zrušení obou těchto rozhodnutí a vrácení věcí žalovanému k dalšímu řízení. Žalobu opatřil kolkovou známkou v hodnotě 1000 Kč.

Krajský soud v Ostravě žalobce dne 12. 12. 2002 vyzval, aby ve lhůtě deseti dnů od doručení výzvy zaplatil soudní poplatek - doplatek dalších 1000 Kč, neboť žalobou byla napadena dvě rozhodnutí a na soudním poplatku bylo zaplaceno jen 1000 Kč. Výzva byla doručena jednak advokátovi žalobce, který ji převzal 13. 12. 2002, jednak samotnému žalobci. Výzvu k zaplacení soudního poplatku Krajský soud v Ostravě zaslal stěžovateli na jeho adresu: ulice T. č. 29 v Š. Žalobce nebyl při doručování výzvy držitelem poštovní licence zastižen, a proto byla zásilka dne 13. 12. 2002 uložena na poště.

Krajský soud v Ostravě následně usnesením ze dne 14. 1. 2003 vyloučil k samostatnému projednání žalobu proti druhému rozhodnutí žalovaného. Usnesení nabylo právní moci dne 24. 1. 2003. Řízení o této věci pak soud svým unesením ze dne 24. 2. 2003 zastavil, a to podle § 47 odst. 1 písm. c) s. ř. s. a podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

Proti usnesení o zastavení řízení podal žalobce kasační stížnost. V té namítal nezákonnost uvedeného usnesení z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Žalobce byl přesvědčen o tom, že pro zastavení řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku nebyly splněny podmínky, neboť výzva soudu k zaplacení soudního poplatku ze dne 12. 12. 2002 mu nebyla doručena. Nejsou ani splněny podmínky pro naplnění fikce doručení třetím dnem od uložení této písemnosti ve smyslu § 47 odst. 3 o. s. ř., neboť v době doručování výzvy se žalobce v místě doručování nezdržoval. Z napadeného usnesení navíc jednoznačně nevyplývá, které konkrétní řízení bylo zastaveno, neboť v něm není specifikováno příslušné rozhodnutí žalovaného.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Z odůvodnění:

Stěžovatel podal dne 6. 12. 2002 u Krajského soudu v Ostravě žalobu, jíž se domáhal vydání tohoto rozsudku: „Rozhodnutí žalovaného Finančního ředitelství v Ostravě čj. 8372-1/130/2002 ze dne 7. 10. 2002 a rozhodnutí čj. 8372-2/130/2002 ze dne 7. 10. 2002 se zrušují a věci se vracejí žalovanému k dalšímu řízení." Napadl-li stěžovatel jednou žalobou více rozhodnutí správního orgánu, je povinen uhradit soudní poplatek za každé rozhodnutí takto napadené. Je nerozhodné, že obě věci spolu skutkově souvisejí, týkají se týchž účastníků a případně i právní argumentace stěžovatele dovozující porušení zákona je stejná. Stěžovatel však zaplatil soudní poplatek vylepením kolkové známky v hodnotě 1000 Kč na žalobu, tedy jen za jedno rozhodnutí jím napadené. Vzhledem k datu podání žaloby (6. 12. 2002) je nutno vycházet ze zákona ČNR č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění v té době účinném. Za žalobu proti rozhodnutí orgánu veřejné správy nebo opravný prostředek proti rozhodnutí orgánu veřejné

správy činil soudní poplatek 1000 Kč (položka 15 sazebníku poplatků). Poplatková povinnost vznikla podáním žaloby ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích.

Žalobce je veřejnou obchodní společností, tedy právnickou osobou (§ 56 odst. 1 obchodního zákoníku), která má povinnost zapsat se do obchodního rejstříku [§ 3 odst.1 písm. a) obch. zák.]. Žalobce, jako osoba zapsaná v obchodním rejstříku, je podnikatelem a je povinen zapisovat do obchodního rejstříku své skutečné sídlo. Skutečným sídlem je adresa místa, z něhož je právnická osoba svým statutárním orgánem řízena. V obchodním rejstříku je žalobce zapsán se sídlem: Š., ulice T. č. 29, již od 28. 12. 2000. Toto své sídlo uvedl i v žalobě podané u Krajského soudu v Ostravě a toto sídlo uvádí i v kasační stížnosti proti napadenému usnesení Krajského soudu v Ostravě. Žádné jiné sídlo stěžovatel ani netvrdí, ani takové sídlo z obsahu spisu Krajského soudu v Ostravě nevyplývá.

Jestliže tedy Krajský soud v Ostravě doručoval výzvu k zaplacení soudního poplatku žalobci na uvedenou adresu v Š. a uvedl správně i název žalobce jako právnické osoby, postupoval správně.

Tvrzení žalobce v kasační stížnosti, že v době doručování napadeného usnesení Krajského soudu v Ostravě se v místě doručování nezdržoval, je tvrzením jen účelovým. Krajský soud v Ostravě tím, že výzvu k zaplacení - doplacení soudního poplatku doručoval jak advokátovi žalobce, tak samotnému žalobci, vycházel z nálezů Ústavního soudu (např. II. ÚS 118/02). Protože žalobce soudní poplatek nezaplatil - nedoplatil, postupoval Krajský soud v Ostravě tak, že usnesením ze dne 14. 1. 2003 vyloučil rozhodnutí Finančního ředitelství v Ostravě ze dne 7. 10. 2002, čj. 8372-2/130/2002, k samostatnému projednání. Postupoval tak v souladu s ustanovením § 39 odst. 2 s. ř. s. Řízení o žalobě proti tomuto rozhodnutí, vedené pod sp. zn. 22 Ca 67/2003, poté Krajský soud v Ostravě zastavil pro nezaplacení soudního poplatku podle ustanovení § 47 odst. 1 písm. c) s. ř. s. a § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. Námitka stěžovatele uvedená v kasační stížnosti, že není jasné, které řízení bylo zastaveno, není důvodná, protože z věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 22 Ca 553/2002 bylo vyloučeno rozhodnutí Finančního ředitelství v Ostravě ze dne 7. 10. 2002, čj. 38372-2/130/2002, k samostatnému projednání a tato věc byla nově zapsána pod sp. zn. 22 Ca 67/2003. Není tedy pochyb o tom, že Krajský soud v Ostravě napadeným usnesením zastavil řízení o žalobě proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Ostravě ze dne 7. 10. 2002, čj. 38372-2/130/2002.

Krajský soud v Ostravě o zastavení řízení rozhodl 24. 2. 2003. Podle § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích, v jeho znění účinném k 1. 1. 2003, zruší usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku soud, který usnesení vydal, je-li poplatek ve věcech správního soudnictví zaplacen dříve, než usnesení nabylo právní moci. Pokud chtěl žalobce zabránit zastavení řízení pro nezaplacení poplatku, mohl postupovat podle výše uvedeného ustanovení. Neučinil tak však a ani to netvrdí.

Tvrzené důvody kasační stížnosti stěžovatelem nebyly prokázány, a proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

(ale)

70

Řízení před soudem: přezkoumatelnost rozhodnutí ve správním soudnictví

k § 65 soudního řádu správního

Rozhodnutí, kterým byly zrušeny platební výměry vydané ve správním řízení poté, co již za stejné období byla daň vyměřena postupem dle § 46 odst. 5 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, a kterým tak byl obnoven stav, kdy výše daňové povinnosti je totožná s tou, kterou žalobce uvedl sám v daňovém přiznání, nezkracuje žalobce na jeho subjektivních právech, neboť tímto rozhodnutím nebyla zakládána, měněna, rušena nebo závazně určena jeho práva nebo povinnosti (§ 65 s. ř. s.).

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 10. 2003, čj. 6 A 148/2002-77)

Věc: Společnost s ručením omezeným H. v P. proti Ministerstvu financí o zrušení dodatečných platebních výměrů.

Žalobce podal za měsíce srpen, září a říjen 1996 daňová přiznání k dani z přidané hodnoty, v nichž uplatnil nadměrný odpočet. Finanční úřad v Dobříši, správce daně žalobce, poté dne 19. 8. 1997 vydal tři dodatečné platební výměry, jimiž žalobci stanovil daňovou povinnost (nadměrný odpočet) za zdaňovací období srpen, září a říjen 1996. Žalobce proti těmto platebním výměrům podal odvolání, o němž rozhodlo dne 11. 2. 1998 Finanční ředitelství v Praze jedním rozhodnutím tak, že odvolání zamítlo a platební výměry změnilo tak, že dále snížilo daňovou povinnost žalobce.

Rozhodnutím Ministerstva financí ze dne 21. 10. 1999 bylo na žádost žalobce podle § 55b zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále jen „daňový řád"), povoleno přezkoumání rozhodnutí Finančního ředitelství v Praze ze dne 11. 2. 1998. Žalovaný Finančnímu ředitelství v Praze vytkl pochybení při dokazování a dále konstatoval, že v daňovém řízení nebyly dostatečně zjištěny skutečnosti pro správné stanovení daně. Finančnímu ředitelství v Praze bylo uloženo odstranit podstatné vady řízení (založené mj. i nesprávným dvojím vyměřením daňové povinnosti).

Finanční ředitelství v Praze proto dne 2. 2. 2001 vydalo rozhodnutí o přezkoumání svého rozhodnutí ze dne 11. 2. 1998. Aniž však byly odstraňovány vytknuté vady, bylo ve smyslu ustanovení § 55b odst. 1 daňového řádu původní rozhodnutí změněno tak, že předmětné platební výměry vydané Finančním úřadem v Dobříši se ruší.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, v němž opětovně napadá nesprávný procesní postup Finančního úřadu v Dobříši i Finančního ředitelství v Praze. Žalovaný toto odvolání dne 20. 6. 2002 zamítl.

Žalobce pak proti tomuto zamítavému rozhodnutí brojil žalobou podanou u Vrchního soudu v Praze. Namítal především neplatnost rozhodnutí žalované-

ho, jakož i neplatnost všech rozhodnutí jemu předcházejících, která byla vydána správními orgány nižších stupňů, a porušení základních zásad daňového řízení. V neposlední řadě namítl též nesprávný procesní postup Finančního ředitelství v Praze, které rozhodovalo jedním rozhodnutím ve věcech několika platebních výměrů.

Žalovaný v písemném vyjádření k žalobě poukázal na to, že předmětem sporu s žalobcem byl způsob nápravy nesprávného postupu správce daně. Tento nesprávný postup však byl již žalovaným odstraněn povolením přezkumného řízení podle § 55b daňového řádu. Finanční ředitelství v Praze totiž v souladu s právním názorem žalovaného zrušilo platební výměry, osvědčení jejichž neplatnosti se žalobce domáhal.

Nejvyšší správní soud, který věc převzal od Vrchního soudu v Praze k dokončení řízení (§ 132 s. ř. s.), dospěl k závěru, že žalobu je třeba odmítnout.

Z odůvodnění:

Soud nejprve musel zkoumat splnění procesních podmínek, za nichž může ve věci jednat. V této souvislosti se musel zabývat povahou napadeného rozhodnutí žalovaného. Ve správním soudnictví jsou kontrole zákonnosti podrobena rozhodnutí orgánů veřejné správy, jimiž bylo rozhodnuto o právech a povinnostech fyzických a právnických osob ve smyslu generální klauzule obsažené v čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky. Současně však uvedené ustanovení připouští možnost, aby na základě výjimek zákonem výslovně stanovených byla některá rozhodnutí z přezkoumání vyloučena.

Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti (dále jen „rozhodnutí"), může se v souladu s ustanovením § 65 odst. 1 s. ř. s. žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popř. vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak.

Po přezkoumání žalobou napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, soud dospěl k závěru, že napadeným rozhodnutím nebylo jednáno o veřejném subjektivním právu žalobce; nejedná se tedy o rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s.

Soud přezkoumal v dané věci řízení před správními orgány ve všech stupních. Zabýval se především otázkou, zda tímto řízením došlo ke zkrácení nebo porušení žalobcových subjektivních práv. Ačkoli rozhodnutí vydávaná v průběhu řízení správcem daně, odvolacím orgánem i ministerstvem financí trpěla řadou procesních vad, dospěl soud k závěru, že tomu tak není, neboť napadenými rozhodnutími nebyla zakládána, měněna, rušena nebo závazně určována žalobcova práva nebo povinnosti.

Za rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. by bylo možno považovat teprve meritorní rozhodnutí ve věci výše daně samotné, tzn. případný dodatečný platební výměr, jímž by byla změněna žalobcem přiznaná daňová povinnost v podaných daňových přiznáních za uvedená zdaňovací období roku 1996, pro která byla v souladu s ustanovením § 46 odst. 5 daňového řádu daň napo-

sledy vyměřena. Takové rozhodnutí - dodatečný platební výměr - kterým by se měnila výše daňové povinnosti, však v daném okamžiku nebylo vydáno. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí, jež žalobce napadá, byla zrušena a že daňová povinnost za zdaňovací období srpen, září a říjen 1996 zůstala v takové výši, jak uvedl žalobce v jím předložených daňových přiznáních, nebylo do práv žalobce zasaženo. Pravomocné vyměření daně postupem dle § 46 odst. 5 daňového řádu zůstalo nedotčeno.

Řízení, které bylo následně vyvoláno, v řadě postupů nebylo v souladu s procesními předpisy; bylo však ukončeno způsobem, jenž eliminoval veškeré právní dopady tohoto zvlášť vyvolaného řízení. Platební výměry vydané poté, kdy byla pravomocně vyměřena daň postupem dle § 46 odst. 5 daňového řádu, byly zrušeny a žalobce se dostal do pozice před zahájením řízení ukončeného rozhodnutím, jehož zrušení se domáhá. Není proto důvod, aby soud řešil věc přetrvávající již jen v abstraktní rovině.

Soud tak neshledal dostatek žalobní legitimace na straně žalobce ve smyslu ustanovení § 65 odst. 1, resp. odst. 2 s. ř. s., a proto mu nezbylo než žalobu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítnout.

(aty)

71

Příslušnost správních soudů

k § 246 odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění účinném k 31. 12. 2002
k § 132 soudního řádu správního

Vrchní soudy byly dle § 246 odst. 2 o. s. ř., ve znění účinném k 31. 12. 2002, věcně příslušné k přezkoumávání rozhodnutí ústředních orgánů státní správy. Český telekomunikační úřad není ústředním orgánem státní správy, a proto k řízení o žalobě proti jeho rozhodnutí nebyla založena věcná příslušnost vrchního soudu. K řízení tedy není příslušný ani Nejvyšší správní soud, jemuž byla věc k dokončení řízení postoupena. Řízení proto dokončí soud, který byl věcně a místně příslušný dle § 246 odst. 1 o. s. ř., ve znění účinném k 31. 12. 2002.

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 4. 2003, čj. 7 A 57/2002-25)

Věc: MUDr. Pavel S. v Ú. proti Českému telekomunikačnímu úřadu o zrušení rozhodnutí předsedy žalovaného.

Žalobce se žalobou podanou u Vrchního soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí předsedy žalovaného ze dne 26. 3. 2002, jímž bylo změněno rozhodnutí Českého telekomunikačního úřadu ze dne 30. 11. 2001.

O věci nebylo rozhodnuto do 31. 12. 2003, a proto byla Vrchním soudem v Praze podle ustanovení § 132 s. ř. s. věc postoupena k dokončení Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud věc postoupil Městskému soudu v Praze.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 132 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud povinen dokončit řízení ve věcech správního soudnictví, v nichž byla dána před účinností soudního řádu správního věcná příslušnost k řízení vrchním soudům nebo Nejvyššímu soudu.

O takový případ zde ovšem nejde. Vrchní soudy byly podle ustanovení § 246 odst. 2 o. s. ř., ve znění účinném k 31. 12. 2002, věcně příslušné k přezkoumávání rozhodnutí ústředních orgánů státní správy. Tento pojem je přesně vymezen, a to zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Z tohoto zákona vyplývá, že ústředním orgánem státní správy jsou ministerstva a dále některé jiné správní úřady tam výslovně uvedené. Český telekomunikační úřad mezi nimi však není. Pokud by zákonodárce zamýšlel založit právní postavení Českého telekomunikačního úřadu jako ústředního orgánu státní správy, musel by jej v zákoně č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích, takto označit, jako to ostatně učinil při zřízení některých správních úřadů, když při jejich zřízení takové úřady za ústřední orgány výslovně označil a současně novelizoval kompetenční zákon. Soud proto vyšel z toho, že ústředními orgány státní správy ve smyslu ustanovení § 246 odst. 2 o. s. ř. jsou jen ty orgány státní správy, které jsou zákonem za takové prohlášeny.

V řízení o žalobě byl věcně příslušný podle ustanovení § 246 odst. 1 o. s. ř.,ve znění účinném k 31. 12. 2002, krajský soud, místně příslušný pak soud, v jehož obvodu má sídlo správní orgán, jehož rozhodnutí se přezkoumává (ustanovení § 246a odst. 1 o. s. ř., ve znění účinném k 31. 12. 2002). Podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, vykonává v obvodu hlavního města Prahy působnost krajského soudu Městský soud v Praze. Protože podle ustanovení § 7 odst. 1 a odst. 2 s. ř. s. je k řízení o žalobě od 1. 1. 2003 věcně a místně příslušný Městský soud v Praze, Nejvyšší správní soud věc postoupil podle ustanovení § 7 odst. 5 s. ř. s. tomuto soudu, který se bude dále zabývat mj. splněním zákonem stanovených podmínek řízení.

(kal)

72

Důchodové pojištění: posuzování zdravotního stavu

k § 103 odst. 1 písm. b) soudního řádu správního

Na rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení, které při rozhodování o dávce důchodového pojištění podmíněné zdravotním stavem občana plně vychází z posudku lékaře příslušné okresní správy sociálního zabezpečení, nelze nahlížet jako na takové, jež by nemělo oporu ve spisu ve smyslu požadavku § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2003, čj. 5 Ads 33/2003-41)

Věc: Eva K. v P. proti České správě sociálního zabezpečení o plný invalidní důchod, o kasační stížnosti žalobkyně.

Žalovaná rozhodnutím ze dne 13. 5. 2002 zamítla žádost žalobkyně o plný invalidní důchod, a to pro nesplnění podmínek ustanovení § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Své rozhodnutí postavila na posudku lékaře Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 23. 4. 2002, který dospěl k názoru, že žalobkyně není plně invalidní. Z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla u žalobkyně schopnost soustavné výdělečné činnosti pouze o 40 %. Nadále pak žalobkyni náleží toliko částečný invalidní důchod.

Žalobkyně podala k Městskému soudu v Praze opravný prostředek, v němž namítla, že není schopna bez cizí pomoci ani jízdy městskou hromadnou dopravou a trpí soustavnou bolestí. Městský soud v Praze nařídil provedení důkazu posudkem posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí. Tato komise zasedala dne 5. 9. 2002 ve složení: posudkový lékař, tajemnice a další lékař - odborný ortoped (tzn. lékař se specializací v oboru nemoci, která byla u žalobkyně zjištěna jako rozhodující příčina dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, totiž těžké omezení hybnosti pravého kolena). Ohledně poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti u žalobkyně dospěla komise Ministerstva práce a sociálních věcí české republiky (dále jen „MPSV") k obdobnému závěru jako lékař Pražské správy sociálního zabezpečení; navíc vyslovila závěr, že stav hybnosti kolene by se dal zlepšit operativně. Městský soud v Praze rozhodnutí žalované potvrdil.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně včas odvolání k Vrchnímu soudu v Praze. Toto řízení však bylo s ohledem na novou právní úpravu ze zákona zastaveno (§ 129 odst. 3 s. ř. s.) s tím, že účastník tohoto řízení mohl do 31. 1. 2003 podat proti rozhodnutí soudu o opravném prostředku kasační stížnost. Žalobkyně tak učinila podáním ze dne 23. 1. 2003.

Nesouhlasila s tím, že současný stav lze zlepšit operativně, a obnovit tak pracovní schopnost. Dále poukázala na další zdravotní poškození, zejm. levého ramenního kloubu. Žalobkyně měla za to, že by měl být i přes shodné závěry obou komisí vyžádán znalecký posudek. Dále poukázala na rozhodnutí Ústavního soudu ČR II. ÚS 92/95 i na to, že posudkové komise neposuzovaly její pracovní schopnost s přihlédnutím k ustanovení § 39 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. Žalobkyně má za to, že je schopna soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek. Práce, které jsou v závěru posudku označeny jako vyhovující, není schopna si obstarat, neboť je dlouhodobě evidována jako uchazeč o zaměstnání. Od 6. 3. 2002 do 27. 2. 2003 byla nepřetržitě v pracovní neschopnosti. Spatřuje tak důvod pro podání kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Z odůvodnění:

Nejvyšší správní soud přezkoumal rozsudek soudu I. stupně včetně řízení, které mu předcházelo, a to v rozsahu vymezeném ustanovením § 109 s. ř. s. Podle druhého odstavce tohoto ustanovení je Nejvyšší správní soud vázán rozsahem kasační stížnosti; to neplatí,

je-li na napadeném výroku závislý výrok, který napaden nebyl, nebo je-li rozhodnutí správního orgánu nicotné. Podle třetího odstavce je Nejvyšší správní soud dále vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.] nebo bylo-li zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Podle čtvrtého odstavce nepřihlíží Nejvyšší správní soud ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí.

K posouzení zdravotního stavu občanů a dochované míry pracovní schopnosti jsou pro účely přezkumného soudního řízení podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění, povolány posudkové komise MPSV. Pro toto řízení je nezbytné posouzení zdravotního stavu občanů tak, aby byly vyloučeny pochybnosti o úplnosti podkladů, na jejichž základě bylo posouzení prováděno, a aby nevznikly žádné pochybnosti ani o diagnóze onemocnění ani o okruhu zaměstnání, která zjištěným onemocněním vyhovují a která jsou občané schopni vykonávat.

Z hlediska hmotněprávní úpravy se na věc vztahuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve spojení s vyhláškou č. 284/1995 Sb., jejíž příloha č. 2 stanovuje procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti (v daném případě ve znění vyhlášky č. 40/2000 Sb.). Podmínky, za nichž lze plný invalidní důchod přiznat, jsou vyjádřeny v § 39 odst. 1. Podle tohoto ustanovení je pojištěnec plně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu buď poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %, nebo je schopen pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek. Třetí odstavec tohoto ustanovení ponechává způsob posouzení a procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a vymezení okruhu zdravotních postižení umožňujících soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek na prováděcím předpisu.

Způsob výpočtu procentní míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti tak upravuje ustanovení § 6 vyhlášky č. 284/1995 Sb., v platném znění, a příloha č. 2 k této vyhlášce. Seznam zdravotních postižení umožňujících soustavnou výdělečnou činnost za zcela mimořádných podmínek je obsažen v § 7 a v příloze 3 k citované vyhlášce. Mezi těmito postiženími jsou uváděna následující onemocnění: úplná nevidomost obou očí, praktická nevidomost obou očí, amputační ztráty obou dolních končetin, resp. obou horních končetin či jedné horní a jedné dolní končetiny, ochrnutí dvou končetin, zdravotní postižení způsobující imobilitu, pro kterou je osoba trvale odkázána na vozík pro invalidy, dále střední mentální retardace, těžké formy duševních onemocnění a těžce slabý zrak spolu s těžkou nedoslýchavostí, případně úplnou nebo praktickou hluchotou.

Posuzování zdravotního stavu a pracovní neschopnosti je upraveno v ustanovení § 1 až 4 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení. Ustanovení § 3

cit. vyhlášky uvádí, že posudkovými lékaři a tajemníky posudkových komisí MPSV pověřuje ministerstvo své pracovníky se souhlasem těchto pracovníků a dalšími členy posudkových komisí jsou odborní lékaři jednotlivých klinických oborů. Posudková komise ministerstva je schopna jednat a usnášet se, je-li přítomen posudkový lékař, který je předsedou této komise, tajemník a další lékař. Posudková komise se usnáší většinou hlasů a při rovnosti hlasů rozhoduje hlas jejího předsedy. Dále je uváděno, jak konkrétně posudková komise při posouzení zdravotního stavu občanů jedná.

Soud I. stupně postupoval v souladu se zákonem, jestliže vycházel z posudku vydaného posudkovou komisí MPSV, která zasedala v předepsaném složení, tedy i za přítomnosti dalšího lékaře z oboru nemoci, jež byla určena jako rozhodující příčina poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Jestliže důvody pro podání kasační stížnosti byly spatřovány ve vadách řízení spočívajících v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], pak soud konstatuje, že takovýto důvod pro podání kasační stížnosti zde není dán. Správní orgán vycházel z posudku, jenž podal lékař příslušné okresní správy sociálního zabezpečení (§ 1, 2 cit. vyhlášky č. 170/1991 Sb.). Tento posudek byl pro správní orgán - žalovanou Českou správu sociálního zabezpečení - podkladem, z něhož při svém rozhodování vycházel. Právo posuzovat zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pak vyplývá z ustanovení § 8 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění. Na rozdíl od správního řízení, v němž ustanovení § 8 odst. 1 zák. č. 582/1991 Sb. zakládá faktickou i právní disociaci řízení do dvou fází, v řízení přezkumném speciální ustanovení § 4 odst. 2 cit. zákona podobný dopad nemá. V něm postupuje soud podle soudního řádu správního a pro dokazování aplikuje pravidla obsažená v jeho části třetí hlavě I., hlavě II. dílu prvém (§ 77 s. ř. s.). Všechny důkazy, které soud v řízení provede, pak podléhají jeho hodnotící činnosti, tedy jednotlivě i v jejich souhrnu, jak uvádí ustanovení § 77 odst. 2 s. ř. s. To se týká i samotného posudku posudkové komise MPSV vydávaného pro účely přezkumného řízení v souladu se zmíněným ustanovením speciální procesní normy. Ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. je nutno interpretovat a aplikovat v souhrnu procesních norem platných pro přezkumné řízení soudní a stejným způsobem je třeba hodnotit důkaz prováděný na základě tohoto ustanovení. Je-li toto ustanovení pojímáno v širším kontextu procesního práva, nemůže samo o sobě založit nerovnost účastníků řízení. Pokud jde o důkazní řízení, pak soud postupuje vždy individuálně podle okolností konkrétního případu a na základě své úvahy také hodnotí i případný požadavek na pořízení dalšího posudku posudkové komise nebo znaleckého posudku.

Posudková komise jako orgán příslušný k podání kvalifikovaného posudku, který pak soud jako jeden z důkazů

hodnotí, žalobkyni i vyšetřila, a to odborným ortopedem. Vycházela z úplné zdravotní dokumentace; proti té nebyla vznesena námitka, pokud jde o její úplnost. Posudková komise se také vypořádala se všemi nemocemi, jimiž žalobkyně trpí. Podrobně je popsala, a pokud hodnotila jako rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu těžké omezení hybnosti pravého kolena a nikoli levého ramena –, stalo se tak jednak na základě odborného posouzení, jednak toto hodnocení je pro žalobkyni příznivější, neboť samo postižení hybnosti levého ramena bylo možno hodnotit pouze poloviční sazbou. Další onemocnění pak představovalo navýšení ve smyslu § 6 odst. 4 vyhlášky č. 284/1995 Sb. Posudková komise stanovila okruh zaměstnání, která nemůže žalobkyně vzhledem ke svému zdravotnímu postižení vykonávat. Z toho nelze dovodit absolutní zákaz výkonu jakékoli práce ani další nemožnost vykonávat práce jen v takovém rozsahu, které by odůvodňovaly přiznání plného invalidního důchodu. Přitom zákonem stanovená kritéria se týkají dochované míry schopnosti soustavné výdělečné činnosti, jež je zjišťována ve smyslu konkrétního zařazení podle přílohy č. 2 cit. vyhlášky, ve znění účinném ke dni vydání napadaného rozhodnutí žalované. Posudková komise se zabývala i ustanovením § 39 odst. 1 písm. b) zák. č. 155/1995 Sb., když uvedla v protokolu o jednání, že nešlo o schopnost vykonávat pro zdravotní postižení soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek.

S ohledem na podrobné odůvodnění nálezu zbývá jednoznačně uzavřít, že ani v tomto ohledu pro charakter zdravotních postižení, jež jsou ve správním spise uvedeny, nelze zpochybnit závěr posudkové komise v tomto bodě. Jestliže posudková komise hovoří o možném zlepšení zdravotního stavu, není to rozhodující pro správné zjištění míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Posudková komise vyšla ze současného, tedy nezlepšeného, stavu. Posudek pak soud I. stupně oprávněně hodnotil jako stěžejní důkaz, neboť mu nebyly předloženy v průběhu řízení žádné jiné důkazy, na jejichž základě by mohl mít pochybnosti o úplnosti, přesvědčivosti a správnosti takto podaného posudku. Přitom žalobkyně možnost předložení takovýchto důkazů měla, ale nevyužila ji. V tomto směru nelze v řízení před soudem I. stupně ani shledat vadu, jež by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Neobstojí ani námitka týkající se toho, že komise posuzovala schopnost soustavné výdělečné činnosti podle základního onemocnění a nehodnotila celkový komplex zdravotních potíží, neboť způsob stanovení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti vymezuje právní předpis, totiž vyhláška č. 284/1995 Sb. v § 6 odst. 3, podle něhož pro stanovení procentní míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti je nutné určit zdravotní postižení, které je příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Je-li těchto zdravotních postižení více, jednotlivé hodnoty poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti se nesčítají; v tomto případě se určí, které zdravotní postižení je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a procentní míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení, a to se zřetelem k závažnosti ostatních zdravotních postižení.

Posudková komise nemohla sčítat míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti pro jednotlivé choro-

by. Žalobkyně netvrdí, že by jiné než ortopedické onemocnění bylo závažnější, ani k tomu nepřikládá žádný důkaz.

Z uvedených důvodů nelze na podaný posudek pohlížet jinak než jako na úplný, správný a přesvědčivý. Jestliže soud I. stupně vycházel z takto podaného posudku a rozhodnutí žalované potvrdil, nepochybil. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost neshledal důvodnou, a to nejen pro uváděné ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., ale ani pro důvody, k nimž by soud měl přihlížet z úřední povinnosti. Nejvyšší správní soud tedy shrnuje, že pokud by důvod měl spočívat toliko v tvrzených vadách řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., pak pro takovéto tvrzení neshledává žádný podklad ve spise, neboť správní orgán vycházel z posouzení lékařem Pražské správy sociálního zabezpečení, a jeho rozhodnutí tedy mělo oporu ve spisu. Nebylo také shledáno, že by zjištění správního orgánu bylo učiněno v důsledku porušení zákona v ustanovení o řízení před správním orgánem, resp. způsobem, který by mohl ovlivnit zákonnost. Rovněž tak nelze na rozhodnutí žalované pohlížet jako na nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost, neboť jak výrok, tak i důvody jsou zcela seznatelné; i forma vydaného rozhodnutí je v souladu se zákonem. Proto se soud zaměřil ve smyslu § 109 odst. 3 i na další možné důvody, pro něž by případně mohlo být shledáno rozhodnutí soudu I. stupně zmatečným nebo nezákonným, resp. nepřezkoumatelným; žádný z těchto důvodů rovněž neshledal, neboť soud I. stupně se velmi podrobně zabýval důvody, pro které žalobkyni nevyhověl.

Nejvyšší správní soud proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

(ovo)

73

Řízení před správním orgánem: vázanost právním názorem soudu

k § 78 odst. 5 soudního řádu správního

Správní orgán je při novém rozhodování po zrušení původního rozhodnutí vázán právním názorem, který byl vysloven jako důvod kasace (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Je proto povinen nové rozhodnutí řádně odůvodnit. Nestačí, uvede-li správní orgán důvody rozhodnutí až ve svém vyjádření k žalobě.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2003, čj. 1 A 629/2002-25)

Prejudikatura: Soudní judikatura ve věcech správních č. 861/2001.

Věc: Nina K. proti České správě sociálního zabezpečení o přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 39/2000 Sb.

Žalovaná dne 31. 10. 2002 přiznala žalobkyni jednorázovou peněžní částku ve výši 60 000 Kč, a to podle § 4 odst. 4 zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jed-

norázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945. V odůvodnění rozhodnutí je uvedeno, že žalobkyně prokázala, že její manžel pan Vladimír K., narozený 19. 4. 1915, konal vojenskou službu od 1. 11. 1943 do 8. 11. 1944, tedy po dobu dvanácti měsíců.

Ve včas podaném opravném prostředku nesouhlasila žalobkyně s určením výše odškodného. Ačkoli manžel žalobkyně zemřel na skvrnitý tyfus, považuje žalobkyně jeho smrt za důsledek bitevní situace, tj. za smrt v boji. Žádala, aby soud rozhodl ve smyslu jejího odvolání na základě uvedených skutečností tak, že její manžel zahynul v důsledku dukelských bojových operací.

Žalovaná ve svém vyjádření uvedla, že podle oznámení Dzeržinského okresního vojenského komisariátu i podle zprávy odboru pro veterány Ministerstva obrany vyplývá, že manžel žalobkyně na frontě onemocněl skvrnitým tyfem a na ten zemřel. Je proto nepochybné, že k jeho úmrtí došlo v souvislosti s výkonem vojenské služby, ale není splněna zákonná podmínka pro přiznání jednorázové peněžní částky ve výši 120 000 Kč, tj. že „padl v boji".

Nejvyšší správní soud, který věc převzal podle § 132 s. ř. s. od Vrchního soudu v Praze, dospěl k závěru, že žaloba (opravný prostředek) je důvodná. Rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 39/2000 Sb. (dále jen „zákon") se zákon vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1. písm. a) a b) a § 2 odst. 1 v bodech 1. až 3. zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, a kterým o tom bylo vydáno podle § 8 citovaného zákona osvědčení, nebo kteří mají doklad, jenž osvědčení nahrazuje. Podle odstavce 2 téhož ustanovení se zákon rovněž vztahuje na vdovy a vdovce po osobách uvedených v odstavci 1, občany České republiky, jejichž manželství trvalo v době účasti manžela v národním boji za osvobození nebo bylo z důvodu nemožnosti uzavřít manželství uzavřeno nejpozději do 31. 12. 1945 a jejichž manžel buď padl, nebo kdykoliv později zemřel, a stejně tak na vdovy a vdovce, kteří uzavřeli nové manželství. Podle § 39 odst. 3 zákona se podmínka občanství České republiky považuje za splněnou, pokud občanství trvá ke dni podání žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky.

Podle ustanovení § 4 odst. 1 zákona náleží občanům uvedeným v § 1 odst. 1, kteří konali vojenskou službu v československých zahraničních armádách nebo ve spojeneckých armádách v letech 1939 až 1945 alespoň jeden rok, jednorázová peněžní částka ve výši 120 000 Kč a za každý další měsíc vykonané vojenské služby, který přesahuje jeden rok této vojenské služby, náleží jednorázová peněžní částka ve výši 1000 Kč. Podle odstavce 4 téhož ustanovení náleží osobám uvedeným v § 1 odst. 2 polovina jednorázové peněžní částky, na kterou by měl nárok druhý z manželů. Pokud manžel v boji padl, náleží druhému z manželů jednorázová peněžní částka ve výši 120 000 Kč, není-li pro něj výhodnější částka podle věty první.

Z obsahu správního spisu předloženého žalovanou vyplývá, že žalobkyně podala žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 39/2000 Sb. dne 27. 3. 2000 u Okresní správy sociálního zabezpečení Plzeň-jih, a to jako vdova po Vladimíru K., narozeném 19. 4. 1915, s nímž uzavřela sňatek dne 4. 12. 1940.

Rozhodnutím žalované ze dne 30. 6. 2000 bylo řízení přerušeno a žalobkyně byla vyzvána k předložení osvědčení podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb. Podle potvrzení Ministerstva obrany ze dne 25. 1. 2001 konal Vladimír K. vojenskou službu ve spojenecké armádě od 1. 11. 1943 do 8. 11. 1944, kdy zemřel. Jmenovaný nesplňuje podmínky zákona č. 255/1946 Sb. jen proto, že v rozhodné době (15. 3. 1939–5. 5. 1945) nebyl československým státním občanem.

Podle oznámení Dzeržinského okresního vojenského komisariátu (překlad ze dne 23. 10. 2000) onemocněl manžel žalobkyně, vojín 167. střelecké divize, na frontě skvrnitým tyfem dne 1. 10. 1944 a zemřel dne 8. 11. 1944. Je pohřben v Polsku.

Rozhodnutím ze dne 22. 3. 2001 zamítla žalovaná žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 39/2000 Sb. s odůvodněním, že její manžel nebyl v rozhodné době československým státním občanem. K opravnému prostředku žalobkyně bylo rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 12. 2001 napadené rozhodnutí zrušeno a věc vrácena k dalšímu řízení. V odůvodnění napadeného rozsudku soud uvedl, že v daném případě shledal napadené rozhodnutí nezákonným pro nedostatek důvodů. Stran otázky, zda existence československého státního občanství v tzv. rozhodné době je určující pro přiznání odškodnění podle zákona č. 39/2000 Sb., poukázal soud na již dříve zaujaté stanovisko, že tomu tak není a že podmínka československého státního občanství (§ 1 odst. 4 zákona č. 255/1946 Sb.) pro ty, kdož konali vojenskou službu v rozhodné době ve spojenecké armádě, mohla a může být splněna i dodatečně, například nabytím státního občanství. Ostatně v tomto směru správní orgán ve svém vyjádření ze dne 20. 6. 2001 svoje stanovisko přehodnotil a dospěl k závěru, že státní občanství v rozhodné době nebylo relevantní pro vznik nároku a navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil. Vrchní soud v Praze v závazném právním názoru vyslovil, že pokud správní orgán dodatečně ve smyslu svého vyjádření k podanému opravnému prostředku dospěl k závěru, že lze navrhovatelce přiznat odškodnění za dobu konání vojenské služby jejího manžela, je dále rovněž nutné, aby se v dalším řízení a v novém rozhodnutí vypořádal i s požadavkem na přiznání vyšší částky z důvodu, že manžel zemřel „při dukelských bojových operacích", jak se žalobkyně domáhá, a vyslovil svůj právní závěr, zda okolnosti úmrtí manžela žalobkyně v době konání vojenské služby lze či nelze podřadit pod zákonný pojem „padl v boji".

Správní orgán sám naznačuje ve svém vyjádření, že doposud zjištěný skutkový stav nenasvědčuje splnění podmínek pro toto vyšší odškodnění. Je mu patrně zřejmé, že dokazování je nutno v tomto směru doplnit a poté o nároku v této výši rozhodnout. Ve správním spise se dále nachází vyjádření Ministerstva obrany – odboru pro veterány ze dne 26. 9. 2002, v němž tento orgán k dotazu žalované uvedl, že po prostudování spisu Vladimíra K., narozeného 19. 4. 1915, bylo zjiště-

no, že výše jmenovaný se zúčastnil bojových operací na Dukle, onemocněl tyfem a zemřel 8. 11. 1944. Bližší údaje nelze ze spisu zjistit.

Poté již bylo vydáno nyní přezkoumávané rozhodnutí.

Podle § 250r o. s. ř., účinného k 31. 12. 2002, platí, že zruší-li soud rozhodnutí správního orgánu, je správní orgán při novém projednání vázán právním názorem soudu.Také podle § 78 odst. 5 s. ř. s., účinného od 1. 1. 2003, je správní orgán v dalším řízení vázán právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku nebo v rozsudku vyslovujícím nicotnost.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu se žalovaná v dalším řízení neřídila právním názorem vysloveným v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 12. 2001.V souladu s tam uvedeným závazným pokynem se měla žalovaná v novém rozhodnutí vypořádat i s požadavkem na přiznání vyšší částky z důvodu, že manžel žalobkyně zemřel „při dukelských bojových operacích". Dále žalovaná měla vyslovit svůj právní závěr, zda okolnosti úmrtí manžela žalobkyně v době konání vojenské služby lze či nelze podřadit pod zákonný pojem „padl v boji". Žalovaná se však v nově vydaném rozhodnutí ze dne 31. 10. 2002 s touto otázkou nevypořádala. Omezila se pouze na citaci právních předpisů a na poznámku, že toto rozhodnutí vydává na podkladě nově zjištěných skutečností. V tomto směru nutno podotknout, že názor žalované vyslovený až ve vyjádření k žalobě není postačující.

Za této situace Nejvyššímu správnímu soudu nezbylo než napadené rozhodnutí správního orgánu, které nerespektovalo závazný právní názor vyslovený soudem, zrušit a věc vrátit správnímu orgánu k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení bude třeba, aby se správní orgán vypořádal s tím, zda okolnosti úmrtí manžela žalobkyně lze či nelze podřadit pod zákonný pojem „padl v boji" a zda jsou tedy splněny zákonné podmínky pro stanovení výše jednorázové peněžní částky ve smyslu § 4 odst. 4 věty druhé zákona č. 39/2000 Sb.

(tur)

74

Právo na informace: pojem „informace"; záloha na náklady spojené s poskytnutím informace

k § 17 odst. 1 a 3 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

I. Záloha podle § 17 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, je předběžným zaplacením poměrné části nebo všech nákladů spojených s vyhledáváním informací, pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s odesláním informací žadateli (§ 17 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb.); odst. 3 cit. zákona nezakládá právo povinného subjektu požadovat úhrady nebo zálohy i na další úkony povinného subjektu, ale je toliko bližší konkretizací § 17 odst. 1 cit. zákona, když právo povinných subjektů žádat v souvislosti s poskytováním informací úhradu nezbytně vy-

naložených nákladů doplňuje možností podmínit vydání informací zaplacením této úhrady nebo zálohy.

II. Při výkladu pojmu „informace" ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, jenž je realizací čl. 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, je nutné zvolit takový postup, který ve svých důsledcích fakticky nezužuje rozsah ústavně zaručených práv, jinak by se orgán aplikující právo dostal do rozporu jednak s obecnou zásadou výkladu ve prospěch základních práv a svobod a jednak s příkazem šetření smyslu práv a nezneužívání možných omezení (čl. 4 odst. 4 Listiny). Úhradu podle § 17 odst. 1 zák. č. 106/1999 Sb. lze tedy vyžadovat pouze za náklady spojené s vyhledáním informací přímo požadovaných žadatelem, nikoli za náklady vzniklé toliko zjišťováním, zda požadovaná informace bude vůbec poskytnuta.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 10. 2003, čj. 5 A 119/2001-38)

Věc: Společnost s ručením omezeným M. v H. proti Ministerstvu financí o poskytnutí informací.

Žalobce dne 2. 10. 2000 požádal Ministerstvo financí – „generální ředitelství cel" (dále jen „Generální ředitelství cel") o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb. týkající se toho, kterým subjektům v České republice a kdy byla vydána povolení nezajišťovat celní dluh podle § 254 odst. 4 zák. č. 13/1993 Sb., celního zákona, a také toho, kterým subjektům a kdy byla tato povolení zrušena. K žádosti žalobce Generální ředitelství cel ve věci požadovanou informaci neposkytlo, žalobce k upřesnění žádosti nevyzvalo, ani neprodloužilo lhůtu pro poskytnutí informace; dne 4. 11. 2000 nastala fikce negativního rozhodnutí.

Proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně žalobce 13. 11. 2000 podal rozklad. Ministr financí jej dne 9. 7. 2001 zamítl.

V žalobě, kterou žalobce napadl jak rozhodnutí ministra financí, tak fiktivní rozhodnutí správního orgánu I. stupně, pak zejména odmítl požadavek žalovaného na složení zálohy ve výši 72 320 Kč, která měla pokrýt náklady na zjišťování, zda žalovaný požadovanou informaci z důvodu ochrany obchodního tajemství má, či nemá poskytnout. Žalobce namítl nepřiměřenost výše požadované zálohy. Přitom zpochybnil, že by bylo na prozkoumání archivu se všemi povoleními potřeba 452 hodin práce úředníka ministerstva. Dle jeho názoru se naopak jednalo o operaci jednoduchou, spočívající pouze ve zjištění v počítačové databázi, které subjekty informaci o povolení považují za předmět obchodního tajemství. U subjektů, které tak neučinily, se má za to, že tato informace obchodním tajemstvím není, a proto vůbec nemusí být zjišťována.

Ze správního spisu především vyplývá, že v reakci na žalobcovu žádost o poskytnutí informací podmínilo Generální ředitelství cel přípisem ze dne 13. 10. 2000 poskytnutí požadovaných informací složením zálohy ve výši 72 320 Kč. Tato částka byla vyčíslena ja-

ko tzv. osobní náklad na práci zaměstnanců Generálního ředitelství cel při zjišťování toho, ve kterých případech z celkem 904 vydaných povolení je informaci o vydání povolení možno poskytnout a ve kterých případech je to vyloučeno z důvodu ochrany obchodního tajemství.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Z odůvodnění:

Nejvyšší správní soud se zejména zaměřil na otázku, zda správní orgán I. stupně postupoval zákonným způsobem, když podmínil poskytnutí informací požadovaných žalobcem složením výše uvedené zálohy ve smyslu ustanovení § 17 zákona č. 106/1999 Sb.

Z odstavce 3 tohoto ustanovení totiž skutečně vyplývá obecné oprávnění povinného subjektu ukládat hrazení zálohy a proti tomuto faktu nic nenamítal ani žalobce. Z hlediska systematiky ustanovení § 17 je nicméně zřejmé, že pokud podle odst. 1 jsou povinné subjekty v souvislosti s poskytováním informací oprávněny žádat úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s vyhledáváním informací, pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s odesláním informací žadateli, je nutno tuto zálohu podle odst. 3 interpretovat jako předběžné zaplacení poměrné části nebo celku úhrady nákladů, k jejichž výběru je povinný subjekt oprávněn v odstavci 1. Jinak řečeno, z hlediska systematiky a logiky ustanovení § 17 není možno dovozovat, že zatímco odst. 1 se vztahuje pouze k přímým nákladům, spojeným se získáváním požadovaných informací, odst. 3 zakládá právo povinného subjektu požadovat úhrady nebo zálohy i na další úkony povinného subjektu, směřující teprve ke zjišťování toho, zda požadované informace mohou být vůbec poskytnuty. Odst. 3 totiž představuje toliko bližší konkretizaci úpravy obsažené v odst. 1, když právo povinných subjektů žádat v souvislosti s poskytováním informací úhradu nezbytně vynaložených nákladů specifikuje možností podmínit vydání informací zaplacením této úhrady nebo zálohy, a nezakládá proto odlišnou skutkovou situaci, než kterou předpokládá odst. 1. Nejvyšší správní soud proto dospívá k právnímu názoru, že úhrada či záloha zmiňovaná v odst. 3 citovaného ustanovení nemůže být požadována za jiné úkony, než za jaké může být požadována úhrada podle odstavce 1.

V souzené věci však podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu nelze úkony, jež měly zabrat 452 hodin práce zaměstnanců Generálního ředitelství cel, podřadit pod žádný z úkonů, které jsou uvedeny v taxativním výčtu prvého odstavce § 17 zákona č. 106/1999 Sb. a které umožňují žádat úhradu na jejich realizaci. V případě vyhledání informace o tom, zda subjekty, jimž bylo povoleno nezajišťovat celní dluh, považují toto povolení za předmět obchodního tajemství, se totiž nesporně nejedná o pořízení kopií, opatření technických nosičů dat ani o odeslání informací žadateli (žalobci). Nejedná se ovšem ani o „náklady spojené s vyhledáním informací", jak byly tyto úkony patrně pochopeny žalovaným. Substantivum „informace" je zde totiž třeba chápat ve smyslu „informace požadované žadatelem", nikoliv „jakékoliv informace související se žádostí". Nejvyšší správní soud nemůže přijmout ten-

to druhý - rozšiřující - výklad slova „informace" obsaženého v § 17 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., neboť to by vedlo k přímému a ničím nezdůvodněnému zúžení rozsahu práva na informace, které by bylo v rozporu zejména s ústavní ochranou svobodného přístupu k informacím.

Tím, že je zákon o svobodném přístupu k informacím realizací čl. 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, musí totiž jeho výklad v zájmu ústavní konformity podléhat všem zásadám, kterými se řídí obecně výklad ústavně chráněných základních práv. Je proto nutno zvolit takový výklad pojmu „informace", který ve svých důsledcích fakticky nezužuje rozsah ústavně zaručených práv. V opačném případě by se orgán aplikující právo dostal do rozporu jednak s obecnou zásadou výkladu ve prospěch práv a svobod a jednak s příkazem šetření smyslu práv a nezneužívání možných omezení, který je obsažen v čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Je tudíž nutno i v zájmu dodržení těchto principů chápat pojem „informace" v § 17 odst. 1 zák. č. 106/1999 Sb. tak, že úhradu lze vyžadovat pouze za vyhledání informací přímo požadovaných žadatelem.

V souzené věci tak informacemi požadovanými žalobcem byly informace o tom, kterým subjektům a kdy byla vydána a zrušena povolení nezajišťovat celní dluh, nikoliv však informace o tom, zda se v případě jednotlivých subjektů jedná o předmět obchodního tajemství či nikoliv.

Restriktivní přístup ke stanovování úhrad či záloh při poskytování informací je ostatně patrný i z důvodové zprávy k návrhu zákona o svobodném přístupu k informacím, která reflektovala i omezení daná ústavní ochranou práva na svobodný přístup k informacím a původně nepočítala ani s úhradami za vyhledání informací, když uváděla: „Pravidlo, podle něhož se informace zpřístupňují v zásadě bezplatně, vychází z principu, že realizace ústavně garantovaného práva na svobodný přístup k informacím nemůže být podmiňována povinným vyžadováním úhrady za poskytnutí informace, protože by docházelo k znevýhodnění těch žadatelů, kteří za poskytnutí informace nemohou zaplatit, a tím i k porušení ústavní garance. Za zcela oprávněné se však považuje, aby povinný subjekt měl možnost žádat úhradu nákladů spojených s pořizováním kopií, opatřováním nosičů dat a s odesláním informace."

Činnost správního orgánu I. stupně v souzené věci, jež byla ohodnocena předmětnou zálohou, však nesměřovala bezprostředně k vyhledání „informací požadovaných žadatelem", tedy k přímému uvedení subjektů, kterým byla vydána povolení nezajišťovat celní dluh a kterým bylo toto povolení zrušeno. K takovému vyhledání by dle informací obsažených přímo v přípisu Generální ředitelství cel ze dne 11. 12. 2000 postačovala časově nenáročná operace s počítačovou databází, kde „je seznam firem, které povolení obdržely". Zmíněná časově mnohem náročnější činnost směřovala pouze k tomu, aby správní orgán I. stupně zjistil, zda vůbec může informace poskytnout, nebo zda jsou chráněny obchodním tajemstvím ve smyslu § 17 obchodního zákoníku.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu však nelze *de facto* přičítat k tíži žalobci, pokud si není správní orgán I. stupně sám jist, zda může požadované

informace vydat či nikoliv. Nelze po něm také požadovat, aby hradil náklady vzniklé v důsledku skutečnosti, že do počítačové databáze nebyla zařazena informace o tom, která povolení lze zveřejnit a která nikoliv. To platí tím spíše, pokud nepanuje jednoznačná shoda, do jaké míry lze pod pojem „úhrada nákladů" podřadit i úhradu nákladů mzdových, a zvláště pokud v tomto případě tato úhrada dosahuje řádu desetitisíců korun.

Namísto konstrukce předpokládané zákonem o svobodném přístupu k informacím, podle níž protiváhou úhrady za poskytnuté informace (popřípadě zálohy na tuto úhradu) jsou přímo požadované informace, staví tedy žalovaný konstrukci novou, zákonem nepředpokládanou, podle níž by protiváhou této úhrady či zálohy bylo pouze zjištění, zda informace bude poskytnuta či nikoliv. S ohledem na výši zálohy požadované v tomto případě tak vyvstává zjevný nepoměr, podle nějž by žalobce v případě složení zálohy v řádu desítek tisíc korun zřejmě obdržel nikoliv samu požadovanou informaci, ale teprve jen sdělení, že mu informace může být poskytnuta, popřípadě, že mu poskytnuta vůbec být nemůže, nebo jen v omezeném množství případů. Navíc má tato záloha svou výší vůči žalobci nesporný odrazující efekt, přestože jeho žádost nesměřovala ani k nijak rozsáhlé informaci, ani neměla povahu obstrukční.

Tímto nepoměrem, v němž lze ze strany žalovaného spatřovat zneužití zákonných omezení daných ústavně chráněným právům ve smyslu čl. 4 odst. 4 Listiny základních a svobod; dále vytvořením nové, zákonem nepředpokládané konstrukce smyslu § 17 zákona č. 106/1999 Sb.; a konečně takovým výkladem § 17 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., který zužuje ve svém výsledku faktický rozsah práva na svobodný přístup k informacím, žalovaný porušil zákon, neboť stanovil platbu zálohy, pro kterou neměl oporu v zákoně, a tímto jednáním *ultra vires* překročil své pravomoci ve smyslu zákazu daného státní moci v čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR. Proto nezbývá než posoudit podmínění poskytnutí požadovaných informací žalobci složením zálohy jako nezákonné.

Vzhledem k tomu, že nezaplacení požadované zálohy bylo s ohledem na shora uvedené s největší pravděpodobností jediným důvodem neposkytnutí požadovaných informací správním orgánem I. stupně, nezbývá než toto fiktivní zamítavé rozhodnutí zrušit stejně jako zamítnutí rozkladu proti tomuto rozhodnutí (§ 78 odst. 3 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud proto zrušil rozhodnutí žalovaného o zamítnutí rozkladu, jakož i jemu předcházející fiktivní zamítavé rozhodnutí Generálního ředitelství cel, které je z hlediska hmotněprávního stiženo stejnými vadami jako rozhodnutí správního orgánu II. stupně (§ 78 odst. 1 a 3 s. ř. s.).

Shora uvedeným právním názorem jsou oba uvedené správní orgány vázány (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). To především znamená, že nadále nemohou podmiňovat poskytnutí požadovaných informací složením zálohy na zjištění, zda je možno tyto informace poskytnout.

(ček)

75

Správní trestání: povaha sankce

k § 118 odst. 1 zákona 254/2001 Sb., o vodách
k § 106 odst. 3 zákona č. 50/1976 Sb., stavebního zákona, ve znění zákona č. 83/1998 Sb.

Z nálezu Ústavního soudu č. 405/2002 Sb. nelze dovodit neústavnost ustanovení § 118 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách. U tohoto ustanovení totiž nelze argumentovat likvidační povahou ukládané sankce ani nepřiměřeností spodní hranice pokuty, neboť rozdíl mezi spodní hranicí v částce 10 000 Kč v § 118 odst. 1 zákona 254/2001 Sb. a spodní hranicí v částce 500 000 Kč v Ústavním soudem zrušeném ustanovení § 106 odst. 3 zákona č. 50/1976 Sb. už je rozdílem spíše kvalitativním než pouze kvantitativním, ale ani nízkou rozlišovací schopností rozpětí ukládané sankce vzhledem k majetkovým poměrům postihovaných a ke společenské škodlivosti jejich deliktů.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 10. 2003, čj. 6A 147/2002-35)

Věc: Akciová společnost N. ve V. proti Ministerstvu životního prostředí o uložení pokuty podle vodního zákona.

Česká inspekce životního prostředí, oblastní inspektorát Hradec Králové (dále jen „ČIŽP"), uložila 3. 6. 2002 žalobci pokutu ve výši 150 000 Kč, a to za nedovolené vypouštění odpadních vod podle ustanovení § 116 odst. 1 písm. b) a § 118 odst. 1 zák. č. 254/2001 Sb., o vodách (dále jen „vodní zákon"). Žalobce se proti tomuto rozhodnutí odvolal. Žalovaný však svým rozhodnutím ze dne 23. 8. 2002 odvolání zamítl a potvrdil rozhodnutí správního orgánu I. stupně.

V žalobních námitkách žalobce poukázal na skutečnost, že nebyl seznámen se všemi podklady pro rozhodnutí a že se správní orgán nevypořádal s lokálním rozsahem ovlivnění jakosti povrchových vod ani s příčinou nedovoleného vypouštění vod. Zejména však zpochybnil i samu ústavnost § 118 odst. 1 vodního zákona, který dle jeho názoru stanovením spodní hranice pokuty omezuje správní uvážení správního orgánu, což se dostává do kolize se závěry obsaženými v nálezu Ústavního soudu č. 405/2002 Sb. Uložená sankce byla nepřiměřená a likvidační.

Žalovaný naopak výši pokuty za nepřiměřenou nepokládá, neboť se jedná pouze o 1,5 % maximální sazby pokuty.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalobce je majitelem cukrovaru. Dne 12. 3. 2002 byla provedena neohlášená revize vodního hospodářství, a to na základě telefonického oznámení znečištění toku řeky Šembery. Při této revizi byl zjištěn únik plavicích vod, byl odebrán jejich vzorek, provedena fotodokumentace a navržena opatření k řešení situace. Na základě této revize zahájila ČIŽP dne 25. 3. 2002 správní řízení o uložení pokuty a opatření k nápravě podle § 116 odst. 1 písm. b) vodního zákona. Dne 3. 6. 2002 pak ČIŽP na základě zjištění učiněných při revizi provedené

dne 12. 3. 2002 uložila žalobci pokutu ve výši 150 000 Kč za nedovolené vypouštění odpadních vod. Nejvyšší správní soud, přezkoumav napadené rozhodnutí žalovaného Ministerstva životního prostředí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a zamítl ji.

Z odůvodnění:

Nejvyšší správní soud neshledal rozporným s vodním zákonem či s jeho principy, stejně jako s principy ochrany ústavnosti, ani samotný výrok napadeného rozhodnutí správního orgánu I. stupně, ani výši pokuty, již žalobce pokládá za nepřiměřenou zamýšlenému cíli a nepřiměřeně tvrdou.

Nejvyšší správní soud zejména neshledává pokutu, jež byla udělena ve výši 150 000 Kč (což představuje na straně jedné patnáctinásobek dolní hranice, na straně druhé však také 1,5 % horní hranice zákonné sazby), nepřiměřeně tvrdou, tím méně pak likvidační ve vztahu k žalobci. Není zcela jasné, jak může mít pokuta ve výši 150 000 Kč likvidační povahu ve vztahu k akciové společnosti, jejíž základní jmění se podle výpisu z obchodního rejstříku pohybuje trvale nad úrovní 80 000 000 Kč, jakkoliv se samozřejmě nejedná o pokutu bagatelní výše. Stejně tak žalobce dostatečně neozřejmuje, v čem spočívá jeho – patrně tíživá – ekonomická a sociální situace, ať už spojení „sociální situace" znamená u žalobce jako akciové společnosti cokoliv.

Nejvyššímu správnímu soudu tak nezbývá než dát za pravdu správním orgánům obou stupňů, neboť neshledává důvody ani pro zrušení napadaných rozhodnutí, ani pro zmírnění uložené sankce, které by mu umožňoval § 78 odst. 2 s. ř. s., neboť sankci neshledává nepřiměřeně tvrdou, pokud je vzato v potaz, že se jedná o první podobné pochybení žalobce, který navíc se správními orgány spolupracoval, sankcionoval zaměstnance, kteří pochybení zavinili, a učinil opatření k nápravě; nicméně ukládaná pokuta musí nutně odrážet také výraznou míru znečištění předmětného vodního toku a nesmí mít povahu sankce bagatelní, neboť jako taková by nemohla splnit vůbec svůj sankční účel.

Neobstojí ani námitka tvrzené neústavnosti ustanovení § 118 odst. 1 vodního zákona. V nálezu Ústavního soudu č. 405/2002 Sb., na nějž se žalobce odvolává, bylo úspěšně napadeno ustanovení zákona č. 50/1976 Sb., stavebního zákona, které stanovilo částku 500 000 Kč jako spodní hranici pokut pro jistý případ stavební nekázně. V případu nyní posuzovaném ovšem nelze argumentovat likvidační povahou ukládané sankce, jak vyplývá z dosud uvedeného, ani nepřiměřeností spodní hranice pokuty, neboť rozdíl mezi částkou 10 000 Kč v současném vodním zákoně a 500 000 Kč v tehdy napadeném znění zákona stavebního už je rozdílem spíše kvalitativním než pouze kvantitativním, a konečně ani nízkou rozlišovací schopností rozpětí ukládané sankce vzhledem k majetkovým poměrům postihovaných a ke společenské nebezpečnosti jejich deliktů. Na rozdíl od případu souzeného v nálezu Ústavního soudu totiž neobstojí námitka nedostatečného prostoru daného zákonodárcem pro volné uvážení při ukládání sankce: rozdíl mezi tehdy napadaným rozpětím výše pokut od 500 000 Kč do 1 000 000 Kč a dnes žalobcem kritizovaným rozpětím od 10 000 Kč do 10 000 000 Kč je

dostatečně zjevný. Ústavní soud navíc v rámci konkrétní kontroly ústavnosti posuzoval uložení pokuty, jež byla dle jeho názoru nepřiměřená majetkovým poměrům žalobkyně a společenské nebezpečnosti jejího pochybení, přestože byla udělena v minimální výši. Zde se jedná o případ zcela jiný, neboť žalovaný zjevně neshledával spodní hranici sazby pokut příliš vysokou, když sám uložil pokutu patnáctinásobně vyšší. Nyní posuzovaný případ má tak zcela jiné okolnosti faktické a právní, stejně jako jsou odlišná obě srovnávaná ustanovení stavebního a vodního zákona, a argumentaci a závěry uváděného nálezu Ústavního soudu nelze v nyní posuzovaném případě vůbec použít.

Neobstojí ani tvrzení, že ČIŽP nepřihlédla ke všem skutečnostem, k nimž podle § 118 odst. 2 vodního zákona přihlédnout měla. S lokálním rozsahem ovlivnění jakosti povrchových vod se rozhodnutí správního orgánu I. stupně vypořádává vyjmenováním zhoršení kvality toku v oblasti vodohospodářské, hygienické a estetické, po kterém následuje popis stavu znečištěného toku. Rozbor příčin nedovoleného vypouštění vod je pak náplní prakticky celé poslední třetiny odůvodnění napadeného rozhodnutí. Nelze tudíž tvrdit, že by správní orgán I. stupně neučinil zadost své povinnosti zjistit přesně a úplně skutečný stav věci ve smyslu § 32 odst. 1 spr. ř. a z něj vycházet při uložení pokuty ve smyslu § 118 odst. 2 vodního zákona.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospívá k závěru, že žalovaný rozhodl na základě dostatečně zjištěného skutkového stavu a uložil pokutu ve výši přiměřené závažnosti postihovaného deliktu; jeho rozhodnutí tedy odpovídá zákonu.

(ček)

76

Političtí vězni: k pojmu „věznění“

k § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945

Byl-li žadatel o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. vzhledem ke svému věku (šestnáct let) namísto trestu odnětí svobody omezen na osobní svobodě institutem ochranné výchovy podle § 71 trestního zákona z roku 1950, který však splňoval veškeré aspekty pojmu „věznění“, je třeba na takové omezení osobní svobody pohlížet jako na věznění a nárok podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. lze při splnění ostatních zákonných náležitostí žadateli přiznat.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 9. 2003, čj. 7 A 504/2002-27)

Věc: Jan V. v B. proti České správě sociálního zabezpečení o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb.

Žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení dne 31. 1. 2002 zamítla žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. (dále též „zákon"). Své rozhodnutí odůvodnila tak, že žalobci nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky nevznikl. Odsuzující rozhodnutí vydané Státním soudem v Praze dne 1. 7. 1951 bylo sice zrušeno usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 17. 1. 1991 podle zákona č. 119/1990 Sb., ale v původním odsuzujícím rozhodnutí bylo vzhledem k věku žalobce upuštěno od potrestání a podle § 71 trestního zákona mu byla nařízena ochranná výchova; žalobce tedy nebyl umístěn ve výkonu trestu odnětí svobody.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce opravný prostředek. Namítal, že v době od 7. 12. 1950 do 20. 12. 1950 byl po zatčení dalších členů rodiny umístěn ve vyšetřovací vazbě ve vazební věznici na Pankráci, v době od 20. 5. 1951 do 1. 7. 1951 se nacházel v přípravné vazbě ve věznici ve Slaném a poté opět na Pankráci a v době od 1. 7. 1951 do 26. 1. 1951 byl umístěn ve věznici pro mladistvé v Zámrsku u Vysokého Mýta. Toto zařízení bylo dle sdělení žalobce věznicí, nikoliv výchovným ústavem; platil zde vězeňský řád. Žalobce uvedl, že se vzhledem k uvedeným okolnostem cítí být politickým vězněm podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. a nadále žádá o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb.

Žalovaná ve svém vyjádření sama uvedla, že žalobce sice vězněn byl, ale není zřejmé, po jakou dobu, neboť evidence Vězeňské služby České republiky není úplná.

Ze správního spisu, který soudu předložila žalovaná, vyplynuly následující podstatné skutečnosti: Dne 15. 8. 2001 byla žalované doručena žádost žalobce ze dne 13. 8. 2001 o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o kterou žádal jako občan uvedený v § 2 odst. 1 zákona. K žádosti byla přiložena ověřená kopie usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 17. 1. 1991, kterým byl podle zákona č. 119/1990 Sb. zrušen rozsudek Státního soudu v Praze ze dne 1. 7. 1951. Dále je přiloženo potvrzení Vězeňské služby České republiky ze dne 29. 8. 2001 o tom, že žalobce ukončil výkon vazby dne 3. 7. 1951, avšak počátek výkonu vazby není uveden; spis dále obsahuje kopii potvrzení velitelství oddílu SVS Zámrsk ze dne 26. 1. 1952, vydaného pro kontrolu bezpečnostních orgánů, o tom, že žalobce byl téhož dne propuštěn na svobodu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalované a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná. Rozhodnutí žalované zrušil pro vady řízení [§ 76 odst. 1 písm a) s. ř. s.] a věc vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst 4 s. ř. s.).

Z odůvodnění:

Podle § 2 odst. 1 se zákon č. 261/2001 Sb. vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo podle zákona č. 198/1993 Sb. Podle ustanovení § 5 odst. 4 zákona činí výše jednorázové peněžní částky pro politického vězně při věznění kratším než 1 rok, trvajícím však alespoň 3 měsíce, 60 000 Kč.

Řízení o poskytnutí jednorázové peněžní částky je řízením, v němž o právu občana v oblasti státní správy rozhoduje žalovaná jako orgán státní správy. Jde o řízení správní a žalovaná v něm musí postupovat podle správního řádu, což ostatně vyplývá z ustanovení § 7 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb.

Podle ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 spr. ř. musí rozhodnutí správního orgánu vycházet ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci. Správní orgán je povinen zajistit potřebné podklady pro rozhodnutí. Přitom není vázán jen návrhy účastníků řízení. Samo rozhodnutí pak musí vycházet ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci.

Také v řízení o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. se tyto zásady, především zásada materiální pravdy a zásada oficiality, plně uplatňují, a proto je povinností správního orgánu objasňovat sporné, pochybné nebo zpochybněné skutečnosti (a tím spíše skutečnosti, na nichž je založena opodstatněnost nároku). Žalovaná podle názoru soudu dostatečně neprošetřila nárok žalobce na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., neboť nebylo spolehlivě zjištěno, v kterém období byl žalobce umístěn ve výkonu trestu odnětí svobody, přičemž z dokladů, které žalobce předložil, vyplývá, že vězněn byl, byť se toto omezení osobní svobody vzhledem k žalobcově neplnoletosti nazývalo „ochranná výchova".

Ze shora uvedených důvodů soud zrušil rozhodnutí žalované pro vady řízení bez jednání rozsudkem podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a věc vrátil žalované k dalšímu řízení podle § 78 odst. 4 s. ř. s.

(ouč)

77

Azyl: důvody udělení azylu

k § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění zákona č. 2/2002 Sb.

Důvodem poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu samo o sobě není, chybí-li v právním řádu země původu žadatele obdoba článku 15 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Toto právo je totiž spíše součástí nadstandardní ochrany lidských práv dané relativní moderností Listiny než součástí základních a státem nezcizitelných lidských práv ve smyslu mezinárodního, či spíše evropského, konsenzu. Pronásledování či odůvodněný strach z pronásledování z příčin taxativně vymezených v § 12 zákona o azylu proto musí mít oporu ve faktické situaci v zemi původu; pouhá absence zákonné ochrany proti potenciálnímu vzniku takové faktické situace rozhodně nedostačuje.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 10. 2003, čj. 2 Azs 15/2003-81)

Věc: Goran Š. (Srbsko a Černá Hora) v K. proti žalovanému Ministerstvu vnitra o udělení azylu, o kasační stížnosti žalobce.

Ministerstvo vnitra dne 23. 2. 2002 rozhodlo o neudělení azylu žalobci. Žaloba proti tomuto rozhodnutí byla rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 8. 4. 2003 napadeným kasační stížností zamítnuta.

Žalobce kasační stížnost odůvodnil nezákonností spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem: mimo jiných výtek namítal, že nebylo přihlédnuto k porušování jeho práv v zemi původu, neboť kvůli absenci obdoby čl. 15 Listiny základních práv a svobod ČR v ústavním právu Srbska a Černé Hory nemůže být respektováno jeho pacifistické přesvědčení. Neexistence ustanovení, které by zaručovalo právo nevykonávat vojenskou službu pro rozpor se svědomím nebo náboženským vyznáním, vyvolávala v žalobci odůvodněný strach z pronásledování vojenskou policií své vlasti v případě návratu, neboť se dlouhodobě vyhýbal nástupu vojenské služby. Žalobce měl rovněž za to, že v jeho případě je dána překážka vycestování, neboť v zemi původu by nebylo respektováno jeho rozhodnutí nevykonávat násilí v rámci vojenské služby, čímž by mu hrozilo ponižující zacházení nebo trest ve smyslu § 91 odst. 1 písm. a) zákona o azylu.

Ze správního spisu vyplynulo, že hlavním důvodem podání žádosti o azyl byla snaha žalobce vyhnout se nástupu vojenské služby v Srbsku a Černé Hoře, neboť žalobce se obával nasazení v bojových akcích v Kosovu nebo Černé Hoře.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

Z odůvodnění:

Nedůvodná je námitka nerespektování pacifistického přesvědčení žalobce kvůli chybějící obdobě čl. 15 odst. 3 české Listiny základních práv a svobod, zvlášť když samo toto právo je spíše součástí nadstandardní ochrany lidských práv dané relativní moderností Listiny základních práv a svobod než součástí základních a státem nezcizitelných lidských práv ve smyslu mezinárodního, či spíše evropského, konsenzu. Důvodem poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu je pouze pronásledování či odůvodněný strach z pronásledování v zemi původu z taxativně vymezených příčin. Oba tyto důvody poskytnutí azylu musejí mít ovšem oporu ve faktické situaci v zemi původu; rozhodně nedostačuje pouhá absence zákonné ochrany proti vzniku takové faktické situace. Není tak dostatečným důvodem pro poskytnutí azylu, pokud v ústavním právu Srbska a Černé Hory chybí zakotvení práva nevykonávat vojenskou službu, je-li to v rozporu s přesvědčením občana; důvodem pro poskytnutí azylu by mohlo být pouze pronásledování či odůvodněný strach z něj jako následek takové absence ústavní ochrany. Ze spisu ovšem vyplývá, že se žalobci nepodařilo prokázat tento tvrzený odůvodněný strach z pronásledování, leda by za něj byla pokládána obava z budoucího stíhání za trestný čin nenastoupení vojenské služby, což je ovšem trestným činem i v zemi, kde žalobce o azyl nyní žádá. Nelze tudíž za hrozbu pronásledování považovat hrozbu trestního stíhání za trestný čin, pokud např. není důvodná obava, že

toto trestní stíhání bude vedeno způsobem porušujícím lidská práva, či že bude vedeno za skutek, který ve skutečnosti trestným činem není.

Tím spíše nelze tuto námitku žalobce chápat jako dostatečnou pro shledání překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, jelikož toto ustanovení pro svou aplikaci vyžaduje nikoliv pouze důvodnou obavu z pronásledování, ale objektivně zjistitelné ohrožení života nebo svobody. Jak bylo uvedeno výše, za takové ohrožení nelze považovat hrozbu trestního stíhání za trestný čin, pokud se žalobci nepodařilo prokázat, že by byl dosud jakkoliv stíhán nebo že by mu do budoucna hrozilo stíhání vedené způsobem porušujícím lidská práva.

(ček)

78

Důchodové pojištění: posuzování zdravotního stavu

k § 4 odst. 2 zákona ČNR č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění účinném od 1. 1. 1998

k vyhlášce Ministerstva práce a sociálních věcí č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. ČNR 582/1991 Sb., vyhlášky č. 28/1993 Sb., vyhlášky č. 206/1995 Sb. a vyhlášky č. 139/1998 Sb. (v textu též jen „vyhláška č. 182/1991 Sb.")

Posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí vydává na základě hlasování své stanovisko formou posudku, který je výsledkem kolektivního projednání podle zásad uvedených ve vyhlášce č. 182/1991 Sb. Takto formovaný postup posudkové komise nedovoluje, aby soud v rámci dokazování zjišťoval stanoviska jejích jednotlivých členů. Posudek není výsledkem správního řízení, jejž by bylo možno napadnout samostatným opravným prostředkem podle procesních předpisů správních.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2003, čj. 5 Ads 1/2003-111)

Věc: Pavel B. ve V. proti žalované České správě sociálního zabezpečení o plný invalidní důchod, o kasační stížnosti žalobce.

Česká správa sociálního zabezpečení dne 22. 11. 2000 zamítla žádost žalobce o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a to s poukazem na posudek lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení v Táboře ze dne 13. 10. 2000, podle něhož žalobce není plně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti pouze o 40 %. Žalobci i nadále náležel částečný invalidní důchod.

Opravnému prostředku žalobce Krajský soud v Českých Budějovicích nevyhověl a přezkoumávané rozhodnutí potvrdil rozsudkem ze dne 18. 10. 2001. Vyšel přitom z posudku podaného posudkovou komisí Ministerstva práce a so-

ciálních věcí ze dne 1. 8. 2001 a z obsahu připojeného posudkového spisu. Žalobce neuspěl ani s odvoláním uplatněným u Vrchního soudu v Praze. Vrchní soud rozsudek soudu I. stupně potvrdil. Rozsudek vrchního soudu napadl žalobce dovoláním u Nejvyššího soudu České republiky. V důsledku nabytí účinnosti s. ř. s. bylo dovolání postoupeno Nejvyššímu správnímu soudu, který řízení o něm dokončil v režimu řízení o kasační stížnosti (§ 129 odst. 4 s. ř. s.).

Žalobce především namítal, že řízení před soudy obou stupňů je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Za rozhodující považoval posouzení procesního charakteru posudku vydaného posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí v přezkumném soudním řízení: zda jde o důkaz ve smyslu ustanovení § 125 o. s. ř., který přísluší soudu hodnotit ve smyslu § 132 o. s. ř., nebo zda se jedná o pravomocné rozhodnutí vydané ve správním řízení příslušným správním orgánem, z něhož soud vychází ve smyslu § 135 odst. 2 o. s. ř. Žalobce přitom dospěl k závěru, že vydaný posudek má charakter rozhodnutí správního orgánu, neboť je vydáván ve správním řízení. Tento posudek však neobsahoval poučení o opravném prostředku, což je v rozporu s § 47 odst. 4 spr. ř.; zákon také nestanoví, že by proti rozhodnutí posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí nebylo přípustné podat rozklad. Pro případ, že by názor žalobce na posudek posudkové komise nebyl správný, žalobce namítal, že soud měl nařídit výslech zpracovatele důkazu, neboť potom by existovala možnost vypracování oponentního či revizního posudku.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

Z odůvodnění:

K posouzení zdravotního stavu občanů a dochované pracovní schopnosti jsou pro účely přezkumného soudního řízení § 4 odst. 2 zákona ČNR č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, povolány posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí. Pro toto řízení je nezbytné posouzení zdravotního stavu občanů tak, aby byly vyloučeny pochybnosti o úplnosti podkladů, na jejichž základě bylo posouzení prováděno, a aby nevznikly žádné pochybnosti ani o diagnóze onemocnění a okruhu zaměstnání, která zjištěným onemocněním vyhovují a která jsou občané schopni vykonávat. Posuzování zdravotního stavu a pracovní neschopnosti je upraveno v § 1 až 4 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení.

Soud I. stupně postupoval v souladu se zákonem, jestliže vycházel z posudku podaného posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí, která zasedala v předepsaném složení, tedy za přítomnosti posudkového lékaře, tajemnice a dalšího lékaře, zde v oboru nemoci, jež byla určena jako rozhodující příčina poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Posudková komise projednala zdravotní stav žalobce a podala svůj posudek na zasedání dne 1. 8. 2001. Měla při tom k dispozici vyšetření ortopeda z 11. 8. 2000, RTG týkající se skloubení palce, dále vyšetření se zaměřením na postižení páteře, vyšetření pravé nohy z října 1995, RTG kyčelních kloubů ze září 1993 a RTG páteře LS z 8. 1. 1993.

Nejvyšší správní soud neshledal opodstatněným žalobcem namítaný důvod

kasační stížnosti stanovený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Správní orgán vycházel z posudku, jenž podal lékař příslušné okresní správy sociálního zabezpečení (§ 1 a § 2 vyhlášky č. 182/1991 Sb.). Ten byl pro správní orgán – Českou správu sociálního zabezpečení – podkladem, z něhož při svém rozhodování vycházel; přitom právo posuzovat zdravotní stav a pracovní schopnost občanů vyplývá z § 8 zák. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění. Na rozdíl od správního řízení, v němž § 8 odst. 1 zák. č. 582/1991 Sb. zakládá faktickou i právní disociaci řízení do dvou fází, v řízení přezkumném speciální ustanovení § 4 odst. 2 tohoto zákona podobný dopad nemá. V něm postupuje soud podle soudního řádu správního a pro dokazování aplikuje pravidla obsažená v jeho části třetí hlavě I. a dílu 1. hlavy II. (§ 77 s. ř. s.). Všechny důkazy, které v řízení provede, pak podléhají jeho hodnotící činnosti, tedy jednotlivě i v jejich souhrnu, jak uvádí § 77 odst. 2 s. ř. s. To se týká i samotného posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí vydávaného pro účely přezkumného řízení v souladu se zmíněným ustanovením speciální procesní normy. Zmiňované ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, je nutno interpretovat a aplikovat v souhrnu procesních norem platných pro přezkumné řízení soudní, a stejným způsobem tedy i důkaz prováděný na základě tohoto ustanovení hodnotit. Je-li tímto způsobem zmíněné ustanovení pojímáno v širším kontextu procesního práva, nemůže samo o sobě založit nerovnost účastníků řízení. Pokud jde o důkazní řízení, pak soud postupuje vždy individuálně podle okolností konkrétního případu a na základě své úvahy také hodnotí i případný požadavek na pořízení dalšího posudku posudkové komise nebo znaleckého posudku.

Podle § 3 odst. 3 vyhlášky č. 182/1991 Sb. seznamuje posudkový lékař, který je předsedou posudkové komise, posuzovaného občana s výsledkem posouzení. Posudková komise pak vydává své stanovisko jako výsledek kolektivního projednání podle zásad uvedených v citovaném právním předpise; jde tedy o výstup vytvořený na základě hlasování. Takto formovaný postup posudkové komise pak nedovoluje z principiálních důvodů, aby soud zjišťoval u jednotlivých členů jejich stanoviska. Tento posudek prováděný v řízení přezkumném jako důkaz není výsledkem správního řízení, jejž by bylo možno napadnout samostatným opravným prostředkem podle procesních předpisů správních.

Jelikož se posudek posudkové komise vypořádává se všemi diagnostikovanými onemocněními žalobce a vychází z úplné zdravotnické dokumentace a jelikož nebyly předloženy žádné důkazy, jež by tuto skutečnost zpochybňovaly, nelze na podaný posudek pohlížet jinak než jako na úplný, správný a přesvědčivý. Jestliže soud I. stupně vycházel z takto podaného posudku a rozhodnutí žalované potvrdil, nepochybil.

(ovo)

79

Služební poměr příslušníků Policie ČR: odvolání z funkce ředitele útvaru ochranné služby

k § 3 odst. 8 zákona ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění zákona č. 26/1993 Sb.
k § 17 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky

I. Ustanovení § 3 odst. 8 zákona ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, podle něhož ředitele útvaru ochranné služby, který zajišťuje ochranu prezidenta České republiky a ochranu objektů, v nichž pobývá prezident České republiky, jmenuje a odvolává ministr vnitra se souhlasem prezidenta České republiky, má nejen kompetenční, ale i hmotněprávní charakter. Jednou z nutných podmínek pro jmenování či odvolání z funkce ředitele uvedeného útvaru je udělení souhlasu se jmenováním do této funkce či odnětí souhlasu při odvolání z funkce prezidentem České republiky; je-li tedy souhlas s výkonem funkce prezidentem České republiky odvolán, je výkon takové funkce pro konkrétní osobu znemožněn.

II. Odvolání souhlasu se jmenováním do uvedené funkce prezidentem České republiky je zvláštním důvodem pro převedení na jinou funkci, a to vedle důvodů uvedených v ustanovení § 17 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky.

III. Nikdo nemá subjektivní právo, a tedy ani právní nárok, na ustanovení do zmíněné funkce. Odvolání z takové funkce proto není zkrácením subjektivních práv, která by byla pod soudní ochranou; soud proto žalobu proti rozhodnutí o odvolání z funkce jako nepřípustnou odmítne [§ 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 68 písm. e) s. ř. s.].

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, čj. 5 A 126/2001-43)

Věc: Antonín M. v T. proti Ministerstvu vnitra o odvolání z funkce ředitele útvaru pro ochranu prezidenta České republiky a objektů, v nichž prezident České republiky pobývá.

Ministerstvo vnitra rozhodlo dne 25. 5. 2001 o odvolání žalobce z funkce ředitele útvaru pro ochranu prezidenta České republiky a objektů, v nichž prezident pobývá, a o jeho převedení do personální pravomoci policejního prezidenta. Ministr vnitra dne 13. 8. 2001 rozklad žalobce zamítl. Rozhodnutí ministra vnitra napadl žalobce žalobou doručenou Vrchnímu soudu v Praze dne 8. 10. 2001. Protože věc nebyla Vrchním soudem v Praze skončena do 31. 12. 2002, byla podle § 132 s. ř. s. postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení řízení.

V žalobních námitkách žalobce především uvedl, že naříkané rozhodnutí je neplatné, neboť podle ustanovení § 17

zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, může být policista převeden na jinou funkci pouze z taxativně uvedených důvodů, avšak žalobou napadené rozhodnutí žádný takový důvod neuvedlo. Rovněž nesouhlasil s tím, že podmínkou pro jmenování do funkce a odvolání z funkce ředitele útvaru pro ochranu prezidenta je souhlas, popřípadě odvolání souhlasu, prezidenta České republiky.

Ze spisu vyplynulo, že prezident republiky sdělil dopisem ze dne 8. 5. 2001 ministru vnitra, že pominul jeho souhlas se jmenováním žalobce do funkce ředitele blíže specifikovaného útvaru pro ochranu prezidenta České republiky a objektů, v nichž prezident pobývá, a požádal o odvolání žalobce z funkce.

Nejvyšší správní soud žalobu jako nepřípustnou odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Z odůvodnění:

Podle § 2 s. ř. s. poskytují soudy ve správním soudnictví ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným tímto zákonem a za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem a rozhodují v dalších věcech, v nichž tak stanoví tento zákon.

Organizaci a řízení policie blíže upravuje zákon ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v ustanovení § 3. Podle odstavce 7 tohoto ustanovení v čele útvaru ochranné služby, který zajišťuje ochranu prezidenta České republiky a ochranu objektů, v nichž pobývá prezident České republiky, stojí ředitel. Podle odstavce 8 téhož ustanovení pak ředitele útvaru ochranné služby uvedeného v odstavci 7 jmenuje a odvolává ministr se souhlasem prezidenta České republiky.

Jedná se o zákonné ustanovení, které má sice převážně kompetenční charakter, ale má rovněž dopad hmotněprávní.

Znamená to, že jednou z nutných podmínek pro jmenování či odvolání z funkce ředitele útvaru ochranné služby, který zajišťuje ochranu prezidenta České republiky a ochranu objektů, v nichž pobývá prezident České republiky, je udělení souhlasu prezidenta se jmenováním do této funkce či odnětí souhlasu prezidentem při odvolání z funkce.

Odvolání souhlasu prezidentem České republiky je tak zvláštním důvodem pro převedení na jinou funkci (odvolání z funkce).

Postup při odvolání z funkce a převedení na jinou funkci je upraven v ustanovení § 17 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky; podle odst. 3 tohoto ustanovení se provede odvoláním policisty z dosavadní funkce a jeho ustanovením do jiné funkce v témže druhu služby a není-li to možné, v jiném druhu služby.

Pro výkon funkce zvláště vyjmenované v ustanovení § 3 odst. 7 a 8 zákona ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, (tedy funkce ředitele útvaru ochranné služby, který zajišťuje ochranu prezidenta České republiky a ochranu objektů, v nichž pobývá prezident České republiky), je zákonem upravena zvláštní podmínka, kterou je udělení (či odnětí) souhlasu prezidentem České republiky. Jedná se tedy o zvláštní podmínku pro výkon této funkce. Odpadne-li splnění takové podmínky (je-li tedy souhlas s výkonem funkce ředitele útvaru

ochranné služby prezidentem České republiky odvolán), výkon takové funkce je pro konkrétní osobu znemožněn. Odvolal-li prezident České republiky svůj souhlas s výkonem funkce ředitele útvaru ochranné služby žalobcem, pak odpadla možnost, aby žalobce tuto funkci vykonával; proto byl ministr vnitra nucen žalobce z funkce rozhodnutím odvolat, popř. jej převést do personální pravomoci policejního prezidenta.

Rozhodnutím o ustavení příslušníka Policie ČR do funkce nebo o odvolání z funkce ředitele útvaru ochranné služby, který zajišťuje ochranu prezidenta České republiky, ministr vnitra pověřuje určitou osobu výkonem oprávnění a povinností, které zákon s touto funkcí spojuje, nebo ji tohoto výkonu zprošťuje. Na pověření výkonem takové funkce a její výkon však není subjektivní právo, a tedy ani právní nárok.

Nejedná se tedy o zkrácení práva žalobce, pokud byl do funkce ředitele ustanoven rozkazem ministra vnitra (po předchozím souhlasu prezidenta republiky – jako zákonné podmínky pro ustanovení do funkce), tuto funkci po nějaký čas vykonával a poté, co prezident svůj souhlas s ustavením žalobce do funkce ředitele útvaru ochranné služby zajišťujícího ochranu prezidenta písemně zrušil, byl z funkce rozkazem ministra vnitra odvolán. Odvoláním z funkce ředitele útvaru pro ochranu prezidenta České republiky a objektů, v nichž prezident pobývá, a převedením do personální pravomoci policejního prezidenta nebyl žalobce krácen na svých subjektivních právech, která by byla pod soudní ochranou.

Domáhá-li se žalobce přezkoumání rozhodnutí, které je z přezkoumání podle tohoto nebo zvláštního zákona vyloučeno, je žaloba dle ustanovení § 68 písm. e) s. ř. s. nepřípustná. Z uvedeného důvodu soud návrh odmítá pro nepřípustnost podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

(ani)

80

Azyl: řízení o udělení azylu

k § 24 odst. 2 a k § 25 odst. 1 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Polici České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění zákona č. 2/2002 Sb.

I. Pokud předvolání k pohovoru nebylo žadateli o azyl v souladu se zákonem doručeno, nelze řízení zastavit podle § 25 odst. 1 písm. d) zákona o azylu.

II. Nejsou splněny podmínky doručení předvolání k pohovoru v pobytovém středisku uložením podle § 24 odst. 2 zákona o azylu za situace, kdy byl žadateli o azyl udělen souhlas k pobytu na jiném místě, na němž se také skutečně zdržoval. Není přitom rozhodné, že tento souhlas dosud nebyl žadateli předán.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2003, čj. 2 Azs 8/2003-52)

Věc: Miriam T. a nezletilý Narek T. (Republika Arménie) v P. proti žalovanému Ministerstvu vnitra o zastavení řízení o udělení azylu, o kasační stížnosti žalobců.

Ministerstvo vnitra rozhodlo dne 23. 7. 2002 o zastavení řízení o udělení azylu z důvodu opakovaného nedostavení se k pohovoru ve dnech 11. 7. 2002 a 22. 7. 2002. Žalobu (opravný prostředek) směřující proti tomuto rozhodnutí zamítl dne 29. 5. 2003 Městský soud v Praze. Jeho rozsudek byl napaden kasační stížností.

Stěžovatelé v kasační stížnosti zejména namítali, že prvá stěžovatelka se sice nedostavila k pohovorům, ovšem měla k tomu vážné zdravotní důvody; proto také svou neúčast u pohovoru, který se měl konat dne 11. 7. 2002, telefonicky omluvila. O termínu druhého pohovoru se dozvěděla až dne 30. 7. 2002. Závažnost důvodů, pro které se stěžovatelka nedostavila k pohovoru, soud nesprávně posoudil, když se nezabýval podstatou zdravotních problémů stěžovatelky, která byla ve 20. týdnu rizikového těhotenství. Nesprávně soud hodnotil i povinnost zdržovat se v pobytovém středisku. Stěžovatelka již dne 29. 3. 2002 požádala za sebe i za druhého stěžovatele o souhlas ke změně pobytu a v souladu s § 82 odst. 1 zákona o azylu opustila středisko. Po podání žádosti se již zdržovala na nové (stávající) adrese a pobytové středisko navštěvovala pravidelně v souladu s § 82 a § 72 odst. 2 zákona o azylu. Povolení k pobytu mimo pobytové středisko stěžovatelé obdrželi dne 30. 7. 2002. Není tedy pravda, že by stěžovatelé neplnili povinnosti vyplývající z azylového zákona, ani že by svévolně opustili pobytové středisko. Dále stěžovatelé namítali, že předvolání k pohovoru, který se měl konat dne 22. 7. 2002, jim nebylo řádně doručeno, neboť podmínky § 24 odst. 3 zákona o azylu nebyly splněny. Písemnosti lze totiž takto doručovat jen v případě, kdy je hodnověrně zjištěno, že se žadatel o udělení azylu dlouhodobě nezdržuje v místě, kde je hlášen k pobytu, a že místo jeho pobytu není známo - prvá stěžovatelka však adresu pobytu pobytovému středisku řádně sdělila.

Dne 22. 7. 2003 stěžovatelé doplnili kasační stížnost tak, že s ohledem na nepřesnost tvrzení o telefonické omluvě v kasační stížnosti nahradili toto tvrzení tak, že připustili neúčast u pohovorů, ovšem způsobenou tím, že prvá stěžovatelka se z vážných zdravotních důvodů nemohla dne 1. 7. 2002 dostavit k pravidelnému hlášení svého pobytu mimo pobytové středisko podle § 82 zákona o azylu; svou neúčast na hlášení však omluvila telefonicky. Pracovnice pobytového střediska ji však vůbec neupozornila na pohovor, a stěžovatelka se tedy o něm vůbec nedozvěděla a svou účast na něm nemohla omluvit. Pracovnice pobytového střediska její omluvu přijala a sdělila jí, že se na další hlášení má dostavit opět za 30 dnů; proto se prvá stěžovatelka dostavila dne 1. 8. 2002, kdy teprve zjistila, že se měla dostavit k pohovorům.

K tomu ze správního spisu vyplynulo, že prvá stěžovatelka požádala o udělení azylu dne 1. 2. 2002, a to i za druhého stěžovatele; pohovor absolvovala dne 25. 4. 2002. Další předvolání k pohovoru na den 11. 7. 2002 bylo opatřeno záznamem, že se písemnost nepodařilo doručit do vlastních rukou; proto byla doručena podle § 24 odst. 2 zákona o azylu a byla uložena v azylovém zařízení a vyvěšena od 1. 7. 2002 do 10. 7. 2002; stejně naložil žalovaný i s předvoláním na

den 22. 7. 2002, které bylo vyvěšeno od 12. 7. 2002 do 22. 7. 2002. Nato bylo řízení dne 23. 7. 2002 zastaveno.

Nejvyšší správní soud rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Zastavit řízení podle § 25 odst. 1 písm. d) zákona o azylu je mj. možno v případě, že žadatel o udělení azylu se bez vážného důvodu opakovaně nedostavuje k pohovoru; taková povinnost je žadateli uložena v § 23 odst. 2 téhož zákona. K naplnění podmínek pro zastavení řízení je tedy třeba nedostavení se k pohovoru, a to opakovaně - tedy nejméně ve dvou případech, a navíc nedostavení nesmí bránit žádný závažný důvod. Prvotním předpokladem ovšem je řádná vědomost o pohovorech, tedy že žadatelé o azyl byli o pohovorech v souladu se zákonem vyrozuměni. To stěžovatelé popírají, když zejména při druhém pohovoru neshledávají opodstatněným doručování podle § 24 odst. 2 zákona o azylu.

Podle § 24 odst. 1 zákona o azylu se písemnosti doručují do vlastních rukou žadatele o udělení azylu. Teprve pokud se písemnost takto nepodařilo doručit, přichází v úvahu doručování uložením v přijímacím nebo pobytovém středisku, v němž je žadatel o udělení azylu hlášen k pobytu, nebo v ministerstvem určeném azylovém zařízení, je-li hlášen k pobytu mimo azylové zařízení. Oznámení o uložení nedoručené písemnosti se vyvěsí v přijímacím nebo pobytovém středisku na úřední desce. Nevyzvedne-li si adresát zásilku do deseti dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Stěžovatelé byli hlášeni k pobytu v Pobytovém středisku K., ovšem na základě žádosti ze dne 29. 3. 2002 jim byl dne 18. 6. 2002 udělen souhlas se změnou místa hlášeného pobytu a podle zprávy Policie ČR, Služby cizinecké a pohraniční policie, ze dne 12. 6. 2002 o kontrole pobytu stěžovatelů se na této adrese skutečně zdržovali. Souhlas k pobytu byl prvé stěžovatelce předán až dne 30. 7. 2002. Vzhledem k tomu, že souhlas není udělován formou správního rozhodnutí a zákon o azylu neváže účinnost souhlasu na doručení žadateli, nelze označit pobyt stěžovatelů mimo pobytové středisko po datu vydání souhlasu za svévolné opuštění, jak je vyznačeno v evidenčním listě, kde je zaznamenán svévolný odchod dne 29. 6. 2002 (správnosti tohoto údaje nenasvědčuje již výsledek kontroly pobytu na nové adrese tomuto datu předcházející, nehledě k tomu, že prvá stěžovatelka tvrdí, že pobytové středisko opustila po podání žádosti o změnu adresy v režimu § 82 odst. 1 zákona o azylu). V době předvolání k oběma pohovorům tedy správní orgán musel vědět o tom, že žadatelé o azyl mají povolen pobyt na jiné adrese a že se na ní fakticky zdržují. Proto měla být předvolání k pohovorům doručována podle § 24 odst. 1 zákona o azylu na tuto adresu a teprve po případném neúspěchu mohlo být doručováno podle § 24 odst. 2 téhož zákona.

Vzhledem k tomu, že nebyly splněny podmínky řádného doručení předvolání k pohovorům, není již rozhodné, zda prvé stěžovatelce bránily v účasti vážné důvody či nikoliv.

Ve správním řízení tedy nedošlo k řádnému doručení předvolání k pohovorům a tato vada řízení ovlivnila zákonnost vydaného rozhodnutí. Soud tedy měl správní rozhodnutí pro tuto vadu

zrušit. Tím jsou naplněny podmínky § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Městský soud navíc vzal za prokázané skutečnosti, které ze spisu nevyplývaly (a naopak nevzal zřetel na skutečnosti ve spise doložené), a v důsledku toho nesprávně posoudil naplnění podmínek pro zastavení řízení [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

(oš)

81

Rozhodnutí správního orgánu: nepřezkoumatelnost

k § 116 odst. 4 a § 118 odst. 2 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění zákona ČNR č. 26/1993 Sb. a zákona č. 160/1995 Sb.
k § 76 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního

Není-li v odůvodnění rozhodnutí o zániku nároku na příspěvek za službu vysvětlen vztah mezi § 116 odst. 4 a § 118 odst. 2 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, přičemž dikce těchto ustanovení nasvědčuje jejich vzájemnému rozporu, je to důvodem pro zrušení rozhodnutí správního orgánu podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť takové rozhodnutí je nepřezkoumatelné.

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2003, čj. 5 A 156/2002-25)

Věc: JUDr. Antonín K. v B. proti Ministerstvu vnitra o příspěvek za službu.

Ministerstvo vnitra dne 24. 10. 2002 zamítlo odvolání žalobce a potvrdilo rozhodnutí správního orgánu I. stupně ze dne 4. 9. 2002, jímž bylo určeno, že žalobci zanikne dnem 30. 10. 2002 nárok na příspěvek za službu ve výši 9893 Kč. Žalobou podanou v zákonné lhůtě u Vrchního soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného. Protože věc nebyla Vrchním soudem v Praze skončena do 31. 12. 2002, byla podle § 132 s. ř. s. postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení řízení.

V odůvodnění žalobou naříkaného rozhodnutí žalovaný uvedl, že podle § 116 odst. 4 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, nenáleží příspěvek za službu ode dne vzniku nároku na starobní důchod. Vznik nároku na důchod je upraven v ustanovení § 54 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, nikoliv v odst. 2 tohoto ustanovení; jím je upraven vznik nároku na výplatu důchodu. V případě žalobce od 31. 10. 2002 nemůže dojít k souběhu nároku na starobní důchod a na příspěvek za službu, protože nárok na starobní důchod podle § 74 a § 29 zákona č. 155/1995 Sb. vznikne 31. 10. 2002, zatímco nárok na příspěvek za službu zanikne již 30. 10. 2002. Ustanovení § 116 odst. 4 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, upravuje zánik nároku na příspěvek za službu, zatímco § 118 odst. 2 tohoto zákona upravuje právo volby výplaty

příspěvku za službu při souběhu nároku na příspěvek za službu a na důchod a neupravuje uplatnění nároku na starobní důchod.

Žalobce v žalobních námitkách především vytkl, že správní orgány posoudily věc nesprávně po právní stránce. Žalovaný spojuje zánik nároku na příspěvek za službu s pouhým splněním podmínek nároku na starobní důchod podle § 54 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ale takový výklad je v rozporu s § 118 odst. 2 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky. Samo splnění podmínek nároku na starobní důchod není spojeno s dalšími důsledky, protože teprve po uplatnění žádosti o tuto dávku podle § 54 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, při splnění podmínek nároku na dávku a její výplatu, se může stát pojištěnec jejím poživatelem. Tomu odpovídá i právní úprava obsažená v § 118 odst. 2 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, která umožňuje, aby si poživatel příspěvku za službu volil mezi dalším pobíráním příspěvku a uplatněním nároku na důchod. Svou volbu vyjádřil žalobce již podáním ze dne 9. 9. 2002, v němž si zvolil příspěvek za službu. Výklad podaný správními orgány by vedl k eliminaci citovaného ustanovení, neboť splnění věkové podmínky pro vznik nároku na důchod je právní událostí, kterou nelze vůlí ovlivnit, a volbu mezi nárokem na příspěvek za službu a nárokem na starobní důchod by tak nebylo možno vůbec provést. Žalobce dále konstatoval, že jeho argumentace neobsahovala tvrzení o souběhu nároku na výplatu příspěvku za službu a výplatu starobního důchodu, ale naopak tvrzení, že ke vzniku nároku na výplatu starobního důchodu nemůže vůbec dojít, pokud pojištěnec nárok na tento důchod neuplatní. Vzhledem k tomu, že § 118 odst. 2 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, výslovně uvádí, že při souběhu nároku na příspěvek a na starobní důchod náleží oprávněnému podle jeho volby buď příspěvek, anebo důchod, není zřejmé, na jaké případy by se podle žalovaného toto ustanovení vztahovalo.

Nejvyšší správní soud rozhodnutí žalovaného pro vady řízení zrušil, neboť je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).

Z odůvodnění:

Podle § 116 odst. 4 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, nenáleží příspěvek ode dne vzniku nároku na starobní důchod.

Podle § 118 odst. 2 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, při souběhu nároku na příspěvek a na starobní, plný invalidní nebo částečný invalidní důchod náleží oprávněnému podle jeho volby buď příspěvek, nebo důchod.

Pokud žalobce vytýkal žalovanému, že se nesrozumitelně vypořádal s jeho právní argumentací ve vztahu k aplikaci § 118 odst. 2 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, a že jeho právní posouzení v podstatě aplikaci tohoto ustanovení na souběh příspěvku a starobního důchodu eliminuje, považuje Nejvyšší

správní soud tento žalobní bod za důvodný. Je nutno konstatovat, že žalovaný se nevypořádal s otázkou vztahu ustanovení § 116 odst. 4 a § 118 odst. 2 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, jejichž znění nasvědčuje vzájemnému rozporu, a zcela akceptoval ustanovení § 116 odst. 4 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky. Za nepřesvědčivé je nutno označit tvrzení žalovaného, že žalobci dne 30.10.2002 zanikl nárok na příspěvek za službu, což vylučuje souběh, který by mohl nastat až 31. 10. 2002. Žalovaný totiž neuvedl, na základě jakého ustanovení právního předpisu k tomuto závěru dospěl, a navíc přitom zcela ignoroval skutečnost, že žalobce přípisem ze dne 9. 9. 2002 sdělil žalovanému, že neuplatněním nároku na starobní důchod nedojde k naplnění § 116 odst. 4 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, a že si zvolil i nadále příspěvek za službu.

(ach)

82

Řízení před soudem: odmítnutí žaloby pro předčasnost
Daňové řízení: náhradní doručení

k § 46 odst. 1 písm. b) soudního řádu správního
k § 17 odst. 2 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (v textu jen „daňový řád")

Žalobu podanou proti rozhodnutí správního orgánu po delší době (zde: několik měsíců) po jeho náhradním doručení, které soud shledal neúčinným, ale které správní orgán nezpochybňuje, soud podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. odmítne s tím, že po doručení řádného písemného vyhotovení rozhodnutí správního orgánu je možno podat řádnou žalobu.

(Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2003, čj. 5 A 150/2001-48)

Věc: Zdeněk K. v B. proti Ministerstvu financí o vyměření daně z příjmu fyzických osob.

Finanční ředitelství v Brně rozhodnutím ze dne 12. 7. 2000 vyměřilo žalobci daň z příjmu fyzických osob. O odvolání proti tomuto rozhodnutí rozhodlo Ministerstvo financí dne 3. 1. 2001 tak, že je zamítlo.

Rozhodnutí Ministerstva financí napadl žalobce žalobou, která byla doručena Vrchnímu soudu v Praze dne 30. 11. 2001. Žalobce v ní poukazoval na to, že o existenci žalobou napadeného rozhodnutí se dozvěděl až z písemnosti Finančního úřadu Brno III, datované k 5. 9. 2001, v níž mu bylo sděleno, že uvedené rozhodnutí mu bylo doručeno formou náhradního doručení dne 25. 1. 2001. Žalobce obdržel toto rozhodnutí až po své urgenci dopisem ze dne 23. 10. 2001. Jelikož se jednalo pouze o fotokopii písemného vyhotovení rozhodnutí, žalobce dovozoval, že žalobou napadené rozhodnutí mu nebylo řádně doručeno, neboť k doručení dochází

teprve po obdržení originálu rozhodnutí. Z opatrnosti však žalobce podal žalobu, v níž polemizoval s právním názorem žalovaného o zahrnutí příjmů žalobce pod příjmy podle § 6 odst. 1 zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 22. 10. 2002 řízení o žalobě zastavil, neboť dospěl k závěru, že žaloba byla podána opožděně. V odůvodnění tohoto rozhodnutí Vrchní soud v Praze kromě jiného dovodil, že předpoklad nabytí právní moci rozhodnutí spočívající podle § 17 odst. 2 daňového řádu v tom, že se adresát zásilky v místě, kam je mu doručováno, zdržuje, je naplněn i tehdy, když žalobce vědomě nepravdivým tvrzením o místě svého pobytu dá žalovanému najevo, že se v jím uvedeném místě zdržuje. Podle názoru Vrchního soudu v Praze je třeba zásilku považovat za řádně doručenou, neboť není úkolem správního orgánu, aby vlastním šetřením vyvracel vědomě nepravdivé tvrzení žalobce ohledně místa jeho pobytu.

Na základě žalobcovy ústavní stížnosti zrušil Ústavní soud uvedené usnesení Vrchního soudu v Praze nálezem ze dne 3. 6. 2003. Dospěl k závěru, že tímto usnesením došlo k odepření práva stěžovatele na soudní ochranu, neboť se skutečností, že příslušný subjekt – jakožto příjemce – uvedl na své písemnosti úmyslně či neúmyslně adresu, na které se však již nezdržoval či v budoucnosti nehodlal zdržovat, daňový řád *expressis verbis* žádné následky – tedy ani v oblasti doručování – nespojuje, a proto ani při eventuálním úmyslném uvedení nesprávné adresy pro doručování nelze *de lege lata* takovým způsobem adresáta postihovat.

V daném případě se jednalo o věc, u níž byla v době podání žaloby stanovena příslušnost Vrchního soudu v Praze, který o ní též rozhodl dne 22. 10. 2002 (právní moc usnesení nastala 20. 11. 2002). Přestože věc byla ke dni účinnosti soudního řádu správního věcí rozhodnutou, vzhledem ke zrušení rozhodnutí Ústavním soudem se stal po nabytí účinnosti soudního řádu správního podle jeho § 132 věcně příslušným Nejvyšší správní soud, který ji dokončil v řízení o žalobě jako soud I. stupně.

Z odůvodnění:

Vzhledem k tomu, že žalobci dosud nebylo doručeno napadené rozhodnutí (viz § 32 daňového řádu, ve znění účinném od 1. 7. 2002) – jelikož mu žalovaný zaslal pouze fotokopii rozhodnutí, která jako fotografické zobrazení písemnosti nemá náležitosti řádného písemného vyhotovení rozhodnutí – a náhradní doručení podle shora uvedeného rozhodnutí Ústavního soudu je neúčinné, Nejvyšší správní soud souhlasí s tvrzením žalobce uvedeným v žalobě, že podání žaloby je za těchto okolností předčasné.

Protože soudní řád správní nemá žádnou úpravu, která by podání takové předčasné žaloby upravovala tak, aby ji bylo možno věcně projednat a rozhodnout o ní, i když rozhodnutí správního orgánu nebylo dosud řádně doručeno, Nejvyšší správní soud podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. žalobu jako předčasnou odmítl s tím, že po doručení řádného písemného vyhotovení rozhodnutí správního orgánu bude žalobce moci podat řádnou žalobu (v dané věci k Městskému soudu v Praze jako soudu věcně a místně příslušnému podle § 7 s. ř. s.).

(ouč)

83

Důchodové pojištění: plný invalidní důchod

k § 29 odst. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném k 31. 12. 1995
k § 78 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

Při odnětí plného invalidního důchodu přiznaného před 1. 1. 1996 pro invaliditu podle § 29 odst. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, tj. pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, pro nějž byl občan neschopen vykonávat soustavné zaměstnání, nelze postupovat podle § 78 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, neboť plný invalidní důchod nebyl přiznán pro invaliditu způsobenou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, pro který jeho poživatel mohl vykonávat soustavné zaměstnání, avšak jen zcela nepřiměřené jeho dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního zaměstnání (pro tzv. stavovskou invaliditu).

(Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 10. 2003, čj. 4 Ads 26/2003-121)

Věc: Pavel Š. ve V. proti České správě sociálního zabezpečení o plný invalidní důchod, o kasační stížnosti žalobce.

Česká správa sociálního zabezpečení rozhodnutím ze dne 7. 8. 1998 odňala žalobci od 20. 9. 1998 podle § 56 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, plný invalidní důchod při pracovním úrazu s odůvodněním, že žalobce již není plně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti o 35 %.

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 9. 10. 2002 rozhodnutí žalované potvrdil. Proti jeho rozhodnutí se žalobce odvolal k Vrchnímu soudu v Praze. V odvolání žalobce – krom jiných námitek – vytýkal žalované, že nepostupovala podle § 78 zákona č. 155/1995 Sb. Protože vrchní soud o odvolání nerozhodl do 31. 12. 2002, došlo k zastavení odvolacího řízení; žalobce byl poučen o právu podat proti rozhodnutí krajského soudu kasační stížnost.

Žalobce podal kasační stížnost z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spatřoval v tom, že skutková zjištění soudu, i přes rozsáhlé dokazování, zůstala kusá: ačkoliv stěžovatel opakovaně zdůrazňoval nutnost posouzení otázky zachování svého plného invalidního důchodu i podle ustanovení § 78 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, neboť podmínky tohoto zákonného ustanovení splňoval, soud ohledně nich dokazování neprovedl a ani k tomu nevedl posudkové komise. Žalobce dále dovozoval, že § 78 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, stanoví určitou právní jistotu poživatelů plných invalid-

ních důchodů přiznaných před 1. 1. 1996 z důvodů stavovské invalidity. Podle jeho názoru lze z dikce citovaného ustanovení jednoznačně dovodit, že jakmile k uvedenému datu poživatel tohoto důchodu bude splňovat tam uvedené podmínky, bude je splňovat pokaždé až do doby, než citované ustanovení § 78 pozbude významu a stane se obsoletním. Z toho plyne, že kdykoliv v budoucnu bude takového poživatele nutno posuzovat vždy podle právní úpravy platné před 1. 1. 1996, neboť při každém příštím posuzování bude ještě splňovat podmínku § 78 tohoto zákona. Tak je tomu i v případě žalobce.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

Z odůvodnění:

K námitce, že soud na žalobcův případ neaplikoval ustanovení § 78 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ačkoliv podmínky uvedeného zákonného ustanovení žalobce splňuje, a ani ohledně této skutečnosti neprovedl dokazování a žádný z posudků posudkové komise tuto otázku neřešil, nutno uvést: Podle ustanovení § 78 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, lze poživateli plného invalidního důchodu přiznaného před 1. 1. 1996, který ke dni 31. 12. 1995 dosáhl aspoň věku o deset let nižšího, než je jeho důchodový věk stanovený podle tohoto zákona [§ 32, 74, 76 a § 94 písm. a)], odejmout tento důchod nejdříve od splátky důchodu splatné v lednu 1997, a to jen za podmínek stanovených předpisy platnými před 1. 1. 1996, jestliže byl tento plný invalidní důchod přiznán pro invaliditu způsobenou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, pro který jeho poživatel mohl vykonávat soustavné zaměstnání, avšak jen zcela nepřiměřené jeho dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního zaměstnání.

V posuzované věci se však o takový případ nejedná, neboť žalobci byl podle předpisů platných před 1. 1. 1996 plný invalidní důchod přiznán pro invaliditu způsobenou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, pro nějž nemohl vykonávat žádné soustavné zaměstnání, přičemž tato právní kvalifikace invalidity nebyla po dobu pobírání plného invalidního důchodu změněna. Žalobce není poživatelem plného invalidního důchodu přiznaného před 1. 1. 1996 pro invaliditu způsobenou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, pro který mohl vykonávat soustavné zaměstnání, avšak jen zcela nepřiměřené jeho dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního zaměstnání. Žalobce tedy nikdy nebyl poživatelem invalidního důchodu pro tzv. „stavovskou invaliditu" uvedenou v ustanovení § 29 odst. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení (za jehož účinnosti byl invalidní důchod přiznán), tj. nebyl invalidní proto, že by byl sice schopen vykonávat soustavné zaměstnání, avšak jen zcela nepřiměřené jeho dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního zaměstnání, ale byl uznán invalidním z toho důvodu, že pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav byl neschopen vykonávat jakékoliv soustavné zaměstnání [§ 29 odst. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení].

Z toho tedy plyne, že ustanovení § 78 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, nelze na případ žalobce aplikovat, a nelze tedy podle něj při posuzování dalšího trvání nároku na plný invalidní důchod postupovat. Žalobce

se mýlí, pokud se domnívá, že podmínky výše uvedeného ustanovení splňuje. Uvedenou námitku, v níž žalobce poukazoval na nezákonnost postupu soudu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky, nepovažuje proto Nejvyšší správní soud za důvodnou. K případným námitkám žalobce, v nichž se dovolával „překvalifikace" plné invalidity, třeba uvést, že z dikce ustanovení § 78 zcela jednoznačně plyne, že dopadá pouze na ty poživatele, jímž byl plný invalidní důchod pro tzv. stavovskou invaliditu již před 1. 1. 1996 přiznán, což v případě žalobce nenastalo.

(tur)